«تەۋرات 11-قىسىم»

«پادىشاھلار»

بىرىنچى قىسمى

© مۇقەددەس كىتاب 2012
CC BY-SA 4.0
www.mukeddeskalam.com
«ئۇيغۇرچە كالام تەرجىمىسى»

تەۋرات 11- ۋە 12-قىسىم

«پادىشاھلار»

بىرىنچى قىسمى («پادىشاھلار (1)»)

كىرىش سۆز («1- ۋە 2-قىسىم»غا)

كىتابنىڭ مەقسىتى ـ خۇدانىڭ ئەھدىسىدە مۇتلەق تۇرىدىغانلىقىنى ئايان قىلىش

ئۇشبۇ كىتابنىڭ بەتلىرىدە خۇدانىڭ ئۆز خەلقىگە بولغان سادىقلىقى، ئەھدىدىكى بارلىق ۋەدىلىرىدە مۇتلەق تۇرىدىغانلىقى روشەن ئايان قىلىنىدۇ. بۇ سادىقلىقى تۆۋەندىكى جەھەتلەردە كۆرۈنىدۇ: —

(ئا) ئۇنىڭ ئۇلار ئۆزىگە ئىتائەت قىلغاندا، ئۇلارنى مول بەرىكەتلىشى بىلەن؛

(ئە) ئۇلار ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرىگەندە، ئۇلارنىڭ بېشىغا قەدەممۇقەدەم تەربىيە جازالىرىنى چۈشۈرۈشى بىلەن؛

(پ) ئۇلار توۋا قىلغاندا، رەھىم-شەپقەتنى كۆرسىتىشى ۋە گۇناھلىرىنى كەچۈرۈم قىلىشى بىلەن.

«پادىشاھلار»نى پۈتۈن مۇقەددەس كىتاب (تەۋرات-ئىنجىل)نىڭ باشقا قىسىملىرى بىلەن بىرلەشتۈرۈپ ئوقۇغىنىمىزدا يۇقىرىقى بۇ ئۈچ جەھەتتىن يەنە بىر جەھەت كۆرۈنىدۇ: —

(ب) خۇدانىڭ تولۇق نىجاتى بولمىسا، ئىنسانىنىڭ تۈپ تارىخى ئەخلاق ۋە روھىي جەھەتتىكى مەغلۇبىيەتكە (گەرچە ئۇلار ھەتتا خۇدانىڭ ئۆز قانۇنى ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ يولىيورۇقلىرىغا مۇيەسسەر بولسىمۇ)، ئەخلاق ۋە روھىي جەھەتتىكى گۇناھلارغا پەيدىنپەي چۆكۈپ كېتىدىغان يۈنىلىشكە ماڭىدۇ. بۇنداق تارىخلار، شۇنداقلا پۈتكۈل ئىنسانىيەتنىڭ نىجاتكارغا بولغان مۇتلەق موھتاجلىقىمۇ «پادىشاھلار» دېگەن قىسىمدا روشەن كۆرۈنىدۇ.

«پادىشاھلار» دېگەن كىتاب «سامۇئىل»نىڭ داۋامىدۇر. يۇقىرىدا دېگىنىمىزدەك، «پادىشاھلار» دېگەن كىتاب «سامۇئىل» دېگەن تارىخقا ئوخشاش، خۇدانىڭ پۈتكۈل ئىنسانىيەتكە قاراتقان نىجاتلىق پىلانىنى ئىلگىرى سۈرۈش جەريانىنىڭ قىسمەن خاتىرىسىدىن ئىبارەتتۇر. بۇ جەريان قۇتقۇزغۇچى مەسىھنىڭ دۇنياغا كېلىشىنى مەنزىل قىلغان.

بۇ تارىخلار خاتىرىلىگەن مەزگىل تەخمىنەن مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى 975-660-يىللاردىن ئىبارەت. مۇھىم ۋەقەلەر داۋۇت پادىشاھنىڭ ئالەمدىن ئۆتۈشى، سۇلايمان پادىشاھنىڭ سەلتەنىتىنىڭ ئۇلۇغ باشلىنىشى ۋە كېيىنكى چۈشكۈنلىشىشى، ئىسرائىلنىڭ ئىككى پادىشاھلىققا، يەنى «يەھۇدا» (جەنۇبىي پادىشاھلىق، ئىككى قەبىلە) ۋە «ئىسرائىل» (شىمالىي پادىشاھلىق، ئون قەبىلە) گە بۆلۈنۈشى، ئاندىن ئىككى پادىشاھلىقلارنىڭ ئايرىم تارىخلىرى خاتىرىلىنىدۇ؛ تارىخ ئاخىر بېرىپ ئىسرائىلنىڭ ئاسۇرىيە ئىمپېرىيەسىگە سۈرگۈن بولۇشى ۋە يەھۇدانىڭ بابىل ئىمپېرىيەسىگە سۈرگۈن بولۇشى بىلەن تۈگەيدۇ. بۇ ۋەقەلەر يۈز بەرگەن مەزگىل 400 يىل بولغاچقا، ئۇلارنى خاتىرىلىگەن كاتىپلار بىرنەچچە بولغان بولسا كېرەك (تارىخىي جەدۋەلنىمۇ كۆرۈڭ).

بۇ تارىخلارنى يازغان نامسىز جۇرئەتلىك كاتىپلار نېمىشقا ئۇلارنى پۈتكەن؟ خۇدا ئىسرائىل ئارقىلىق ئۆزىنىڭ چەكسىز بەخت-بەرىكىتى، بولۇپمۇ داۋۇت پەيغەمبەرنىڭ ئەۋلادى بولغان مەسىھ ئارقىلىق نىجاتنىڭ شاپائىتى پۈتكۈل دۇنياغا كېلىدۇ، دېگەن ۋەدىلەرنى قىلغانىدى. بىزدە ھېچقانداق گۇمان يوقكى، بۇ كاتىپلار خۇدانىڭ بۇ ۋەدىلىرىنى چىڭ تۇتقان كىشىلەر ئىدى. شۇڭا ئۇلار ئىسرائىلدا يۈز بەرگەن ۋەقەلەرنىڭ ھەممىسىنى، ھەتتا سەلبىي جەھەتتىكى ۋەقەلەرگىمۇ ۋەزىيەتنى ئالەمشۇمۇل نىجاتقا قاراپ ئىلگىرىلىتىۋاتىدۇ دەپ ئىشىنىپ، ئۇلارغا دائىم زور قىزىقىش بىلەن

نەزەر سالاتتى. ئۇلار بۇ ۋەقەلەرنى شۇ ئىشەنچتە خاتىرلەيدۇ؛ گەرچە ئۇلار ئۆزلىرى ئۇشبۇ ۋەقەلەردە خۇدانىڭ نىجات مۇددىئا-مەقسەتلىرىنىڭ قانداق يول بىلەن ئالغا باستۇرۇلغانلىقىنى كۆرەلمىگەن بولسىمۇ، كېيىنكى دەۋرلەر بۇنى كۆرەلەيدۇ، دېگەن ئىشەنچ بىلەن تارىخلارنى توپلىغان («مات.» 17:13نى كۆرۈڭ). شۇنىڭدەك ئۇلار خۇدانىڭ مۇسا پەيغەمبەر ئارقىلىق ئىسرائىل بىلەن تۈزگەن ئەھدىسىنىڭ تولىمۇ سادىقلىق بىلەن ئەمەلگە ئاشۇرۇلغىنىنى ئېنىق كۆرگۈچىلەر ئىدى. ئەھدە بويىچە ئىسرائىل كۆرگەن غەلىبىلەر، مەغلۇبىيەتلەر، دۇچ كەلگەن سىناقلار ۋە قىيىنچىلىقلار دەل ئۇلارنىڭ خۇداغا بولغان ۋاپالىقى ياكى ۋاپاسىزلىقىنى ئەكس ئەتتۈرگەن. بۇ كاتىپلار بۇ ئىشلارنى ئوبدان چۈشەندى ۋە خۇدانىڭ روھىنىڭ ۋەھيى ۋە كۆرسەتمىسى بىلەن بىزگە مەدەت-ئىلھام بولسۇن دەپ، ئۇشبۇ تارىخلارنى يازغان. «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە بىز بۇ «خۇدانىڭ ئەھدىسى ۋە ئىسرائىلنىڭ تارىخى» دېگەن تېما ئۈستىدە يەنە ئازراق توختىلىمىز.

نېمىشقا يۇقىرىدا بۇ ئادەملەرنى «جۈرئەتلىك» دېدۇق؟ ئوقۇرمەنلەر ئۆزى ئوقۇغان باشقا «دۆلەت تارىخلىرى» توغرۇلۇق ئويلىسىلا، ئاندىن بۇ نۇقتىنى چۈشىنىدۇ. بىز سورايمىزكى، بۇنداق خاتىرىلەر مەزكۇر دۆلەتتىكى «سەلبىي تارىخ» (ھۆكۈمدارلارنىڭ ئەخلاقسىزلىقى، جەڭدە بولغان مەغلۇبىيەتلەر، چىرىكلىشىش مەسىلىلىرى، ئەل-يۇرتنىڭ ئۆز گۇناھلىرى)نى ئۆز ئىچىگە ئالامدۇ؟ ئۇلار دەرۋەقە بىر خىل ــ «خەلقىمىزنىڭ شان-شەرەپلىك تارىخنامىلىرى» دېگەندەك غەلىبىلەر، مۇۋەپپەقىيەت ۋە پەزىلەتلىك باتۇرلۇق بىلەن تولدۇرۇلغان ئەمەسمۇ؟ ئۇلارنىڭ يازغىنى ھەقىقەتمۇ؟ بارلىق ئەقىل ئىگىسى بۇ ھەقىقەت ئەمەس، دەپ بىلىدۇ. ئىنسانىنىڭ تەبىئىتى بىرىنچىدىن، ئۆز ئەل-يۇرتىدىكى مۇۋەپپەقىيەتسىزلىكلەرنى ۋە گۇناھلارنى يېپىش، ئىككىنچىدىن، ھەربىر دەۋردىكى ھەربىر تۈركۈم ھۆكۈمدارلار ئۆزىنىڭ «ئوردىسىدىكى تارىخچىلار»دىن پەقەت خۇشامەت-يالاقچىلىقنى تەلەپ قىلىدۇ؛ كۆپ ۋاقىتلاردا ئازغىنە تەنقىد سۆزىنىڭ كۆرۈلۈشى بىلەن تارىخنى يازغۇچىلارنىڭ كاللىسى كېتىدۇ. لېكىن مۇقەددەس كىتابتىكى تارىخچىلار پۈتۈنلەي بۇنىڭ ئەكسىدۇر. دەرۋەقە ئۇلارنىڭ ئۆز ئەل-يۇرتى ۋە ئەل-يۇرتىنىڭ پادىشاھ-ھۆكۈمرانلىرى توغرۇلۇق خاتىرىلىگەنلىرىنىڭ كۆپ قىسمىنى «سەلبىي تارىخ» دېگىلى بولىدۇ. بۇ پاكىت مۇقەددەس كىتابنىڭ خۇدانىڭ ئىلھامى ۋە ۋەھيى بىلەن يېزىلغان دۇنيادا

بىردىنبىر كىتاب ئىكەنلىكىگە ئاددىي ئەمما كۈچلۈك ئىسپاتتۇر.

ئەمدى بۇ كاتىپلار كىملەر؟ ئۇلار نامسىز تارىخچىلاردۇر. ھالبۇكى، ئۇلارنىڭ بىزگە ئۆزىمىزنىڭكى بولغان «نىجات تارىخى»نىڭ مۇشۇ خاتىرىسىنى سادىقلىق بىلەن ھەقىقىي خاتىرىلەپ تەمىنلىگىنى ئۈچۈن ئۇلارغا مەڭگۈلۈك قەرزدارمىز. خۇداغا مىڭ تەشەككۈر!

گەرچە كۆپ «مۇقەددەس كىتاب» نۇسخىلىرىدا «پادىشاھلار» دائىم ئىككى كىتاب قىلىپ («پادىشاھلار (1)» ۋە «پادىشاھلار (2)») نەشر قىلىنسىمۇ، ئەمەلىيەتتە «پادىشاھلار» ئەسلىدە ئىبرانىي تىلىدا بىرلا كىتاب ئىدى. لېكىن بىز ئۇلارنى يەنىلا «پادىشاھلار (بىرىنچى قىسىم)» ۋە «پادىشاھلار (ئىككىنچى قىسىم)» دەپ ئاتىدۇق. ئىخچام بولسۇن ئۈچۈن «پادىشاھلار (1)» ۋە «پادىشاھلار (2)» دەپ ئاتايمىز. بۇ كىرىش سۆز «پادىشاھلار (1)» ۋە «پادىشاھلار (2)»گە ئورتاقتۇر.

مەزمۇن: -

«پادىشاھلار – بىرىنچى قىسمى»

1-2 باب – داۋۇتنىڭ ئۆلۈمى
3-10 باب – سۇلايماننىڭ ئۇلۇغ سەلتەنىتى
11-باب – سۇلايماننىڭ چۈشكۈنلىشىشى
12-14 باب – رەھوبوئام ۋە يەروبوئام – ئىسرائىل ئىككى پادىشاھلىققا بۆلۈنىدۇ
15-16 باب – يەھۇدادا ئابىيا ۋە ئاسا، ئىسرائىلدا بائاشا ۋە ئومرى پادىشاھ بولىدۇ
17-19 باب – ئىلىياس پەيغەمبەرنىڭ تارىخى – ئۇنىڭ ئاسماندىن ئوت چۈشۈرۈشى
20-22 باب – ئاھابنىڭ مۇۋەپپەقىيىتى، رەزىللىكى، ئۆلۈمى

«پادىشاھلار – ئىككىنچى قىسمى»

1-2-باب – ئىلىياس پەيغەمبەرنىڭ ئاسمانغا كۆتۈرۈلۈشى
3-7 باب – ئېلىشا پەيغەمبەر ياراتقان نۇرغۇن مۆجىزىلەر
8-10 باب – ھازائەل ۋە يەھۇنىڭ ئىسرائىلنى جازالاش ئۈچۈن مەسىھ قىلىنىشى
11-16 باب – ئىسرائىل ۋە يەھۇدانىڭ بىرنەچچە پادىشاھلىرى

17-باب – ئىسرائىلدىكى ئون قەبىلە سۈرگۈن بولۇشى
18-20 باب – ھەزەكىيانىڭ ئۇلۇغ سەلتەنىتى
21-23 باب – ماناسسەھنىڭ رەزىل سەلتەنىتى، يوسىيانىڭ ئادىل سەلتەنىتى
24-25 باب – يېرۇسالېمنىڭ ۋەيران قىلىنىشى، يەھۇدانىڭ بابىلونغا سۈرگۈن بولۇشى

«پادىشاھلار «1»»

داۋۇت پادىشاھ ئوغلى سۇلايماننى ئۆز ئورنىغا تەختكە ئولتۇرغۇزىدۇ

1
1 داۋۇت پادىشاھ خېلى ياشىنىپ قالغانىدى؛ ئۇنى يوتقان-ئەدىيال
بىلەن ياپسىمۇ، ئۇ ئىسسىمايتتى.
2 خىزمەتكارلىرى ئۇنىڭغا: — غوجام پادىشاھ ئۆزلىرى ئۈچۈن، ئالدىلىرىدا
تۇرىدىغان بىر پاك قىز تاپقۇزايلى؛ ئۇ پادىشاھدىن خەۋەر ئېلىپ، سىلىنىڭ
قۇچاقلىرىدا ياتسۇن؛ شۇنىڭ بىلەن غوجام پادىشاھ ئىسسىيلا — دېدى.
3 ئۇلار پۈتكۈل ئىسرائىل زېمىنىنى كېزىپ گۈزەل بىر قىزنى ئىزدەپ يۈرۈپ،
ئاخىرى شۇناملىق[1] ئابىشاگنى تېپىپ پادىشاھنىڭ ئالدىغا ئېلىپ كەلدى.
4 قىز ئىنتايىن گۈزەل ئىدى؛ ئۇ پادىشاھدىن خەۋەر ئېلىپ ئۇنىڭ خىزمىتىدە
بولاتتى، ئەمما پادىشاھ ئۇنىڭغا يېقىنچىلىق قىلمايتتى[2].
5 ئەمما ھاگگىتنىڭ ئوغلى ئادونىيا[3] مەرتىۋىسىنى كۆتۈرمەكچى بولۇپ:
«مەن پادىشاھ بولىمەن» دېدى. ئۇ ئۆزىگە جەڭ ھارۋىلىرى بىلەن ئاتلىقلارنى
ۋە ئالدىدا يۈرىدىغان ئەللىك ئەسكەرنى[4] تەييار قىلدى 6 (ئۇنىڭ ئاتىسى
ھېچقاچان: «نېمىشقا بۇنداق قىلىسەن؟» دەپ، ئۇنىڭغا تەنبىھ-تەربىيە
بېرىپمۇ باقمىغانىدى ھەم ئۇ ناھايىتى كېلىشكەن يىگىت بولۇپ، ئانىسى

---

1 ياكى «شۇنەملىك».

2 «ئۇنىڭغا يېقىنچىلىق قىلمايتتى» — ئىبرانىي تىلدا «ئۇنى تونۇمايتتى» دېگەن ئىبارە بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.

3 ئادونىيا داۋۇتنىڭ ئوغۇللىرىدىن بىرى. ھاگگىت داۋۇتنىڭ ئاياللىرىدىن بىرى ئىدى («2سام.» 4:3)

4 «ئۆز ئالدىدا يۈرىدىغان... ئەسكەرلەر» — دېمەك، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ خۇسۇسىي مۇھاپىزەتچىلىرى ئىدى.

ئۇنى ئابشالومدىن كېيىن[5] تۇغقانىدى). 7 ئۇ زەرۇئىيانىڭ ئوغلى يوئاب ۋە
كاھىن ئابىئاتار بىلەن مەسلىھەت قىلىشىپ تۇردى. ئۇلار بولسا ئادونىياغا
ئەگىشىپ ئۇنىڭغا ياردەم بېرەتتى. 8 لېكىن كاھىن زادوك ۋە يەھويادانىڭ
ئوغلى بىنايا، ناتان پەيغەمبەر، شىمەي، رەي ۋە داۋۇتنىڭ ئۆز پالۋانلىرى
ئادونىياغا ئەگەشمىدى.

9 ئادونىيا قوي، كالا ۋە بوردىغان تورپاقلارنى ئەن-روگەلنىڭ[6] يېنىدىكى
زوھەلەت دېگەن تاشتا سويدۇرۇپ، ھەممە ئاكا-ئۇكىلىرىنى، يەنى پادىشاھنىڭ
ئوغۇللىرى بىلەن پادىشاھنىڭ خىزمىتىدە بولغان ھەممە يەھۇدالارنى چاقىردى.
10 لېكىن ناتان پەيغەمبەر، بىنايا، پالۋانلار ۋە ئۆز ئىنىسى سۇلايماننى ئۇ
چاقىرمىدى.

11 ناتان بولسا سۇلايماننىڭ ئانىسى بات-شېباغا: — «ئاڭلىمىدىڭمۇ؟
ھاگگىتنىڭ ئوغلى ئادونىيا پادىشاھ بولدى، لېكىن غوجىمىز داۋۇت ئۇنىڭدىن
خەۋەرسىز. 12 ئەمدى مانا، ئۆز جېنىڭ ۋە ئوغلۇڭ سۇلايماننىڭ جېنىنى
قۇتقۇزۇشقا مېنىڭ ساڭا بىر مەسلىھەت بېرىشىمگە ئىجازەت بەرگەيسەن.
13 داۋۇت پادىشاھنىڭ ئالدىغا بېرىپ ئۇنىڭغا: — غوجام پادىشاھ ئۆزلىرى
قەسەم قىلىپ ئۆز كەمىنىلىرىگە ۋەدە قىلىپ: «سېنىڭ ئوغلۇڭ سۇلايمان
مەندىن كېيىن پادىشاھ بولۇپ تەختىمدە ئولتۇرىدۇ» دېگەن ئەمەسمىدىلە؟
شۇنداق تۇرۇقلۇق نېمىشقا ئادونىيا پادىشاھ بولىدۇ؟ — دېگىن. 14 مانا، پادىشاھ
بىلەن سۆزلىشىپ تۇرغىنىڭدا، مەنمۇ سېنىڭ كەينىڭدىن كىرىپ سۆزۈڭنى
ئىسپاتلايمەن، — دېدى.

15 بات-شېبا ئىچكىرى ئۆيگە پادىشاھنىڭ قېشىغا كىردى (پادىشاھ تولىمۇ
قېرىپ كەتكەنىدى، شۇنامىلىق ئابىشاگ پادىشاھنىڭ خىزمىتىدە بولۇۋاتاتتى).
16 بات-شېبا پادىشاھقا ئېگىلىپ تەزىم قىلدى. پادىشاھ: — نېمە تەلىپىڭ
بار؟ — دەپ سورىدى.

5 ئابشالوم داۋۇتنىڭ يەنە بىر ئايالى مائاكاھدىن تۇغۇلغان ئوغلى ئىدى. ئادونىيا داۋۇتنىڭ تۆتىنچى ئوغلى بولۇپ، شۇ چاغدا بەلكىم داۋۇتنىڭ ئوغۇللىرى ئارىسىدا «چوڭى» ھېسابلىناتتى. (15:2نى كۆرۈڭ). ئادونىيا بەلكىم ئاتىسى تەرىپىدىن ئەركە چوڭ قىلىنغانلىقى ھەم ئۆزىنىڭ كېلىشكەنلىكىدىن شۇنداق مەغرۇرلىنىپ كەتكەن ئوخشايدۇ.

6 «ئەن-روگەل»نىڭ مەنىسى بەلكىم «روگەلنىڭ بۇلىقى» ياكى «پاك قىزنىڭ بۇلىقى».

17 ئۇ ئۇنىڭغا: ــ ئى غوجام، سىلى پەرۋەردىگار خۇدالىرى بىلەن ئۆز
دېدەكلىرىگە: «سېنىڭ ئوغلۇڭ سۇلايمان مەندىن كېيىن پادىشاھ بولۇپ
تەختىمدە ئولتۇرىدۇ» دەپ قەسەم قىلغانىدىلا. 18 ئەمدى مانا، ئادونىيا پادىشاھ
بولدى! لېكىن ئى غوجام پادىشاھ، سىلىنىڭ ئۇنىڭدىن خەۋەرلىرى يوق.
19 ئۇ كۆپ كالىلارنى، بورداق تورپاقلار بىلەن قويلارنى سويدۇرۇپ، پادىشاھنىڭ
ھەممە ئوغۇللىرىنى، ئابىئاتار كاھىننى ۋە قوشۇننىڭ سەردارى يوئابنى چاقىردى.
لېكىن قۇللىرى سۇلايماننى ئۇ چاقىرمىدى. 20 ئەمدى، ئى غوجام پادىشاھ،
پۈتكۈل ئىسرائىلنىڭ كۆزلىرى سىلىگە تىكىلمەكتە، ئۇلار غوجام پادىشاھنىڭ
ئۆزلىرىدىن كېيىن تەختلىرىدە كىمنىڭ ئولتۇرىدىغانلىقى توغرىسىدا ئۇلارغا
خەۋەر بېرىشلىرىنى كۈتۈشىۋاتىدۇ؛ 21 بىر قارارغا كەلمىسىلە، غوجام پادىشاھ
ئۆز ئاتا-بوۋىلىرى بىلەن بىللە ئۇخلاشقا كەتكەندىن كېيىن، مەن بىلەن
ئوغلۇم سۇلايمان گۇناھكار سانىلىپ قالارمىزمىكىن، ــ دېدى.
22 مانا، ئۇ تېخى پادىشاھ بىلەن سۆزلىشىپ تۇرغىنىدا ناتان پەيغەمبەرمۇ
كىرىپ كەلدى. 23 ئۇلار پادىشاھقا: ــ ناتان پەيغەمبەر كەلدى، دەپ خەۋەر بەردى.
ئۇ پادىشاھنىڭ ئالدىغا كىرىپلا، يۈزىنى يەرگە يېقىپ تۇرۇپ پادىشاھقا تەزىم قىلدى.
24 ناتان: ــ ئى غوجام پادىشاھ، سىلى ئادونىيا مەندىن كېيىن پادىشاھ
بولۇپ مېنىڭ تەختىمدە ئولتۇرىدۇ، دەپ ئېيتقانىدىلىمۇ؟ 25 چۈنكى ئۇ بۈگۈن
چۈشۈپ، كۆپ بۇقا، بوردىغان تورپاقلار بىلەن قويلارنى سويدۇرۇپ، پادىشاھنىڭ
ھەممە ئوغۇللىرىنى، قوشۇننىڭ سەردارلىرىنى، ئابىئاتار كاھىننى چاقىردى؛
ۋە مانا، ئۇلار ئۇنىڭ ئالدىدا يەپ-ئىچىپ: «ياشىسۇن پادىشاھ ئادونىيا!»
ــ دەپ توۋلاشماقتا. 26 لېكىن قۇللىرى بولغان مېنى، زادوك كاھىننى،
يەھويادانىڭ ئوغلى بىنايانى ۋە قۇللىرى بولغان سۇلايماننى ئۇ چاقىرمىدى.
27 غوجام پادىشاھ كىمنىڭ ئۆزلىرىدىن كېيىن غوجام پادىشاھنىڭ تەختىدە
ئولتۇرىدىغانلىقىنى ئۆز قۇللىرىغا ئۇقتۇرماي ئۇ ئىشنى بۇيرۇدىلىمۇ؟ ــ دېدى.
28 داۋۇت پادىشاھ: ــ بات-شېبانى ئالدىمغا قىچقىرىڭلار، دېدى. ئۇ
پادىشاھنىڭ ئالدىغا كىرىپ، ئۇنىڭ ئالدىدا تۇردى. 29 پادىشاھ بولسا: ــ
جېنىمنى ھەممە قىيىنچىلىقتىن قۇتقۇزغان پەرۋەردىگارنىڭ ھاياتى بىلەن
قەسەم قىلىمەنكى، 30 مەن ئەسلىدە ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگار

بىلەن ساڭا قەسەم قىلىپ: «سېنىڭ ئوغلۇڭ سۇلايمان مەندىن كېيىن
پادىشاھ بولۇپ ئورنۇمدا مېنىڭ تەختىمدە ئولتۇرىدۇ» دەپ ئېيتقىنىمدەك،
بۈگۈنكى كۈندە مەن بۇ ئىشنى چوقۇم ۋۇجۇدقا چىقىرىمەن، ــ دېدى.
31 ۋە بات-شېبا يۈزىنى يەرگە يېقىپ تۇرۇپ پادىشاھقا تەزىم قىلىپ: ــ
غوجام داۋۇت پادىشاھ ئەبەدىي ياشىسۇن! ــ دېدى.
32 داۋۇت پادىشاھ: ــ زادوك كاھىننى، ناتان پەيغەمبەرنى، يەھويادانىڭ
ئوغلى بىنايانى ئالدىمغا چاقىرىڭلار، دېدى. ئۇلار پادىشاھنىڭ ئالدىغا كەلدى.
33 پادىشاھ ئۇلارغا: ــ غوجاڭلارنىڭ خىزمەتكارلىرىنى ئۆزۈڭلارغا قوشۇپ،
سۇلايماننى ئۆز قېچىرىمغا مىندۈرۈپ، گىھونغا ئېلىپ بېرىڭلار؛ 34 ئۇ يەردە
زادوك كاھىن بىلەن ناتان پەيغەمبەر ئۇنى ئىسرائىلنىڭ ئۈستىگە پادىشاھ
بولۇشقا مەسىھ قىلسۇن[7]. ئاندىن كاناي چېلىپ: ــ سۇلايمان پادىشاھ
ياشىسۇن! دەپ توۋلاڭلار. 35 ئاندىن ئۇ تەختىمدە ئولتۇرۇشقا بۇ يەرگە
كەلگەندە، ئۇنىڭغا ئەگىشىپ مېڭىڭلار؛ ئۇ مېنىڭ ئورنۇمدا پادىشاھ بولىدۇ؛
چۈنكى مەن ئۇنى ئىسرائىل بىلەن يەھۇدانىڭ ئۈستىگە پادىشاھ بولۇشقا
تەيىنلىدىم، ــ دېدى.
36 يەھويادانىڭ ئوغلى بىنايا پادىشاھقا جاۋاب بېرىپ: ــ ئامىن! غوجام
پادىشاھنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگارمۇ شۇنداق بۇيرۇسۇن! 37 پەرۋەردىگار غوجام
پادىشاھ بىلەن بىللە بولغاندەك، سۇلايمان بىلەن بىللە بولۇپ، ئۇنىڭ تەختىنى
غوجام داۋۇت پادىشاھنىڭكىدىن تېخىمۇ ئۇلۇغ قىلغاي! ــ دېدى.
38 زادوك كاھىن، ناتان پەيغەمبەر، يەھويادانىڭ ئوغلى بىنايا ۋە كەرەتىيلەر
بىلەن پەلەتىيلەر[8] چۈشۈپ، سۇلايماننى داۋۇت پادىشاھنىڭ قېچىرىغا

7 «مەسىھ قىلىش» ــ خۇدانىڭ يوليورۇقى بىلەن ئىسرائىلغا يېڭى بىر پادىشاھ بېكىتىش ئۈچۈن ئۇنىڭ بېشىغا كاھىن ياكى پەيغەمبەر تەرىپىدىن زەيتۇن مېيى سۈرۈلۈشى كېرەك ئىدى. مۇشۇ مۇراسىم «مەسىھ قىلىش» ياكى «مەسىھلەش» دېيىلگەن. شۇ مۇراسىمدىن كېيىن مۇشۇ پادىشاھ «خۇدانىڭ مەسىھ قىلغىنى» دەپ ئاتىلىپ، ھۆكۈم سۈرۈشكە خۇدانىڭ ھوقۇقىغا ئىگە، دەپ قارىلاتتى. كاھىنلار ۋە بەزى ۋاقىتلاردا پەيغەمبەرنىمۇ ئۆز ۋەزىپىسىگە بېكىتىش ئۈچۈن «مەسىھ قىلىنىش» مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلەتتى.
8 «كەرەتىيلەر بىلەن پەلەتىيلەر» بولسا داۋۇتنىڭ خۇسۇسىي مۇھاپىزەتچىلىرىدىن ئىدى («2سام.» 18:8نى كۆرۈڭ). كەرەتىيلەر ئەسلىدە كرېت ئارىلىدىن كەلگەن بولۇشى مۇمكىن ئىدى.

مىندۈرۈپ، گىھونغا ئېلىپ باردى. 39 زادوك كاھىن ئىبادەت چېدىرىدىن ماي
بىلەن تولغان بىر مۈڭگۈزنى ئېلىپ، سۇلايماننى مەسىھ قىلدى. ئاندىن ئۇلار
كاناي چالدى. خەلقنىڭ ھەممىسى: ــ سۇلايمان پادىشاھ ياشىسۇن! ــ دەپ
توۋلاشتى.
40 خەلقنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ كەينىدىن ئەگىشىپ، سۇناي چېلىپ زور
شادلىق بىلەن يەر يېرىلغۇدەك تەنتەنە قىلىشتى[9]. 41 ئەمدى ئادونىيا ۋە
ئۇنىڭ بىلەن جەم بولغان مېھمانلار غىزالىنىپ چىققاندا، شۇنى ئاڭلىدى.
يوئاب كاناي ئاۋازىنى ئاڭلىغاندا: ــ نېمىشقا شەھەردە شۇنچە قىيقاس-سۈرەن
سېلىنىدۇ؟ ــ دەپ سورىدى.
42 ئۇ تېخى سۆزىنى تۈگەتمەيلا، مانا ئابىئاتار كاھىننىڭ ئوغلى يوناتان
كەلدى. ئادونىيا ئۇنىڭغا: ــ كىرگىن، قەيسەر ئادەمسەن، چوقۇم بىرگە خۇش
خەۋەر ئېلىپ كەلدىڭ، ــ دېدى.
43 يوناتان ئادونىياغا جاۋاب بېرىپ: ــ ئۇنداق ئەمەس! غوجىمىز داۋۇت
پادىشاھ سۇلايماننى پادىشاھ قىلدى! 44 ۋە پادىشاھ ئۆزى ئۇنىڭغا زادوك
كاھىننى، ناتان پەيغەمبەرنى، يەھويادانىڭ ئوغلى بىنايانى ۋە كەرەتىيلەر بىلەن
پەلەتىيلەرنى ھەمراھ قىلىپ ئەۋەتىپ، ئۇنى پادىشاھنىڭ قېچىرىغا مىندۈردى؛
45 ئاندىن زادوك كاھىن بىلەن ناتان پەيغەمبەر ئۇنى پادىشاھ بولۇشقا گىھوندا
مەسىھ قىلدى. ئۇلار ئۇ يەردىن چىقىپ شادلىق قىلىپ، پۈتكۈل شەھەرنى
قىيقاس-سۈرەن بىلەن لەرزىگە سالدى. سىز ئاڭلاۋاتقان سادا دەل شۇدۇر.
46 ئۇنىڭ ئۈستىگە سۇلايمان ھازىر پادىشاھلىق تەختىدە ئولتۇرۇۋاتىدۇ. 47 يەنە
كېلىپ پادىشاھنىڭ خىزمەتكارلىرى كېلىپ غوجىمىز داۋۇت پادىشاھقا:
«خۇدالىرى سۇلايماننىڭ نامىنى سىلىنىڭكىدىن ئەۋزەل قىلىپ، تەختىنى
سىلىنىڭكىدىن ئۇلۇغ قىلغاي!» دەپ بەخت تىلەپ مۇبارەكلەشكە كېلىشتى.
پادىشاھ ئۆزى ياتقان ئورۇندا سەجدە قىلدى 48 ۋە پادىشاھ: ــ «بۈگۈن مېنىڭ
تەختىمگە ئولتۇرغۇچى بىرسىنى تەيىنلىگەن، ئۆز كۆزلىرىمگە شۇنى كۆرگۈزگەن

---

9 ئىبرانىي تىلدا: «خەلقنىڭ ھەممىسى ... سۇناي چېلىپ زور شادلىق بىلەن تەنتەنە قىلىشىپ يەرنى يېرىۋەتتى». مۇمكىنچىلىكى باركى، يەر دەرۋەقە ئاۋازلار بىلەن يېرىلىپ كەتكەندى. مەسىھنىڭ كېلىشىدىمۇ چوڭ يەر تەۋرەش بولىدۇ («زەك.» 5:14، «ۋەھ.» 12:6، 18:16).

ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگار مۇبارەكلەنسۇن!» ــ دېدى ــ دېدى.

49 شۇنى ئاڭلاپ ئادونىيانىڭ بارلىق مېھمانلىرى ھودۇقۇپ، ئورنىدىن قوپۇپ ھەربىرى ئۆز يولىغا كەتتى. 50 ئادونىيا بولسا سۇلايماندىن قورقۇپ، ئورنىدىن قوپۇپ، ئىبادەت چېدىرىغا بېرىپ قۇربانگاھنىڭ مۈڭگۈزلىرىنى تۇتتى(10).

51 سۇلايمانغا شۇنداق خەۋەر بېرىلىپ: ــ «ئادونىيا سۇلايمان پادىشاھدىن قورقىدۇ؛ چۈنكى مانا، ئۇ قۇربانگاھنىڭ مۈڭگۈزلىرىنى تۇتۇپ تۇرۇپ: ــ «سۇلايمان پادىشاھ بۈگۈن ماڭا شۇنى قەسەم قىلسۇنكى، ئۇ ئۆز قۇلىنى قىلىچ بىلەن ئۆلتۈرمەسلىككە ۋەدە قىلغاي» دېدى»، ــ دېيىلدى.

52 سۇلايمان: ــ ئۇ دۇرۇس ئادەم بولسا بېشىدىن بىر تال چاچ يەرگە چۈشمەيدۇ. لېكىن ئۇنىڭدا رەزىللىك تېپىلسا، ئۆلىدۇ، دېدى.

53 سۇلايمان پادىشاھ ئادەم ئەۋەتىپ ئۇنى قۇربانگاھدىن ئېلىپ كەلدى. ئۇ كېلىپ سۇلايمان پادىشاھنىڭ ئالدىدا ئېگىلىپ تەزىم قىلدى. سۇلايمان ئۇنىڭغا: ــ ئۆز ئۆيۈڭگە كەتكىن، ــ دېدى.

داۋۇت سۇلايمانغا ئاخىرقى نەسىھەتنى قىلىدۇ

2

1 داۋۇتنىڭ ئۆلىدىغان ۋاقتى يېقىنلاشقاندا، ئوغلى سۇلايمانغا تاپىلاپ مۇنداق دېدى: ــ

2 «ئەمدى يەر يۈزىدىكىلەرنىڭ ھەممىسى بارىدىغان يول بىلەن كېتىمەن. يۈرەكلىك بولۇپ، ئەركەكتەك بولغىن! 3 سەن بارلىق قىلغۇۋاتقان ئىشلىرىڭدا ھەمدە بارلىق نىيەت قىلغان ئىشلىرىڭدا(11) راۋاج تېپىشىڭ ئۈچۈن مۇساغا چۈشۈرۈلگەن قانۇندا پۈتۈلگەندەك، پەرۋەردىگار خۇدايىڭنىڭ يوللىرىدا مېڭىپ، ئۇنىڭ بەلگىلىمىلىرى، ئۇنىڭ ئەمرلىرى، ئۇنىڭ ھۆكۈملىرى ۋە ئاگاھ-گۇۋاھلىقلىرىدا چىڭ تۇرۇپ، ئۇنىڭ تاپشۇرۇقىنى چىڭ تۇتقىن. 4 شۇنداق

---

10 شۇ چاغلاردا «قۇربانگاھنىڭ مۈڭگۈزلىرىنى تۇتۇش» پادىشاھدىن ھىمايە تىلەشنى بىلدۈرۈشنىڭ ئىپادىسى ئىدى.

11 «بارلىق نىيەت قىلغان ئىشلىرىڭدا» ئىبرانىي تىلىدا: «سەن قەيەرگە بۇرۇلساڭ،...» دېگەن بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.

قىلغاندا پەرۋەردىگار ماڭا: «ئەگەر ئەۋلادلىرىڭ ئۆز يولىغا كۆڭۈل بۆلۈپ،
مېنىڭ ئالدىمدا پۈتۈن قەلبى ۋە پۈتۈن جېنى بىلەن ھەقىقەتتە ماڭسا، ساڭا
ئەۋلادىڭدىن ئىسرائىلنىڭ تەختىدە ئولتۇرۇشقا بىر زات كەم بولمايدۇ» دەپ
ئېيتقان سۆزىگە ئەمەل قىلىدۇ.
5 ئەمما زەرۇئىيانىڭ ئوغلى يوئابنىڭ ماڭا قىلغىنىنى، يەنى ئۇنىڭ ئۆزى
قانداق قىلىپ ئىسرائىلنىڭ قوشۇنىدىكى ئىككى سەردارنى، يەنى نېرىيانىڭ
ئوغلى ئابنەر بىلەن يەتەرنىڭ ئوغلى ئاماسانى ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈپ، تىنچ مەزگىلدە
جەڭدە تۆكۈلگەندەك قان تۆكۈپ، بېلىگە باغلىغان كەمەرگە ۋە پۇتىغا كىيگەن
كەشىگە جەڭدە تۆكۈلگەندەك قان چېچىپ، داغ قىلغانلىقىنى بىلىسەن.
6 سەن ئۇنى دانالىقىڭغا مۇۋاپىق بىر تەرەپ قىلىپ، ئۇنىڭ ئاق بېشىنىڭ
گۆرگە[12] سالامەت چۈشۈشىگە يول قويمىغايسەن.
7 لېكىن گىلېئادلىق بارزىللاينىڭ ئوغۇللىرىغا مېھرىبانلىق كۆرسىتىپ،
داستىخىنىڭدىن نان يېگۈزگىن؛ چۈنكى مەن ئاكاڭ ئابشالومدىن قاچقىنىمدا،
ئۇلار يېنىمغا كېلىپ ماڭا شۇنداق قىلغان.
8 ۋە مانا باھۇرىمدىن كەلگەن بىنيامىن قەبىلىسىدىن گېرانىڭ ئوغلى
شىمەي يېنىڭدا تۇرىدۇ. ئۇ مەن ماھانائىمغا بارىدىغاندا، ئەشەددىي لەنەت
بىلەن مېنى قارغىدى. كېيىن ئۇ ئىئوردان دەرياسىغا بېرىپ مېنىڭ
ئالدىمغا كەلگەندە، مەن پەرۋەردىگارنىڭ نامى بىلەن ئۇنىڭغا: «سېنى
قىلىچ بىلەن ئۆلتۈرمەيمەن» دەپ قەسەم قىلدىم. 9 ئەمما ھازىر ئۇنى
گۇناھسىز دەپ سانىمىغىن. ئۆزۈڭ دانا كىشى بولغاندىن كېيىن ئۇنىڭغا
قانداق قىلىشنى بىلىسەن؛ ھەرھالدا ئۇنىڭ ئاق بېشىنى قانىتىپ گۆرگە[13]
چۈشۈرگىن»[14].

12 «گۆر» مۇشۇ يەردە «تەھتىسارا» دېگەننى بىلدۈرىدۇ

13 «گۆر» مۇشۇ يەردە «تەھتىسارا» دېگەننى بىلدۈرىدۇ.

14 بۇ ئىككى ئادەمنىڭ سۇلايمانغا دۈشمەن بولىدىغانلىقىغا داۋۇت پادىشاھنىڭ كۆزى يەتتى. ئەسلىدە ئۇ ئۇلارنى جازالاشقا توغرا كېلەتتى؛ بىراق ئۆزى ئېغىر گۇناھ سادىر قىلغانلىقى تۈپەيلىدىن («2سام.» 11-باب) خىجالەتتە قېلىپ، قولى بۇ ئىشلارغا ھېچ بارمايتتى.

10 داۋۇت ئۆز ئاتا-بوۋىلىرى بىلەن بىر يەردە ئۇخلىدى[15]. ئۇ «داۋۇتنىڭ
شەھىرى» دېگەن جايدا[16] دەپنە قىلىندى.
11 داۋۇتنىڭ ئىسرائىلغا سەلتەنەت قىلغان ۋاقتى قىرىق يىل ئىدى؛ ئۇ ھېبروندا
يەتتە يىل سەلتەنەت قىلىپ، يېرۇسالېمدا ئوتتۇز ئۈچ يىل سەلتەنەت قىلدى.

سۇلايماننىڭ ئورنى مۇستەھكەملىنىدۇ

12 سۇلايمان ئاتىسى داۋۇتنىڭ تەختىدە ئولتۇردى؛ ئۇنىڭ سەلتەنىتى
خېلى مۇستەھكەملەندى. 13 ئەمما ھاگگىتنىڭ ئوغلى ئادونىيا سۇلايماننىڭ
ئانىسى بات-شېبانىڭ قېشىغا باردى. ئۇ ئۇنىڭدىن: ــ تىنچلىق مەقسىتىدە
كەلدىڭمۇ؟ ــ دەپ سورىدى. ئۇ: ــ شۇنداق، تىنچلىق مەقسىتىدە، دېدى.
14 ئۇ يەنە: ــ ساڭا بىر سۆزۈم بار ئىدى، دېدى. ئۇ: ــ سۆزۈڭنى ئېيتقىن،
دېدى.
15 ئۇ: ــ بىلىسەنكى، پادىشاھلىق ئەسلىدە مېنىڭكى ئىدى، ۋە پۈتۈن
ئىسرائىل مېنى پادىشاھ بولىدۇ دەپ، ماڭا قارايتتى. لېكىن پادىشاھلىق مەندىن
كېتىپ، ئىنىمنىڭ ئىلكىگە ئۆتتى؛ چۈنكى پەرۋەردىگارنىڭ ئىرادىسى بىلەن
ئۇ ئۇنىڭكى بولدى. 16 ئەمدى ساڭا بىر ئىلتىماسىم بار. مېنى ياندۇرمىغىن،
دېدى. ئۇ: ــ ئېيتقىن، دېدى.
17 ئۇ: ــ سەندىن ئۆتۈنىمەن، سۇلايمان پادىشاھقا مەن ئۈچۈن ئېيتقىنكى
ــ چۈنكى ئۇ ساڭا ياق دېمەيدۇ! ــ ئۇ شۇناملىق ئابىشاگنى ماڭا خوتۇنلۇققا
بەرسۇن، دېدى.
18 بات-شېبا: ــ ماقۇل؛ سەن ئۈچۈن پادىشاھقا سۆز قىلاي، دېدى.
19 بات-شېبا ئادونىيا ئۈچۈن سۆز قىلغىلى سۇلايمان پادىشاھنىڭ ئالدىغا
باردى. پادىشاھ قوپۇپ ئالدىغا بېرىپ، ئانىسىغا تەزىم قىلدى. ئاندىن تەختكە

15 «داۋۇت ... ئاتا-بوۋىلىرى بىلەن بىر يەردە ئۇخلىدى» دېگەنندەك ئىبارىلەر ئۈستىدە «يارىتىلىش»تىكى «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە توختىلىمىز.

16 ««داۋۇتنىڭ شەھىرى» دېگەن جاي» ــ زىئوننى، يېرۇسالېمدىكى ئېگىز دۆڭگە جايلاشقان، داۋۇت قۇرغان قەلئەنى كۆرسىتىدۇ.

بىرىپ ئۆلتۈرۈپ پادىشاھنىڭ ئانىسىغا بىر تەختنى كەلتۈردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ
ئۇنىڭ ئوڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ، ئۇنىڭغا: ــ 20 ساڭا كىچىككىنە بىر ئىلتىماسىم
بار. مېنى ياندۇرمىغىن، دېدى. پادىشاھ ئۇنىڭغا: ــ ئى ئانا، سوراۋەرگىن، مەن
سېنى ياندۇرمايمەن، دېدى.
21 ئۇ: ــ ئاكاڭ ئادونىياغا شۇناملىق ئابىشاگنى خوتۇنلۇققا بەرگۈزگىن، دېدى.
22 سۇلايمان پادىشاھ جاۋاب بېرىپ ئانىسىغا: ــ نېمىشقا ئادونىيا
ئۈچۈن شۇناملىق ئابىشاگنى سورايسەن؟ ئۇ ئاكام بولغانىكەن، ئۇنىڭ ئۈچۈن،
ئابىئاتار كاھىن ئۈچۈن ۋە زەرۇئىيانىڭ ئوغلى يوئاب ئۈچۈن پادىشاھلىقنىمۇ
سورىمامسەن![17] ــ دېدى.
23 سۇلايمان پادىشاھ پەرۋەردىگار بىلەن قەسەم قىلىپ مۇنداق دېدى:
ــ ئادونىيا شۇ سۆزنى قىلغىنى ئۈچۈن ئۆلمىسە، خۇدا مېنى ئۇرسۇن ياكى
ئۇنىڭدىن ئارتۇق جازالىسۇن! 24 مېنىڭ ئورنۇمنى مۇستەھكەم قىلغان،
ئاتامنىڭ تەختىدە ئولتۇرغۇزغان، ئۆز ۋەدىسى بويىچە ماڭا بىر ئۆيىنى[18] قۇرغان
پەرۋەردىگارنىڭ ھاياتى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، ئادونىيا بۈگۈن ئۆلۈمگە
مەھكۇم قىلىنىدۇ، دېدى.
25 شۇنىڭ بىلەن سۇلايمان پادىشاھ يەھويادانىڭ ئوغلى بىنايانى بۇ ئىشقا
ئەۋەتتى؛ ئۇ ئۇنى چېپىپ ئۆلتۈردى.
26 پادىشاھ ئابىئاتار كاھىنغا: ــ ماڭ، ئاناتوتتىكى ئۆز ئېتىزلىقىڭغا بارغىن.
سەن ئۆلۈمگە لايىقسەن، لېكىن سەن رەب پەرۋەردىگارنىڭ ئەھدە ساندۇقىنى
ئاتام داۋۇتنىڭ ئالدىدا كۆتۈرگەنلىكىڭ تۈپەيلىدىن، ۋە ئاتامنىڭ تارتقان ھەممە
ئازاب-ئوقۇبەتلىرىدە ئۇنىڭغا ھەمدەرد بولغىنىڭ ئۈچۈن، مەن ھازىر سېنى
ئۆلۈمگە مەھكۇم قىلمايمەن، دېدى.
27 ئاندىن سۇلايمان ئابىئاتارنى پەرۋەردىگارغا كاھىن بولۇشتىن جۇدا قىلىپ
ھەيدىدى. شۇنىڭ بىلەن پەرۋەردىگارنىڭ ئەلىنىڭ جەمەتى توغرۇلۇق شىلوھدا

---

17 مۇمكىنچىلىكى باركى، ئادونىيا ئاتىسىنىڭ كېنىزىكىنى ئەمرىگە ئالسا، خەلق ئۇنى ئاتىسىغا باراۋەر ئىكەن، شۇڭا پادىشاھ بولۇشقا لايىق دەپ قارايتتى. سۇلايماننىڭ كۆزلىرى بۇ ئىشقا يەتتى.

18 «ئۆيى» مۇشۇ يەردە سۇلايماندىن بولىدىغان شاھانە سۇلالىنى كۆرسىتىدۇ.

ئېيتقان سۆزى ئەمەلگە ئاشۇرۇلدى[19].
28 بۇنىڭ خەۋىرى يوئابقا يەتكەندە (چۈنكى يوئاب ئابشالومغا ئەگەشمىگەن
بولسىمۇ، ئادونىياغا ئەگەشكەنىدى) يوئاب پەرۋەردىگارنىڭ چېدىرىغا قېچىپ
قۇربانگاھنىڭ مۈڭگۈزلىرىنى تۇتتى. 29 سۇلايمان پادىشاھقا: «مانا، يوئاب
پەرۋەردىگارنىڭ چېدىرىغا قېچىپ بېرىپ، قۇربانگاھنىڭ يېنىدا تۇرىدۇ» دېگەن
خەۋەر يەتكۈزۈلدى. سۇلايمان يەھويادانىڭ ئوغلى بىنايانى شۇ يەرگە ئەۋەتىپ:
— ماڭ، ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتكىن، دېدى.
30 بىنايا پەرۋەردىگارنىڭ چېدىرىغا بېرىپ ئۇنىڭغا: — «پادىشاھ سېنى
بۇياققا چىقسۇن!» دېدى، دېدى. ئۇ: — ياق، مۇشۇ يەردە ئۆلىمەن، دېدى.
بىنايا پادىشاھنىڭ يېنىغا قايتىپ ئۇنىڭغا خەۋەر بېرىپ: — يوئاب مۇنداق-
مۇنداق دېدى، ماڭا شۇنداق جاۋاب بەردى، دېدى.
31 پادىشاھ ئۇنىڭغا: — ئۇ ئۆزى دېگەندەك قىلىپ، ئۇنى چېپىپ ئۆلتۈرگىن
ۋە ئۇنى دەپنە قىلغىن. شۇنىڭ بىلەن يوئاب تۆككەن ناھەق قان مەندىن
ۋە ئاتامنىڭ جەمەتىدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتكەي. 32 شۇنداق قىلىپ ئاتام
داۋۇت بىخەۋەر ئەھۋالدا ئۇ ئۆزىدىن ئادىل ۋە ئېسىل ئىككى ئادەمنى، يەنى
ئىسرائىلنىڭ قوشۇنىنىڭ سەردارى نەرنىڭ ئوغلى ئابنەر بىلەن يەھۇدانىڭ
قوشۇنىنىڭ سەردارى يەتەرنىڭ ئوغلى ئاماسانى قىلىچلىغىنى ئۈچۈن،
پەرۋەردىگار ئۇ تۆككەن قاننى ئۆز بېشىغا ياندۇرىدۇ. 33 ئۇلارنىڭ قېنى يوئابنىڭ
بېشى ۋە نەسلىنىڭ بېشىغا مەڭگۈ يانغاي؛ لېكىن داۋۇت، ئۇنىڭ نەسلى،
جەمەتى ۋە تەختىگە ئەبەدىلئەبەدگىچە پەرۋەردىگاردىن تىنچ-خاتىرجەملىك
بولغاي، دېدى.
34 يەھويادانىڭ ئوغلى بىنايا چىقىپ ئۇنى چېپىپ، ئۆلۈمگە مەھكۇم قىلدى.
ئاندىن ئۇ چۆلدىكى ئۆز ئۆيىدە دەپنە قىلىندى.
35 پادىشاھ يەھويادانىڭ ئوغلى بىنايانى ئۇنىڭ ئورنىغا قوشۇنىنىڭ سەردارى
قىلدى؛ پادىشاھ ئابىئاتارنىڭ ئورنىغا زادوكنى كاھىن قىلىپ تەيىنلىدى.
36 ئاندىن كېيىن پادىشاھ شىمەيىنى چاقىرىپ ئۇنىڭغا: — يېرۇسالېمدا
ئۆزۈڭگە بىر ئۆي سېلىپ ئۇ يەردە ئولتۇرغىن. باشقا ھېچ يەرگە چىقما. 37

19 بۇ سۆز «1سام.» 2:27-36دە ۋە 3:11-14دە خاتىرىلەنگەن.

ئەگەر سەن چىقىپ كىدرون جىلغىسىدىن ئۆتسەڭ، شۇنى ئېنىق بىلىپ
قويغىكى، شۇ كۈندە سەن شەكسىز ئۆلىسەن. سېنىڭ قېنىڭ ئۆز بېشىڭغا
چۈشىدۇ، دېدى.
38 شىمەي پادىشاھقا: — غوجامنىڭ سۆزى بەرھەقتۇر. غوجام پادىشاھ
ئېيتقاندەك قۇللىرى شۇنداق قىلىدۇ، دېدى. شۇنىڭ بىلەن شىمەي ئۇزۇن
ۋاقىتقىچە يېرۇسالېمدا تۇردى.
39 ئۈچ يىلدىن كېيىن شۇنداق بولدىكى، شىمەينىڭ قۇللىرىدىن ئىككىسى
قېچىپ مائاكاھنىڭ ئوغلى، گاتنىڭ پادىشاھى ئاقىشنىڭ قېشىغا باردى.
شىمەيگە: — مانا قۇللىرىڭ گات شەھرىدە تۇرىدۇ، دېگەن خەۋەر يەتكۈزۈلدى.
40 شىمەي ئېشىكىنى توقۇپ قۇللىرىنى ئىزدىگىلى گاتقا، ئاقىشنىڭ يېنىغا
باردى. ئاندىن ئۇ يېنىپ ئۆز قۇللىرىنى گاتتىن ئېلىپ كەلدى.
41 سۇلايمانغا: — شىمەي يېرۇسالېمدىن گاتقا بېرىپ كەلدى، دەپ
خەۋەر يەتكۈزۈلدى. 42 پادىشاھ شىمەينى چاقىرتىپ ئۇنىڭغا: — مەن سېنى
پەرۋەردىگار بىلەن قەسەم قىلدۇرۇپ: — شۇنى ئېنىق بىلىپ قويغىكى، سەن
قايسى كۈنى چىقىپ بىرەر يەرگە بارغان بولساڭ، سەن شۇ كۈندە شەكسىز
ئۆلىسەن، دەپ ئاگاھلاندۇرۇپ ئېيتمىغانمىدىم؟ ئۆزۈڭمۇ، مەن ئاڭلىغان سۆز
بەرھەق، دېگەنىدىڭغۇ؟ 43 شۇنداق بولغانىكەن، نېمىشقا ئۆزۈڭ پەرۋەردىگار
ئالدىدا قىلغان قەسىمىڭنى بۇزۇپ، مەن ساڭا بۇيرۇغان بۇيرۇقۇمنىمۇ
تۇتمىدىڭ؟ — دېدى.
44 پادىشاھ شىمەيگە يەنە: سەن ئاتام داۋۇتقا قىلغان ھەممە رەزىللىكنى
ئوبدان بىلىسەن، ئۇ كۆڭلۈڭگە ئاياندۇر. مانا پەرۋەردىگار رەزىللىكىڭنى ئۆز
بېشىڭغا ياندۇرىدۇ. 45 لېكىن سۇلايمان پادىشاھ بولسا بەرىكەتلىنىپ،
داۋۇتنىڭ تەختى پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا ئەبەدىلئەبەد مۇستەھكەم قىلىنىدۇ،
دېدى.
46 ئاندىن پادىشاھنىڭ بۇيرۇقى بىلەن يەھويادانىڭ ئوغلى بىنايا چىقىپ
ئۇنى چېپىپ ئۆلتۈردى. پادىشاھلىق بولسا سۇلايماننىڭ قولىدا مۇستەھكەم
قىلىندى.

پەرۋەردىگار سۇلايمانغا دانالىق بېرىدۇ

3
1 سۇلايمان مىسىرنىڭ پادىشاھى پىرەۋن بىلەن ئىتتىپاق تۈزۈپ
پىرەۋننىڭ قىزىنى خوتۇنلۇققا ئالدى. ئۆز ئوردىسى، پەرۋەردىگارنىڭ
ئۆيى ۋە يېرۇسالېمنىڭ چۆرىسىدىكى سېپىلنى ياساپ پۈتكۈزگۈچىلىك ئۇ ئۇنى
«داۋۇتنىڭ شەھىرى»گە ئاپىرىپ تۇرغۇزدى.
2 شۇ ۋاقىتلاردا پەرۋەردىگارنىڭ نامى ئۈچۈن بىر ئىبادەتخانا ياسالمىغىنى
ئۈچۈن خەلق «يۇقىرى جايلار»دا قۇربانلىقلىرىنى قىلاتتى[20].
3 سۇلايمان پەرۋەردىگارنى سۆيۈپ، ئاتىسى داۋۇتنىڭ بەلگىلىگەنلىرىدە
ماڭاتتى. پەقەت «يۇقىرى جايلار»دا قۇربانلىق قىلىپ خۇشبۇي ياقاتتى[21].
4 پادىشاھ قۇربانلىق قىلغىلى گىبېئونغا باردى؛ چۈنكى ئۇ يەر «ئۇلۇغ يۇقىرى
جاي» ئىدى. سۇلايمان ئۇ يەردىكى قۇربانگاھدا بىر مىڭ كۆيدۈرمە قۇربانلىق
سۇندى. 5 پەرۋەردىگار گىبېئوندا سۇلايمانغا كېچىسى چۈشىدە كۆرۈندى. خۇدا
ئۇنىڭغا: ــ مېنىڭ ساڭا نېمە بېرىشىمنى لايىق تاپساڭ، شۇنى تىلىگىن، دېدى.
6 سۇلايمان جاۋابەن مۇنداق دېدى: ــ قۇلۇڭ ئاتام داۋۇت سېنىڭ ئالدىڭدا
ھەقىقەت، ھەققانىيلىق ۋە كۆڭلىنىڭ سەممىيلىكى بىلەن ماڭغانلىقى

---

20 «يۇقىرى جايلار» ــ تەۋراتتىكى «قان.» 12:5-14دە ۋە باشقا مۇناسىۋەتلىك يەرلەردە، خۇدا ئىسرائىللارغا: ــ بىرسى ماڭا ئاتاپ قۇربانلىق قىلسا، پەقەت «ئۆزۈم تاللىغان جاي»دا قۇربانلىق قىلسۇن، دەپ تاپىلايدۇ. ئىسرائىلنىڭ تارىخىدا خۇدا مۇشۇنداق قۇربانلىق قىلىدىغان بىرىنچە جاينى بېكىتكەنىدى (بىر ۋاقىتتا پەقەت بىرلا جاينى بېكىتەتتى). بىراق ئىسرائىللار بەلكىم ئۆز قولايلىقىنى كۆزلەپ (ۋە بەلكىم بۇتپەرەسلەرنىڭ ئىش-ھەرىكەتلىرىنى دوراپ) خۇدانىڭ ئەمرىنى نەزىرىدىن ساقىت قىلىپ تاغ چوققىلىرى قاتارلىق يۇقىرى جايلاردا خۇداغا ئىبادەت قىلىپ قۇربانلىق قىلاتتى. بۇنىڭ شۇنداق بىر خەتىرى بار ئىدىكى، ئۇلار ئەتراپىدىكى بۇتپەرەسلەرنىڭ تەسىرىنى قوبۇل قىلىپ، شۇ يەردە ھەرخىل بۇتلارغىمۇ چوقۇنۇپ، ھەتتا بۇتپەرەسلەرگە ئەگىشىپ «ئىنسان قۇربانلىق»لارنىمۇ قىلىشى مۇمكىن ۋە دەرۋەقە كۆپ ۋاقىتلاردا شۇنداق قىلاتتى (مەسىلەن، «ئەز.» 21:16، 26:20نى كۆرۈڭ).
21 «داۋۇتنىڭ بەلگىلىگەنلىرى» شۈبھىسىزكى، مۇسا پەيغەمبەرگە چۈشۈرۈلگەن بارلىق بەلگىلىمىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان. ئۇلارنىڭ ئىچىدە، قۇربانلىق قىلىش «يۇقىرى جايلار»دا ئەمەس، بەلكى پەرۋەردىگار بېكىتكەن جايدىلا بولۇشى كېرەك، دەپ بېكىتىلگەن («قان.» 12:10-14).

بىلەن سەن ئۇنىڭغا زور مېھرىبانلىقنى كۆرسەتكەنىدىڭ؛ ۋە سەن شۇ زور مېھرىبانلىقنى داۋام قىلىپ، بۈگۈنكى كۈندىكىدەك ئۆز تەختىدە ئولتۇرغىلى ئۇنىڭغا بىر ئوغۇل بەردىڭ. [7] ئەمدى ئى پەرۋەردىگار خۇدايىم، قۇلۇڭنى ئاتام داۋۇتنىڭ ئورنىدا پادىشاھ قىلدىڭ. ئەمما مەن پەقەت بىر گۆدەك بالا خالاس، چىقىش-كىرىشنىمۇ بىلمەيمەن. [8] ئۆز قۇلۇڭ سەن تاللىغان خەلقىڭ، كۆپلۈكىدىن ساناپ بولمايدىغان ھېسابسىز ئۇلۇغ بىر خەلق ئارىسىدا تۇرىدۇ. [9]شۇڭا ئۆز قۇلۇڭغا خەلقىڭنىڭ ئۈستىدە ھۆكۈم قىلىشقا ياخشى-ياماننى پەرق ئېتىدىغان ئويغاق بىر قەلبنى بەرگەيسەن؛ بولمىسا، كىم بۇ ئۇلۇغ خەلقىڭ ئۈستىگە ھۆكۈم قىلالىسۇن؟ ــ دېدى.

[10] سۇلايماننىڭ شۇنى تىلىگىنى رەببنى خۇش قىلدى.

[11] خۇدا ئۇنىڭغا: ــ سەن شۇنى تىلىگىنىڭ ئۈچۈن ــ يا ئۆزۈڭ ئۈچۈن ئۇزۇن ئۆمۈر تىلىمەي، يا ئۆزۈڭ ئۈچۈن دۆلەت-بايلىق تىلىمەي، يا دۈشمەنلىرىڭنىڭ جانلىرىنى تىلىمەي، بەلكى توغرا ھۆكۈم قىلغىلى ئويغاق بولۇشقا ئۆزۈڭ ئۈچۈن ئەقىل-پاراسەتنى تىلىگىنىڭ ئۈچۈن، [12] مانا، سۆزۈڭ بويىچە شۇنداق قىلدىم. مانا ساڭا شۇنداق دانا ۋە يورۇتۇلغان قەلبنى بەردىمكى، سەندىن ئىلگىرى ساڭا ئوخشايدىغىنى بولمىغان، سەندىن كېيىنمۇ ساڭا ئوخشايدىغىنى بولمايدۇ. [13]مەن سەن تىلىمىگەن نەرسىنىمۇ، يەنى دۆلەت-بايلىق ۋە شان-شۆھرەتنى ساڭا بەردىم. شۇنىڭ بىلەن بارلىق كۈنلىرىڭدە پادىشاھلارنىڭ ئارىسىدا ساڭا ئوخشاش بولىدىغىنى چىقمايدۇ. [14] ئەگەر ئاتاڭ داۋۇت ماڭغاندەك مېنىڭ يوللىرىمدا مېڭىپ، بەلگىلىمىلىرىم ۋە ئەمرلىرىمنى تۇتساڭ كۈنلىرىڭنى ئۇزارتىمەن، دېدى.

[15] سۇلايمان ئويغانغاندا، مانا بۇ بىر چۈش ئىدى. ئۇ يېرۇسالېمغا كېلىپ پەرۋەردىگارنىڭ ئەھدە ساندۇقىنىڭ ئالدىغا كېلىپ، ئۆرە تۇرۇپ كۆيدۈرمە قۇربانلىقلارنى قىلىپ، تەشەككۇر قۇربانلىقلىرىنى ئۆتكۈزۈپ، ھەممە خىزمەتكارلىرىغا زىياپەت قىلىپ بەردى.

سۇلايماننىڭ دانالىقى ئايان بولىدۇ

16 شۇنىڭدىن كېيىن ئىككى پاھىشە ئايال پادىشاھنىڭ قېشىغا كېلىپ
ئۇنىڭ ئالدىدا تۇردى.
17 بىرىنچى ئايال: ــ ئى غوجام! مەن ۋە بۇ خوتۇن بىر ئۆيدە ئولتۇرىمىز؛
ئۇ مەن بىلەن ئۆيدە تۇرغىنىمدا بىر بالىنى تۇغدۇم. 18 مەن بالىنى تۇغۇپ ئۈچ
كۈندىن كېيىن ئۇ خوتۇنمۇ بىر بالا تۇغدى. بىز ئىككىيلەن ئۇ يەردە ئولتۇردۇق؛
ئۆيدە بىزدىن باشقا ھېچ يات ئادەم يوق ئىدى، يالغۇز بىز ئىككىيلەن ئۆيدە
ئىدۇق. 19 شۇ كېچىدە بۇ خوتۇننىڭ بالىسى ئۆلدى؛ چۈنكى ئۇ بالىسىنى
بېسىپ ئۆلتۈرۈپ قويغانىدى. 20 ئۇ يېرىم كېچىدە قوپۇپ دىدەكلىرى ئۇخلاپ
قالغاندا، يېنىمدىن ئوغلۇمنى ئېلىپ ئۆز قۇچىقىغا سېلىپ، ئۆزىنىڭ ئۆلگەن
ئوغلىنى مېنىڭ قۇچىقىمغا سېلىپ قويۇپتۇ. 21 ئەتىسى قوپۇپ بالامنى
ئېمىتەي دېسەم مانا ئۆلۈك تۇرىدۇ. لېكىن ئەتىگەندە قارىسام، ئۇ مەن تۇغقان
بالا ئەمەس ئىدى، دېدى.
22 ئىككىنچى ئايال: ــ ياق، ئۇنداق ئەمەس. تىرىك قالغىنى مېنىڭ ئوغلۇم،
ئۆلگىنى سېنىڭ ئوغلۇڭ، دېدى. لېكىن بىرىنچى ئايال: ــ ياق، ئۆلگىنى
سېنىڭ ئوغلۇڭ، تىرىك قالغىنى مېنىڭ ئوغلۇم، دېدى. ئۇلار شۇ ھالەتتە
پادىشاھنىڭ ئالدىدا تالىشىپ تۇراتتى.
23 پادىشاھ: ــ بىرى: «تىرىك قالغىنى مېنىڭ ئوغلۇم، ئۆلگىنى سېنىڭ
ئوغلۇڭ» دەيدۇ. ئەمما يەنە بىرى: «ياق، ئۆلگىنى سېنىڭ ئوغلۇڭ، تىرىك
قالغىنى مېنىڭ ئوغلۇم» دەيدۇ، دېدى.
24 پادىشاھ: ماڭا بىر قىلىچ ئېلىپ كېلىڭلار، دېدى. ئۇلار قىلىچنى
پادىشاھقا ئېلىپ كەلگەندە 25 پادىشاھ: تىرىك بالىنى ئوتتۇرىدىن كېسىپ
ئىككى پارچە قىلىپ يېرىمىنى بىرىگە، يەنە بىر يېرىمىنى ئىككىنچىسىگە
بېرىڭلار، دېدى.
26 ئۇ ۋاقىتتا تىرىك بالىنىڭ ئانىسى ئۆز بالىسىغا ئىچىنى ئاغرىتىپ
پادىشاھقا: ــ ئاھ غوجام! تىرىك بالىنى ئۇنىڭغا بەرسىلە، ھەرگىز ئۇنى
ئۆلتۈرمىگەيلە! ــ دەپ يالۋۇردى. لېكىن ئىككىنچىسى: ــ ئۇنى نە مېنىڭكى

نە سىنىڭكى قىلماي، ئوتتۇرىدىن كېسىڭلار، دېدى.
27 پادىشاھ جاۋابەن: ــ تىرىك بالىنى ئۇنىڭغا بېرىڭلار، ئۇنى ھېچ ئۆلتۈرمەڭلار؛
چۈنكى بۇ بالىنىڭ ئانىسى شۇدۇر، دېدى.
28 پۈتكۈل ئىسرائىل پادىشاھنىڭ قىلغان ھۆكۈمى توغرىسىدا ئاڭلىدى ۋە
ئۇلار پادىشاھدىن قورقتى، چۈنكى ئۇلار خۇدانىڭ ئادىل ھۆكۈملەرنى چىقىرىش
دانالىقىنىڭ ئۇنىڭدا بارلىقىنى كۆردى.

سۇلايماننىڭ ئەمەلدارلىرى ۋە خىزمەتكارلىرى

4

1 سۇلايمان پادىشاھ پۈتكۈل ئىسرائىلغا پادىشاھ بولدى.
2 ئۇنىڭ چوڭ ئەمەلدارلىرى مۇنۇلار: ــ زادوكنىڭ ئوغلى ئازارىيا كاھىن
ئىدى؛ 3 شىشانىڭ ئوغۇللىرى ئېلىخورەف ۋە ئاخىياھ كاتىپلار ئىدى؛ ئاھىلۇدنىڭ
ئوغلى يەھوشافات دىۋانبېگى ئىدى؛ 4 يەھويادانىڭ ئوغلى بىنايا قوشۇننىڭ
باش سەردارى ئىدى. زادوك بىلەن ئابىئاتار كاھىنلار ئىدى؛ 5 ناتاننىڭ ئوغلى
ئازارىيا نازارەت بېگى، ناتاننىڭ يەنە بىر ئوغلى زابۇد ھەم كاھىن ۋە پادىشاھنىڭ
مەسلىھەتچىسى ئىدى. 6 ئاخىشار ئوردىنىڭ غوجىدارى، ئابدانىڭ ئوغلى
ئادونىرام باج-ئالۋان بېگى ئىدى.
7 پۈتكۈل ئىسرائىل زېمىنىدا سۇلايمان پادىشاھنىڭ ئۆزى ئۈچۈن ۋە
ئوردىدىكىلىرى ئۈچۈن يېمەك-ئىچمەك تەمىنلەيدىغان، ئون ئىككى نازارەتچى
تەيىنلەنگەنىدى؛ ئۇلارنىڭ ھەربىرى يىلدا بىر ئايدىن يېمەك-ئىچمەك تەمىنلەشكە
مەسئۇل ئىدى. 8 ئۇلارنىڭ ئىسمى تۆۋەندە خاتىرىلەنگەن: ئەفرائىم تاغلىق
رايونىغا بەن-خۇر؛ 9 ماكاز، شائالبىم، بەيت-شەمەش ۋە ئېلون-بەيت-ھانانغا
بەن-دەكەر؛ 10 ئاررۇبوتقا بەن-خەسەد؛ ئۇ يەنە سوكوھ[22] ۋە خەفەر دېگەن بارلىق
يۇرتقىمۇ مەسئۇل ئىدى؛ 11 يەنە نافات-دورغا بەن-ئابىناداب (ئۇ سۇلايماننىڭ
قىزى تافاتنى خوتۇنلۇققا ئالغان)؛ 12 تائاناق، مەگىددو ۋە يىزرەئەلنىڭ تۆۋەنكى
تەرىپىدىكى زارەتاننىڭ يېنىدا بولغان پۈتكۈل بەيت-شانغا، شۇنداقلا بەيت-
شاندىن تارتىپ ئابەل-مەھولاھغىچە، جوكنېئامدىن ئۆتكۈچە بولغان زېمىنلارغا

22 ياكى «سوكو».

ئاھلۇدنىڭ ئوغلى بائانا؛ 13 راموت-گىلېئادقا بەن-گەبەر؛ ئۇ يەنە گىلېئاد يۇرتىغا
جايلاشقان، ماناسسەھنىڭ ئوغلى يائىرغا تەۋە بولغان كەنتلەر ۋە ھەم باشاندىكى
يۇرت ئارگوب، جۇملىدىن ئۇ يەردىكى سېپىلى، مىس بالداقلىق قوۋۇقلىرى بولغان
ئاتمىش چوڭ شەھەرگىمۇ مەسئۇل ئىدى.
14 ماھانائىمغا ئىددونىڭ ئوغلى ئاھىناداب؛ 15 نافتالىغا ئاخىمائاز (ئۇ
سۇلايماننىڭ قىزى باسماتنى خوتۇنلۇققا ئالغانىدى). 16 ئاشىر ۋە ئالوتقا
ھۇشاينىڭ ئوغلى بائاناھ؛ 17 ئىسساكارغا پارۇئاھنىڭ ئوغلى يەھوشافات؛
18 بىنيامىن زېمىنىغا ئېلانىڭ ئوغلى شىمەي؛ 19 گىلېئاد زېمىنىغا (ئەسلىدە
ئاموريلارنىڭ پادىشاھى سىھون ۋە باشاننىڭ پادىشاھى ئوگنىڭ زېمىنى ئىدى)
ئۇررىنىڭ ئوغلى گەبەر. ئۇ شۇ يۇرتقا بىردىنبىر نازارەتچى ئىدى.

سۇلايماننىڭ دۆلىتى ۋە شۆھرىتى

20 يەھۇدا بىلەن ئىسرائىلنىڭ ئادەملىرى دېڭىز ساھىلىدىكى
قۇمدەك نۇرغۇن ئىدى. ئۇلار يەپ-ئىچىپ، خۇشاللىق قىلاتتى. 21 ۋە
سۇلايمان بولسا ئەفرات دەرياسىدىن تارتىپ فىلىستىيلەرنىڭ زېمىنىغا
ۋە مىسىرنىڭ چېگرالىرىغىچە بولغان ھەممە پادىشاھلىقلارنىڭ ئۈستىدە
سەلتەنەت قىلاتتى. ئۇلار ئولپان كەلتۈرۈپ سۇلايماننىڭ پۈتۈن ئۆمرىدە
ئۇنىڭ خىزمىتىدە بولاتتى. 22 سۇلايماننىڭ ئوردىسىغا كېتىدىغان كۈنلۈك
تەمىنات ئۈچۈن ئوتتۇز كور[23] تاسقىغان ئاق ئۇن، ئاتمىش كور قارا ئۇن،
23 ئون بوردىغان ئۇي، يايلاقتىن كەلتۈرۈلگەن يىگىرمە ئۇي، يۈز قوي كېتەتتى؛
بۇنىڭدىن باشقا بۇغىلار، جەرەنلەر، كېيىكلەر ۋە بوردىغان توخۇلار لازىم
ئىدى. 24 چۈنكى ئۇ تىفساھدىن تارتىپ گازاغىچە، ئەفرات دەرياسىنىڭ
بۇ تەرىپىدىكى ھەممە يۇرتلارنىڭ ئۈستىدە، يەنى ئەفرات دەرياسىنىڭ بۇ
تەرىپىدىكى بارلىق پادىشاھلارنىڭ ئۈستىدە ھۆكۈم سۈرەتتى؛ ئۇنىڭ تۆت
ئەتراپى تىنچ ئىدى. 25 سۇلايماننىڭ پۈتكۈل كۈنلىرىدە داندىن تارتىپ
بەئەر-شېباغىچە يەھۇدا بىلەن ئىسرائىل ئادەملىرىنىڭ ھەربىرى ئۆز ئۈزۈم

23 بىر كور ئون لىتر.

تېلى ۋە ئۆز ئەنجۈر دەرىخىنىڭ تېگىدە ئامان-ئېسەن ئولتۇراتتى.
26 سۇلايماننىڭ جەڭ هارۋىلىرىنىڭ ئاتلىرى ئۈچۈن تۆت مىڭ[24] ئاتخانىسى،
ئون ئىككى مىڭ چەۋەندىزى[25] بار ئىدى.
27 مەزكۇر نازارەتچىلەرنىڭ هەربىرى ئۆزىگە بېكىتىلگەن ئايدا سۇلايمان
پادىشاهقا ۋە ئۇنىڭ داستىخىنىغا كەلگەنلەرنىڭ هەممىسىنىڭ يېمەك-
ئىچمەكلىرىنى كېمەيتمەي تەمىنلەيتتى. 28 خەلق بولسا هەربىرى ئۆزىگە
بېكىتىلگەن نورما بويىچە ئات-قېچىرلار ئۈچۈن ئارپا بىلەن سامانلارنى
نازارەتچىلەر بار يەرگە ئېلىپ كېلەتتى.
29 خۇدا سۇلايمانغا دېڭىز ساھىلىدىكى قۇمدەك دانالىق، ئىنتايىن مول
پەم-پاراسەت ئاتا قىلىپ، ئۇنىڭ قەلبىنى كەڭ قىلىپ زور يورۇتتى[26].
30 شۇنىڭ بىلەن سۇلايماننىڭ دانالىقى بارلىق شەرقتىكىلەرنىڭ دانالىقىدىن
ۋە مىسىردىكى بارلىق دانالىقتىن ئاشتى. 31 چۈنكى ئۇ بارلىق ئادەملەردىن،
جۈملىدىن ئەزراھلىق ئېتان بىلەن ماخولنىڭ ئوغۇللىرى هېمان، كالكول ۋە
داردا دېگەنلەردىن دانا ئىدى؛ ۋە ئۇنىڭ شۆھرىتى ئەتراپىدىكى هەممە ئەللەر
ئارىسىدا يېيىلدى. 32 ئۇ ئېيتقان پەند-نەسىھەت ئۈچ مىڭ ئىدى؛ ئۇنىڭ
شېئىر-كۈيلىرى بىر مىڭ بەش ئىدى. 33 ئۇ لىۋاندىكى كېدىر دەرىخىدىن
تارتىپ تامدا ئۆسىدىغان لىپەككۈلگىچە دەرەخ-گىياهلارنىڭ هەممىسىنى
بايان قىلىپ خاتىرىلىگەنىدى؛ ئۇ يەنە مال ۋە هايۋانلار، قۇشلار، هاشارەت-
ئۆمىلىگۈچىلەر ۋە بېلىقلار توغرىسىدا بايان قىلىپ خاتىرىلىگەنىدى.
34 سۇلايماننىڭ دانالىقىنى ئاڭلىغىلى كىشىلەر بارلىق ئەللەردىن كېلەتتى،
شۇنداقلا ئۇنىڭ دانالىقى توغرۇلۇق خەۋەر تاپقان يەر يۈزىدىكى هەممە
پادىشاهلاردىن كىشىلەر كەلمەكتە ئىدى.

24 كۆپ كونا كۆچۈرمىلەردە «قىرىق مىڭ» دېيىلىدۇ. لېكىن بىز بۇ سانىنى كۆچۈرگۈچىلەرنىڭ خاتالىقى دەپ قارايمىز. «2تار.» 9:25دە ۋە بۇ تېكىستنىڭ بەزى گرېك تەرجىمىلىرىدە «تۆت مىڭ» دېيىلىدۇ.

25 ياكى «ئون ئىككى مىڭ ئېتى».

26 ياكى «ئۇنىڭ كۆكسى-قارنىنى بەك كەڭ قىلدى».

ئىبادەتخانىنى قۇرۇشقا ماتېرىياللارنى توپلاش

5

1 تۇرنىڭ پادىشاھى ھىرام سۇلايماننى ئاتىسىنىڭ ئورنىغا پادىشاھ
بولۇشقا مەسىھ قىلىنغان دەپ ئاڭلاپ، ئۆز خىزمەتكارلىرىنى ئۇنىڭ
قېشىغا ئەۋەتتى؛ چۈنكى ھىرام داۋۇتنى ئىزچىل سۆيگۈچى ئىدى. 2 سۇلايمان
ھىرامغا ئادەم ئەۋەتىپ مۇنداق ئۇچۇرنى يەتكۈزدى: ــ
3 «ئۆزۈڭ بىلىسەنكى، ئاتام داۋۇتنىڭ دۈشمەنلىرىنى پەرۋەردىگار ئۇنىڭ
پۇتى ئاستىغا قويغۇچە، ئۇ ئەتراپىدا ھەر تەرەپتە جەڭ قىلغانلىقى تۈپەيلىدىن
پەرۋەردىگار خۇداسىنىڭ نامىغا بىر ئىبادەتخانا ياسىيالمىدى. 4 ئەمدى ھازىر
پەرۋەردىگار خۇدايىم ماڭا ھەممە تەرەپتىن ئارام بەردى؛ ھېچبىر دۈشمىنىم
يوق، ھېچبىر بالا-قازا يوق. 5 مانا، پەرۋەردىگارنىڭ ئاتام داۋۇتقا: «مەن سېنىڭ
ئورنۇڭغا ئۆز تەختىڭگە ئولتۇرغۇزغان ئوغلۇڭ بولسا، ئۇ مېنىڭ نامىمغا بىر
ئىبادەتخانا ياسايدۇ» دەپ ئېيتقىنىدەك، مەن پەرۋەردىگار خۇدايىمنىڭ نامىغا
بىر ئىبادەتخانا ياساي دەپ نىيەت قىلدىم؛ 6 ئەمدى مەن ئۈچۈن ئادەملىرىڭگە
لىۋاندىن كېدىر دەرەخلىرىنى كېسىڭلار، دەپ يارلىق چۈشۈرگىن؛ مېنىڭ
خىزمەتكارلىرىم سېنىڭ خىزمەتكارلىرىڭغا ھەمدەمدە بولىدۇ. سېنىڭ
بېكىتكىنىڭ بويىچە خىزمەتكارلىرىڭغا بېرىلىدىغان ئىش ھەققىنى ساڭا
تۆلەيمەن؛ چۈنكى ئۆزۈڭگە ئايانكى، دەرەخ كېسىشتە ئارىمىزدا ھېچكىم
زىدونىيلىكلەردەك ئۇستا ئەمەس».
7 ھىرام سۇلايماننىڭ سۆزىنى ئاڭلىغاندا ئىنتايىن خۇشال بولۇپ: ــ
بۈگۈن بۇ ئۇلۇغ خەلق ئۈستىگە ھۆكۈم سۈرۈشكە داۋۇتقا شۇنداق دانا بىر ئوغۇل
بەرگەن پەرۋەردىگارغا تەشەككۈر ئېيتىلسۇن! ــ دېدى. 8 ھىرام سۇلايمانغا
ئادەم ئەۋەتىپ: ــ سەن ماڭا قويغان تەلەپلىرىڭنى ئاڭلاپ قوبۇل قىلدىم.
مەن سېنىڭ كېدىر ياغىچى ۋە ئارچا ياغىچى توغرۇلۇق ئارزۇ قىلغانلىرىڭنىڭ
ھەممىسىنى ئادا قىلىمەن؛ 9 مېنىڭ خىزمەتكارلىرىم شۇلارنى لىۋاندىن
دېڭىزغا ئاپىرىدۇ؛ مەن ئۇلارنى سال قىلىپ باغلاپ، دېڭىز بىلەن سەن ماڭا
بېكىتكەن يەرگە يەتكۈزىمەن، ئاندىن شۇ يەردە ئۇلارنى يەشكۈزىمەن. شۇنىڭ
بىلەن سەن ئۇلارنى تاپشۇرۇۋېلىپ، ئېلىپ كېتىسەن. بۇنىڭ ھېسابىغا سەن

تەلەپلىرىم بويىچە ئوردىدىكىلىرىم ئۈچۈن يېمەك-ئىچمەك تەمىنلىگەيسەن،
— دېدى.
10 شۇنداق قىلىپ، ھىرام سۇلايمانغا بارلىق تەلىپى بويىچە كېدىر ياغاچلىرى
ۋە ئارچا ياغاچلىرىنى بەردى. 11 سۇلايمان ھىرامغا ئوردىدىكىلىرىنىڭ يېمەك-
ئىچمىكىگە يىگىرمە مىڭ كور بۇغداي ۋە يىگىرمە بات[27] ساپ زەيتۇن
مېيىنى ئەۋەتىپ بەردى. ھەر يىلى سۇلايمان ھىرامغا شۇنداق بېرەتتى.
12 پەرۋەردىگار سۇلايمانغا ۋەدە قىلغاندەك ئۇنىڭغا دانالىق بەرگەنىدى. ھىرام
بىلەن سۇلايماننىڭ ئارىسىدا ئىناقلىق بولۇپ، ئىككىسى ئەھدە تۈزۈشتى.
13 سۇلايمان پادىشاھ پۈتۈن ئىسرائىلدىن ھاشارغا ئىشلەمچىلەرنى بېكىتتى،
ئۇلارنىڭ سانى ئوتتۇز مىڭ ئىدى. 14 ئۇ بۇلارنى نۆۋەت بىلەن ھەر ئايدا ئون مىڭدىن
لىۋانغا ئەۋەتەتتى؛ شۇنداق قىلىپ، ئۇلار بىر ئاي لىۋاندا تۇرسا، ئىككى ئاي ئۆيىدە
تۇراتتى. ئادونىرام ھاشارچىلارنىڭ ئۈستىدە تۇراتتى. 15 سۇلايماننىڭ يەتمىش
مىڭ ھامملى، تاغلاردا ئىشلەيدىغان سەكسەن مىڭ تاشچىسى بار ئىدى.
16 ئۇنىڭدىن باشقا سۇلايماننىڭ مەنسەپدارلىرىدىن ئىش ئۈستىگە قويۇلغان ئۈچ
مىڭ ئۈچ يۈز ئىش بېشى بار ئىدى؛ ئۇلار ئىشلەمچىلەرنى باشقۇراتتى.
17 پادىشاھ يارلىق چۈشۈرۈشى بىلەن ئۇلار ئىبادەتخانىنىڭ ئۇلىنى سېلىشقا
يونۇلغان، چوڭ ۋە قىممەتلىك تاشلارنى كېسىپ كەلتۈردى. 18 ۋە سۇلايماننىڭ
تامچىلىرى بىلەن ھىرامنىڭ تامچىلىرى ۋە گەباللىقلار[28] قوشۇلۇپ تاشلارنى
ئويۇپ، ئۆينى ياساش ئۈچۈن ياغاچ ھەم تاشلارنى تەييارلاپ قويدى.

مۇقەددەس ئىبادەتخانىنىڭ قۇرۇلۇشى

6
1 ئىسرائىللار مىسىردىن چىققاندىن كېيىنكى تۆت يۈز سەكسىنىنچى
يىلى، سۇلايماننىڭ ئىسرائىلنىڭ ئۈستىدىكى سەلتەنىتىنىڭ
تۆتىنچى يىلىنىڭ ئىككىنچى ئېيىدا، يەنى زىف ئېيىدا ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ
ئۆيىنى ياساشقا باشلىدى.

27 بىر «بات» تەخمىنەن 27 لىتر.
28 ياكى «بىبلوسلۇقلار»، ياكى «گىرۋەكلەرنى كەسكۈچىلەر».

2 سۇلايمان پادىشاھ پەرۋەردىگارغا ياسىغان ئىبادەتخانىنىڭ[29] ئۇزۇنلۇقى ئاتمىش گەز[30]، كەڭلىكى يىگىرمە گەز ۋە ئېگىزلىكى ئوتتۇز گەز ئىدى. 3
ئىبادەتخانىدىكى «مۇقەددەس جاي»نىڭ ئالدىدىكى ئايۋاننىڭ ئۇزۇنلۇقى ئىبادەتخانىنىڭ كەڭلىكى بىلەن باراۋەر بولۇپ، يىگىرمە گەز ئىدى. ئىبادەتخانىنىڭ ئالدىدىكى ئايۋاننىڭ كەڭلىكى ئون گەز ئىدى.
4 ئۇ ئىبادەتخانىغا روجەكلىك دېرىزە-پەنجىرىلەرنى ئورناتتى[31]. 5ئىبادەتخانا تېمىغا، يەنى مۇقەددەس جاي ۋە «كالامخانا»نىڭ[32] تېمىغا يانداش ئۈچ قەۋەتلىك بىر ئىمارەتنى سالدى ۋە ئۇنىڭ ئىچىگە ھۇجرىلارنى ياسىدى.
6 تاشقىرىقى ئىمارەتنىڭ تۆۋەنكى قەۋىتىنىڭ كەڭلىكى بەش گەز، ئوتتۇرا قەۋىتىنىڭ كەڭلىكى ئالتە گەز، ئۈچىنچى قەۋىتىنىڭ كەڭلىكى يەتتە گەز ئىدى. چۈنكى ئىبادەتخانىنىڭ تاشقى تېمىدا لىملارنى ئورناتقان تۆشۈكلەر بولماسلىقى ئۈچۈن ئۇ تامغا تەكچە چىقىرىلغانىدى[33].
7 ئىبادەتخانا پۈتۈنلەي تەييار قىلىپ ئېلىپ كېلىنگەن تاشلاردىن بىنا قىلىنغانىدى. شۇنداق قىلغاندا، ئۇنى ياسىغان ۋاقىتتا نە بولقا نە پالتا نە باشقا تۆمۈر ئەسۋابلارنىڭ ئاۋازى ئۇ يەردە ھېچ ئاڭلانمايتتى.
8 تۆۋەنكى قەۋەتنىڭ ھۇجرىلىرىنىڭ كىرىش ئىشىكى ئىبادەتخانىنىڭ ئوڭ تەرىپىدە[34] ئىدى؛ بىر ئايلانما پەلەمپەي ئوتتۇرا قەۋەتكە ئاندىن ئوتتۇرا قەۋەتتىن ئۈچىنچى قەۋەتكە چىقاتتى.

---

29 ئىبرانىي تىلىدا «ئۆيىنىڭ».
30 مۇقەددەس كىتابتا ئىشلىتىلگەن «گەز»نى بەلكىم بىر «جەينەك» دېيىشكە توغرا كېلىدۇ ــ يەنى ئادەمنىڭ جەينىكىدىن بارماقلىرىنىڭ ئۇچىغىچە بولغان ئارىلىق (تەخمىنەن 45 سانتىمېتىر) ئىدى.
31 «روجەكلىك دېرىزە-پەنجىرىلەر» ــ باشقا بىرنەچچە خىل تەرجىمىلەر ئۇچرىشى مۇمكىن بولغىنى بىلەن ھەرھالدا بۇ سۆزلەر دېرىزىلەرنى كۆرسىتىدۇ.
32 مۇشۇ يەردە «كالامخانا» «ئەڭ مۇقەددەس جاي»نىڭ باشقا بىر ئىسمىدۇر. 16:6نى ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ. «كالامخانا» دېيىلىشىنىڭ سەۋەبى، «ئەڭ مۇقەددەس جاي» ئىچىدە «ئەھدە ساندۇقى» بار ئىدى، «ئەھدە ساندۇقى» ئىچىدە خۇدانىڭ ئىسرائىل بىلەن تۈزگەن ئەھدىنامىسى ساقلاقلىق ئىدى.
33 لىمنىڭ يەنە بىر ئۇچى «تاشقى ئىمارەت»نىڭ تاشقى تېمىغا بېكىتىلىشى ئۈچۈن شۇ تەرەپتە تۆشۈك تېشىلگەن بولسا كېرەك. «ئىبادەتخانا سخېمىسى»نى كۆرۈڭ.
34 «تۆۋەنكى قەۋەت» ــ بىز مۇشۇ يەردە كونا گرېك تىلىدىكى تەرجىمىگە ئەگەشتۇق. «ئىبادەتخانىنىڭ ئوڭ تەرىپى» ئىبادەتخانىنىڭ جەنۇبىي تەرىپىدۇر.

سۇلايمان قۇرغان ئىبادەتخانا —
بۇ سۈرەت يان تېمى چىقىرۋېتىلىپ، ئىچى ئېنىق كۆرسىتىلگەن سۈرەت

سۇلايمان پادشاھ مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى 960-يىلى «پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيى»نى يېرۇسالېمدا موريا تېغىدا قۇرۇشقا باشلىدى («پادشاھلار (1)» 1:6، «تارىخ-تەزكىرە (2)» 2-1:3). يەتتە يىلدىن كېيىن ئۇ ئۇنى پۈتكۈزدى («پادشاھلار (1)» 38:6).
ئىبادەتخانىنىڭ ئۇزۇنلۇقى (چۆرىسىدىكى ئۈچ قەۋەتلىك ھۇجرىلارنى ھېسابلىمىغاندا) 60 گەز، كەڭلىكى 20 گەز، ئېگىزلىكى 30 گەز (بىر گەز = 460mm . ئىبادەتخانىنىڭ ھويلىسى ئەتراپىغا چوڭ پاسىل تام چۆرۈلگەن.

ئىبادەتخانىنىڭ ئەڭ ئىچىدىكى ئۆيى («ئەڭ مۇقەددەس جاي»)نىڭ ئۇزۇنلۇقى 20 گەز، كەڭلىكى 20 گەز، ئېگىزلىكى 20 گەز ئىدى («پادشاھلار (1)» 6:15-29، «تارىخ-تەزكىرە (2)» 3:8-14). ئىككى يوغان كېرۇب «ئەھدە ساندۇقى»نىڭ ئىككى تەرىپىدە تۇرىدۇ؛ ھەربىرىنىڭ ئېگىزلىكى 10 گەز، ھەربىرىنىڭ بىر قانىتىنىڭ ئۇچىدىن يەنە بىر قانىتىنىڭ ئۇچىغىچە 10 گەز ئىدى («پادشاھلار (1)» 6:23-28).
ئەھدە ساندۇقى ئىككى كېرۇبنىڭ ئوتتۇرىسىغا قويۇلدۇ («پادشاھلار (1)» 8:1-11، «تارىخ-تەزكىرە (2)» 5:2-14نى كۆرۈڭ).

ئىبادەتخانىدىكى «مۇقەددەس جاي»نىڭ ئۇزۇنلۇقى 40 گەز، كەڭلىكى 20 گەز («پادشاھلار (1)» 6:15، 17-18، «تارىخ-تەزكىرە (2)» 3:5-7نى كۆرۈڭ).
ئىچىدە ئالتۇن «خۇشبۇيگاھ»، «تەقدىم نان» قويۇلىدىغان ئالتۇن شىرە ۋە ئون ئالتۇن چىراغدان (بەشى شىمال تەرىپىگە، بەشى جەنۇب تەرىپىگە) قويۇلغان («پادشاھلار (1)» 7:48-49، «تارىخ-تەزكىرە (2)» 4:7).

شىمال تەرىپىتىكى كاۋاك تۈۋرۈك «ياقىن» دەپ،
جەنۇب تەرىپىتىكى كاۋاك تۈۋرۈك «بوئاز» دەپ ئاتىلىدۇ
(«پادشاھلار (1)» 7:21، «تارىخ-تەزكىرە (2)» 3:17)

«مۇقەددەس جاي»نىڭ ئالدىدىكى ئايۋاننىڭ ئۇزۇنلۇقى 20 گەز، كەڭلىكى 10 گەز ئىدى («پادشاھلار (1)» 6:3، «تارىخ-تەزكىرە (2)» 3:4)

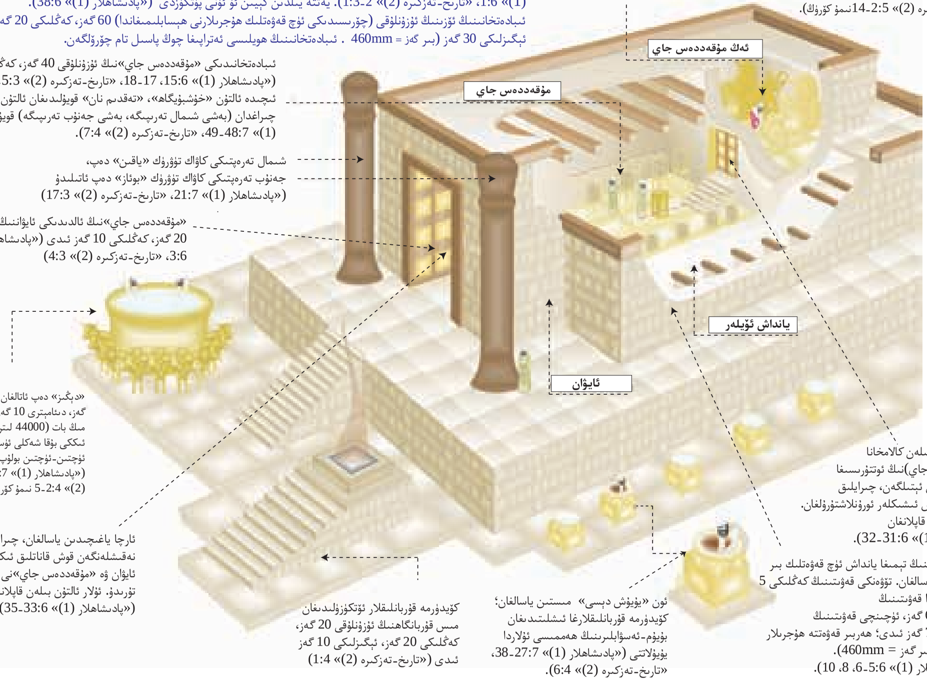

«دېڭىز» دەپ ئاتالغان يوغان داس، ئېگىزلىكى 5 گەز، دىئامېترى 10 گەز بولۇپ، ئۇنىڭغا ئىككى مىڭ بات (44000 لىتر) سۇ سىغاتتى. داس ئون ئىككى بۇقا شەكلى ئۈستىدە تۇرغۇزۇلغان؛ بۇلار ئۈچتىن-ئۈچتىن بولۇپ، تۆت تەرەپكە يۈزلەنگەن («پادشاھلار (1)» 7:23-26، «تارىخ-تەزكىرە (2)» 4:2-5 نىمۇ كۆرۈڭ).

ئارچا ياغىچىدىن ياسالغان، چىرايلىق نەقىشلەنگەن قوش قاناتلىق ئىككى ئىشىك ئايۋان ۋە «مۇقەددەس جاي»نى ئايرىپ تۇرىدۇ. ئۇلار ئالتۇن بىلەن قاپلانغان («پادشاھلار (1)» 6:33-35)

كۆيدۈرمە قۇربانلىقلار ئۆتكۈزۈلىدىغان مىس قۇربانگاھنىڭ ئۇزۇنلۇقى 20 گەز، كەڭلىكى 20 گەز، ئېگىزلىكى 10 گەز ئىدى («تارىخ-تەزكىرە (2)» 4:1)

ئون «يۇيۇش دېسى» مىستىن ياسالغان؛ كۆيدۈرمە قۇربانلىقلارغا ئىشلىتىدىغان بۇيۇم-ئەسۋابلىرىنىڭ ھەممىسى ئۇلاردا يۇيۇلاتتى («پادشاھلار (1)» 7:27-38، «تارىخ-تەزكىرە (2)» 4:6).

مۇقەددەس جاي بىلەن كالامخانا (ئەڭ مۇقەددەس جاي)نىڭ ئوتتۇرىسىغا زەيتۇن ياغىچىدىن ئېتىلگەن، چىرايلىق نەقىشلەنگەن قوش ئىشىكلەر ئورۇنلاشتۇرۇلغان. ئۇلار ئالتۇن بىلەن قاپلانغان («پادشاھلار (1)» 6:31-32).

ئىبادەتخانىنىڭ تېمىغا ياناداش ئۈچ قەۋەتلىك بىر قورۇلۇش ياسالغان. تۆۋەنكى قەۋەتنىڭ كەڭلىكى 5 گەز، ئوتتۇرا قەۋەتنىڭ كەڭلىكى 6 گەز، ئۈچىنچى قەۋەتنىڭ كەڭلىكى 7 گەز ئىدى؛ ھەربىر قەۋەتتە ھۇجرىلار ياسالغان (بىر گەز = 460mm).
(«پادشاھلار (1)» 6:5-6، 8، 10).

9 شۇنداق قىلىپ سۇلايمان ئىبادەتخانىنى ياساپ پۈتتۈردى. ئىبادەتخانىنىڭ
ئۈستىگە خار-لىملارنى بېكىتىپ، ئۇنى كېدىر تاختايلار بىلەن قاپلىدى. 10ئۇ
ئىبادەتخانىغا يانداش ئىمارەتنىڭ قەۋەتلىرىنىڭ ئېگىزلىكىنى بەش گەزدىن
قىلدى. شۇ ئىمارەتنىڭ قەۋەتلىرى ئىبادەتخانىغا كېدىر لىملىرى ئارقىلىق
تۇتۇشۇقلۇق ئىدى.

11 پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى سۇلايمانغا كېلىپ مۇنداق دېيىلدىكى: ــ
12 «سەن ماڭا ياساۋاتقان بۇ ئىبادەتخانىغا كەلسەك، ئەگەر سەن
بەلگىلىمىلىرىمدە مېڭىپ، ھۆكۈملىرىمگە رىئايە قىلىپ، بارلىق ئەمرلىرىمنى
تۇتۇپ ئۇلاردا ماڭساڭ، مەن ئاتاڭ داۋۇتقا سەن توغرۇلۇق ئېيتقان سۆزۈمگە
ئەمەل قىلىمەن؛ 13 مەن ئىسرائىللارنىڭ ئارىسىدا ماكان قىلىپ ئۆز خەلقىم
ئىسرائىلنى ئەسلا تاشلىمايمەن».
14 سۇلايمان ئىبادەتخانىنى ياساپ پۈتتۈردى. 15 ئىبادەتخانىنىڭ تاملىرىنىڭ
ئىچ تەرىپىنى ئۇ كېدىر تاختايلىرى بىلەن ياساپ، ئىبادەتخانىنىڭ تېگىدىن
تارتىپ تورۇسنىڭ لىملىرىغىچە ياغاچ بىلەن قاپلىدى؛ ۋە ئارچا تاختايلىرى
بىلەن ئىبادەتخانىغا پول ياتقۇزدى.
16 ئۇ ئىبادەتخانىنىڭ ئارقا تېمىدىن يىگىرمە گەز ئۆلچەپ ئارا تام ياساپ،
ئىچكىرىكى خانىنى ھاسىل قىلدى؛ ئۇ تېگىدىن تارتىپ تورۇس لىملىرىغىچە
كېدىر تاختايلىرى بىلەن قاپلىدى. بۇ ئەڭ ئىچكىرىكى خانا بولۇپ، يەنى
«كالامخانا»[35]، «ئەڭ مۇقەددەس جاي» ئىدى.
17 ئۇنىڭ ئالدىدىكى ئۆي، يەنى مۇقەددەس خانىنىڭ ئۇزۇنلۇقى قىرىق گەز
ئىدى. 18 ئىبادەتخانىنىڭ ئىچكى تاملىرىغا قاپاق ۋە چېچەكنىڭ نۇسخىلىرى
نەقىش قىلىنغانىدى. ئىبادەتخانا پۈتۈنلەي كېدىر تاختايلار بىلەن قاپلانغانىدى.
ھېچ تاش كۆرۈنمەيتتى.

---

35 «كالامخانا» دەپ ئاتىلىشىنىڭ سەۋەبى، ئۇنىڭدا خۇدا مۇسا پەيغەمبەرگە تاپشۇرغان «ئەھدە تاش تاختىلىرى» (خۇدانىڭ كالامى) «ئەھدە ساندۇقى» ئىچىدە تۇراتتى؛ ۋە ئۇنىڭ ئۈستىگە بەلكىم بەزى ۋاقىتدا، باش كاھىن شۇ «ئەڭ مۇقەددەس جاي»غا كىرگەندە، خۇدانىڭ بېشارەتلىرى ئۇلارغا كېلىشى مۇمكىن ئىدى.

19 پەرۋەردىگارنىڭ ئەھدە ساندۇقىنى ئۇ يەردە قويۇش ئۈچۈن، ئۇ
ئىبادەتخانىنىڭ ئىچكىرىدىكى كالامخانىنى ياسىدى. 20 كالامخانىنىڭ
ئۇزۇنلۇقى يىگىرمە گەز، توغرىسى يىگىرمە گەز، ئېگىزلىكى يىگىرمە گەز
ئىدى؛ ئۇ ئۇنى ساپ ئالتۇندىن قاپلىدى، شۇنداقلا ئۇنىڭ ئالدىدىكى كېدىر
ياغاچلىق قۇربانگاھنىمۇ[36] شۇنداق قاپلىدى. 21 سۇلايمان ئىبادەتخانىنىڭ
ئىچىنى ساپ ئالتۇن بىلەن قاپلىدى؛ ئۇ ئىچكى كالامخانىنىڭ ئالدىنى
ئالتۇن زەنجىرلەر بىلەن توسىدى؛ كالامخانىنى ئالتۇن بىلەن قاپلىدى. 22 شۇ
تەرىقىدە ئۇ پۈتكۈل ئىبادەتخانىنى، يەنى پۈتكۈل ئىبادەتخانىنىڭ ئىچىنى
ئالتۇن بىلەن تولۇق قاپلىغانىدى. كالامخانىغا تەئەللۇق بولغان قۇربانگاھنىمۇ[37]
پۈتۈنلەي ئالتۇن بىلەن قاپلىغانىدى.

23 كالامخانىغا ئۇ زەيتۇن ياغىچىدىن ئىككى كېرۇبنىڭ شەكلىنى ياسىدى[38].
ھەربىرىنىڭ ئېگىزلىكى ئون گەز ئىدى. 24 بىر كېرۇبنىڭ بىر قانىتىنىڭ ئۇزۇنلۇقى
بەش گەز ۋە يەنە بىر قانىتىنىڭ ئۇزۇنلۇقى ھەم بەش گەز بولۇپ، بىر قانىتىنىڭ
ئۇچىدىن يەنە بىر قانىتىنىڭ ئۇچىغىچە ئون گەز ئىدى. 25 ئىككىنچى كېرۇبنىڭ
ئىككى قانىتى قوشۇلۇپ ئون گەز ئىدى. ئىككى كېرۇبنىڭ چوڭ-كىچىكلىكى ۋە
شەكلى ئوخشاش ئىدى. 26 بىر كېرۇبنىڭ ئېگىزلىكى ئون گەز بولۇپ، ئىككىنچى
كېرۇبنىڭكىمۇ ھەم شۇنداق ئىدى. 27 ئۇ كېرۇبلارنى ئىچكىرىكى خانىدا قويدى.
كېرۇبلارنىڭ قاناتلىرى يېيىلىپ تۇراتتى. بىرسىنىڭ بىر قانىتى بىر تامغا تېگىپ،
ئىككىنچىسىنىڭ قانىتى ئۇدۇلىدىكى تامغا تېگىپ تۇراتتى؛ ئىككىسىنىڭ
ئىچىدىكى قاناتلىرى خانىنىڭ ئوتتۇرىسىدا بىر-بىرىگە تېگىشىپ تۇراتتى. 28 ئۇ
كېرۇبلارنى ئالتۇن بىلەن قاپلىدى.

29 ئۇ ئىبادەتخانىنىڭ تاملىرىنىڭ پۈتكۈل ئىچ چۆرىسىنى، يەنى ئىچكىرىكى
خانىنىڭ ۋە ھەم تاشقىرىقى خانىنىڭ چۆرىسىنى كېرۇب بىلەن خورما

36 بۇ ئىچىدىكى قۇربانگاھقا قۇربانلىقلار سۇنۇلمايتتى؛ ئۇ «خۇشبۇيدان» ياكى «خۇشبۇيگاھ» ئىدى.

37 «كالامخانىغا تەئەللۇق بولغان قۇربانگاھ»، يەنى «خۇشبۇيدان» ئادەتتە كالامخانىنىڭ سەل ئالدىدا، «مۇقەددەس جاي»نىڭ ئىچىدە ئىدى.

38 «كېرۇبلار» بولسا خۇدانىڭ ھۆكۈم-جازالىرىنى يەتكۈزىدىغان، ئىنتايىن كۈچلۈك پەرىشتىلەردۇر. مەسىلەن، «يار.» 24:3 ۋە «ئەزاكىيال» 10-بابنى كۆرۈڭ.

دەرەخلىرىنىڭ شەكىللىرى ۋە چېچەك نۇسخىلىرى بىلەن نەقىش قىلدى.
30 ئىبادەتخانىنىڭ پولىنى، يەنى ئىچكىرىكى خانىنىڭ ھەم تاشقىرىقى
خانىنىڭكىنى ئالتۇن بىلەن قاپلىدى.
31 كالامخانىنىڭ كىرىش ئېغىزىغا ئۇ زەيتۇن ياغىچىدىن ئېتىلگەن
قوش ئىشىكلەرنى ياسىدى. ئىشىكلەرنىڭ كېشەكلىرى ۋە بېشى ئۆينىڭ
توغرىسىنىڭ بەشتىن بىر قىسمى ئىدى[39]. 32 بۇ قوش ئىشىكلەر زەيتۇن
ياغىچىدىن ئېتىلگەنىدى؛ ئۇ ئىشىكلەرنىڭ ئۈستىگە كېرۇبلار، خورما
دەرەخلىرى ۋە چېچەك نۇسخىلىرى نەقىش قىلىنىپ زىننەتلەنگەنىدى؛ ئۇ
ئىشىكلەرنى، جۈملىدىن كېرۇب بىلەن خورما دەرەخلىرىنىڭ نەقىشلىرىنى
ئالتۇن بىلەن قاپلىدى.
33 ئىبادەتخانىنىڭ تاشقى خانىسىنىڭ ئىشىكىنىڭ كېشەكلىرىنى زەيتۇن
ياغىچىدىن ياسىدى؛ ئۇلار ئۆينىڭ توغرىسىنىڭ تۆتتىن بىر قىسمى ئىدى؛[40]
34 قوش قاناتلىق ئىشىك بولسا ئارچا ياغىچىدىن ياسالدى. بىر قانىتى يېپىلىپ
قاتلىناتتى، ئىككىنچى قانىتىمۇ يېپىلىپ قاتلىناتتى. 35 ئۇ ئۇلارنىڭ ئۈستىگە
كېرۇبلار، خورما دەرەخلىرى ۋە چېچەك نۇسخىلىرىنى نەقىش قىلدى؛ ئاندىن
ئۇلارنىڭ ئۈستىگە، جۈملىدىن نەقىشلەر ئۈستىگە ئالتۇن قاپلىدى.
36 ئىچكىرىكى ھويلىنىڭ تېمىنى بولسا ئۇ ئۈچ قەۋەت يونۇلغان تاش بىلەن
بىر قەۋەت كېدىر ياغىچىدىن ياسىدى.
37 سۇلايماننىڭ سەلتەنىتىنىڭ تۆتىنچى يىلىنىڭ زىف ئېيىدا[41] پەرۋەردىگارنىڭ
ئىبادەتخانىسىنىڭ ئۇلى سېلىندى. 38 ۋە ئون بىرىنچى يىلىنىڭ بۇل ئېيىدا، يەنى
سەككىزىنچى ئايدا ئىبادەتخانىنىڭ ھېچبىرى قالدۇرۇلماي، لايىھە بويىچە[42]
پۈتۈنلەي تامام بولدى. شۇنداق قىلىپ ئۇنىڭ ئۆينى ياسىشىغا يەتتە يىل كەتتى.

39 باشقا تەرجىمىسى: «كېشەكلىرى بەش چاسىلىق ئىدى». ئىبرانىي تىلىنى چۈشىنىش تەس.
40 باشقا تەرجىمىسى: «ئۇلار (كېشەكلەر) تۆت چاسىلىق ئىدى». ئىبرانىي تېكىستىنى چۈشىنىش تەس.
41 «زىف» ئىككىنچى ئاي. بۇ بەلكىم مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى 966-يىلى، ئاپرېل ياكى ماي ئايلىرى بولۇشى مۇمكىن ئىدى.
42 «لايىھە بويىچە» ــ بەلكىم داۋۇت مۇقەددەس روھنىڭ كۆرسەتمىسى ئارقىلىق ئالدىن كۆرسەتكەن سىخېمىسى بويىچە («1تار.» 18:28).

ئوردىنىڭ قۇرۇلۇشى

7

1 سۇلايمان ئۆز ئوردىسىنى بولسا، ئون ئۈچ يىلدا ياساپ پۈتتۈردى[(43)].
2 ئۇ ياسىغان بۇ «لىۋان ئورمىنى سارىيى»نىڭ[(44)] ئۇزۇنلۇقىنى
يۈز گەز، كەڭلىكىنى ئەللىك گەز ۋە ئېگىزلىكىنى ئوتتۇز گەز قىلدى. كېدىر
ياغىچى تۈۋرۈكىدىن تۆت قاتار ۋە تۈۋرۈكلەرنىڭ ئۈستىگە كېدىر لىملىرى
قويۇلغانىدى. 3 تۈۋرۈكلەرنىڭ ئۈستىدىكى لىم كۆتۈرۈپ تۇرغان ئۆگزىسىمۇ كېدىر
ياغىچىدىن ئىدى. لىملار جەمئىي قىرىق بەش بولۇپ ھەر قاتاردا ئون بەشتىن
ئىدى. 4 ئۇنىڭ ئۈچ قەۋەت دېرىزىسى بار ئىدى، ئۈچ قەۋەتتىكى دېرىزىلەر بىر-
بىرىگە ئۇدۇلمۇ-ئۇدۇل ئىدى[(45)].
5 بارلىق ئىشىكلەر ۋە كېشەكلەر تۆت چاسىلىق قىلىنغانىدى؛ ئىشىكلەر
ئۈچ كۆزنەكلىك بولۇپ، ئىشىكلەر بىر-بىرىگە ئۇدۇلمۇ-ئۇدۇل ئىدى[(46)].
6 ئۇ ئۇزۇنلۇقىنى ئەللىك گەز، توغرىسىنى ئوتتۇز گەز قىلىپ، تۈۋرۈكلۈك بىر
دەھلىز ياسىدى؛ ئۇنىڭ ئالدىدا يەنە بىر دەھلىز بار ئىدى، ۋە ئۇنىڭ ئالدىدا
يەنە تۈۋرۈكلۈك ئايۋان بار ئىدى[(47)].

---

[43] سۇلايمان ئىبادەتخانىنى قۇرۇشقا 7 يىل، ئۆز ئوردىسىنى قۇرۇشقا 13 يىل ۋاقىت سەرپ قىلدى. پۈتكۈل مۇقەددەس كىتابتا «7» دېگەن رەقەم بەزىدە خۇدا ۋە ئۇنىڭ مۇكەممەللىكىگە باغلىق، «13» بولسا گۇناھ ۋە ئاسىيلىق بىلەن باغلىق بولىدۇ. بىزدە ھېچ گۇمان يوقكى، سۇلايماننىڭ ئۆز ئوردىسىغا 13 يىل سەرپ قىلىشى ئۇنىڭ ئاللىقاچان تەكەببۇر بولۇپ كەتكەنلىكىنى پۇرىتىپ بېرىدۇ. ھېچ بولمىغاندا، ئۇ كۆپرەك ۋاقتىنى ئۆز ئۆيى ئۈستىگە سەرپ قىلغان.

[44] سۇلايماننىڭ ئوردىسىنىڭ «لىۋان ئورمىنى سارىيى» دەپ ئاتىلىشىنىڭ سەۋەبى ئۇنىڭ قۇرۇلۇشىدا لىۋاندىن كەلتۈرۈلگەن چىرايلىق كېدىر ياغاچلىرىنى كۆپ ئىشلەتكەنلىكتىن بولغانىدى. ئوردا ئىچىدە «كېدىر ياغىچى تۈۋرۈكىدىن تۆت قاتار» بولغىنى ئۈچۈن «ئورماندەك» كۆرۈنگەن بولسا كېرەك.

[45] بۇ ئايەتتىكى بەزى ئىبرانىي سۆزلەر ئىنتايىن ئاز ئۇچرايدىغان بولغاچقا، مەنىسىنى پەقەت پەرەز قىلغىلى بولىدۇ. باشقا بىر تەرجىمىسى بەلكىم: «ھەربىر دېرىزە كۆزنەكلىك ئىدى».

[46] كۆپ باشقا خىل تەرجىمىلىرى ئۇچرىشىمۇ مۇمكىن.

[47] بۇ ئايەتنىڭ ئىككىنچى قىسمىدىكى ئىبرانىيچە ئىبارىلەر ئىنتايىن ئاز ئۇچرايدىغان بولغاچقا، مەنىسىنى پەقەت پەرەز قىلغىلى بولىدۇ. باشقا بىرخىل تەرجىمىسى «تۈۋرۈكلەر ۋە پەلەمپەي».

[7] ئاندىن كېيىن ئۇ سوراق سورايدىغان تەختى ئۈچۈن «سوراق دەھلىزى» دەپ ئاتالغان يەنە بىر دەھلىزنى ياسىدى. ئۇ دەھلىزنىڭ تېگىدىن تارتىپ تورۇسىنىڭ لىملىرىغىچە كېدىر ياغىچى بىلەن قاپلانغانىدى.
[8] سۇلايمان ئۆزى ئولتۇرىدىغان ساراي، يەنى دەھلىزنىڭ ئارقا ھويلىسىغا جايلاشقان سارايىنىڭ[48] لايىھىسى «سوراق ئۆيى»نىڭكىگە ئوخشاش ئىدى. سۇلايمان ئۆز ئەمرىگە ئالغان پىرەۋننىڭ قىزى ئۈچۈن شۇ دەھلىزگە ئوخشاش بىر سارايىنى ياساتتى. [9] بۇ ئىمارەتلەرنىڭ ھەممىسى ئىچكىرىكى تاملىرىدىن تارتىپ چوڭ ھويلىنىڭ تاملىرىغىچە، ئۇلىدىن تارتىپ ئۆگزىنىڭ پەۋازىغىچە قىممەت تاشلاردىن، يەنى ئۆلچەم بويىچە ئويۇلۇپ ئاندىن ئىچ-تېشى ھەرە بىلەن كېسىلگەن تاشلاردىن ياسالغانىدى. [10] ئۇلىرى بولسا چوڭ ۋە قىممەت تاشلاردىن، ئۇزۇنلۇقى ئون گەز ۋە سەككىز گەز بولغان تاشلاردىن قىلىنغانىدى.
[11] ئۇلىنىڭ ئۈستىگە يەنە بېكىتىلگەن ئۆلچەم بويىچە ئويۇلغان قىممەت ئېسىل تاشلار ۋە كېدىر لىملىرى قويۇلغانىدى. [12]چوڭ ھويلىنىڭ چۆرىسىدىكى تام ئۈچ قەۋەت ئويۇلغان تاش ۋە بىر قەۋەت يونۇلغان كېدىر لىملىرىدىن ياسالغانىدى. پەرۋەردىگارنىڭ ئىبادەتخانىسىنىڭ ئىچكىرىكى ھويلىسىنىڭ تېمى ۋە يەنە ئۇردىدىكى دەھلىزنىڭ[49] تېمىمۇ شۇنداق ياسالغانىدى.

ئۇستا مىسكەر ھىرامنىڭ ئىبادەتخانىدىكى ئىشلىرى

[13] سۇلايمان پادىشاھ ئادەم ئەۋەتىپ ھىرامنى تۇردىن كەلتۈردى. [14] ئۇ كىشى نافتالى قەبىلىسىدىن بولغان بىر تۇل خوتۇننىڭ ئوغلى بولۇپ، ئاتىسى تۇرلۇق بىر مىسكەر ئىدى. ھىرام مىسكەرچىلىكتە تۈرلۈك ئىشلارنى قىلىشقا تولىمۇ ئۇستا، پەم-پاراسەتلىك ۋە بىلىملىك ئىدى. ئۇ سۇلايمان پادىشاھنىڭ قېشىغا كېلىپ، ئۇنىڭ ھەممە ئىشىنى قىلدى. [15] ئۇ ئۆزى ئىككى تۈۋرۈكنى مىستىن ياسىدى. ھەربىر تۈۋرۈكنىڭ ئېگىزلىكى ئون سەككىز گەز بولۇپ، ئايلانمىسى ئون ئىككى گەز ئىدى.

---

[48] باشقا بىرخىل تەرجىمىسى «يەنى شۇ ئۆيدىن ئايرىم بولغان، بىر ھويلىلىق، دەھلىز ئىچىگە جايلاشقان ئۆيىنىڭ...».
[49] ياكى «ئىبادەتخانىدىكى ئايۋىنىنىڭ...»

سۇلايمان قۇرغان ئىبادەتخانا ۋە دەرگاھ-ساراي

داۋۇت پادىشاھ قايتىدىن سالغان شەھەردىن سۇلايمان يېڭى قۇرۇپ سالغان يۇرت-مەھەللىگە كىرىش ئۈچۈن، كونا شەھەردىكى قوۋۇقتىن ئۆتۈپ چىقىش كېرەك ئىدى. شىمالغا قاراپ ماڭغاندا، كىشىلەر ئاۋۋال بىر دەھلىزگا، يەنى «تۈۋرۈكلۈك ئايۋان»غا كىرىدىكەن («1پاد.» 6:7).
سول تەرەپتە «لىۋان ئورمنى سارايى» تېپىلدى («1پاد.» 7:2-5). بۇ ساراي ئاساسەن ساۋۇت-قوراللار ساقلاقلىق ئورۇن ئىدى («1پاد.» 16:10-17)؛ ئۇنىڭدىكى چوڭ زال بولسا تۆت قاتار كېدىر تۈۋرۈكلەر ئۈستىگە سېلىنغان، تاملارغا ئالتۇن قالقان-سىپارلار ئېسىلغان ئىدى.
ئوڭ تەرەپتە «سوراق دەھلىزى» تېپىلدى؛ شۇ زالدا سۇلايمان سوراق قىلىپ خەلق ئۈچۈن ھۆكۈم چىقىراتتى. زالدا ئۇنىڭ ئىنتايىن نەپىز ئىشلەنگەن چوڭ تەختى سېلىنغان ئىدى.
«تۈۋرۈكلۈك ئايۋان»دىن ئۆتكەندە كىشىلەر سۇلايماننىڭ ئوردا-سارايىنىڭ ئۆزىگە كىرەلەيتتى («1پاد.» 8:7ئا). ئوردا-ساراي سۇلايمان ئايالى، پىرەۋننىڭ قىزى ئۈچۈن مەخسۇس سالغان قەسرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان («1پاد.» 8:7ئە).
شېبانىڭ ئايال پادىشاھى سۇلايماننى يوقلىغاندا بۇ ئوردا-سارايلىرىدىن ئىنتايىن تەسىرلەنگەنىدى («1پاد.» 10-باب).
سۇلايماننىڭ بۇ ساراي-دەرگاھىنىڭ ئاساس قۇرۇلۇشى ۋە سېلىنغان تەرتىپىنىڭ ئارخېئولوگلار شىمالىي سۇرىيەدە قېزىپ چىققان قەدىمىي شاھانە ساراي-دەرگاھلارنىڭ قۇرۇلۇش-تەرتىپىگە ئوخشاپ كېتىدىغان بىرنەچچە جايلىرى باردۇر.

[16] بۇ تۇۋرۇكلەرنىڭ ئۈستىگە قويۇش ئۈچۈن مىستىن ئىككى تاجنى قۇيۇپ ياساپ، ئۇنىڭ ئۈستىگە قويدى. بىر تاجنىڭ ئېگىزلىكى بەش گەز، ئىككىنچى تاجنىڭ ئېگىزلىكمۇ بەش گەز ئىدى. [17] تۈۋرۈكلەرنىڭ تۆپىسىدىكى تاجلار تورلارغا ئوخشاش زىننەتلىنىپ، زەنجىرلەر ۋە تورلانغان ھالقىلار بىلەن توقۇقلۇق ئىدى. بىر تاجنىڭ شۇنداق يەتتە قاتار تور ھالقىلىرى بار ئىدى، ئىككىنچى تاجنىڭمۇ ھەم شۇنداق يەتتە قۇر تور ھالقىلىرى بار ئىدى. [18] ئۇ يەنە ئانارلارنى، يەنى تۈۋرۈكلەرنىڭ ئۈستىدىكى ھەربىر تاجنى يېپىپ تۇرىدىغان تور ھالقىلارنىڭ ئۈستىگە ئىككى قاتار ئانارنى ياسىدى. ئۇ بىرىنچى ۋە ئىككىنچى تاجغىمۇ ئوخشاشلا شۇنداق قىلدى. [19] ئايۋاندىكى تۈۋرۈكلەرنىڭ ئۈستىدىكى تاجلىرى نىلۇپەر شەكىللىك بولۇپ، ئېگىزلىكى تۆت گەزدىن ئىدى. [20] ئىككى تۈۋرۈكنىڭ تاجلىرىدىكى تور ھالقىلىرىغا يېقىن تومپىيىپ چىققان جاينىڭ ئۈستىدە قەۋەتمۇ-قەۋەت چۆرىدىگەن ئىككى يۈز ئانار نۇسخىسى بار ئىدى. ئىككىنچى تاجنىڭ چۆرىسىمۇ ئوخشاش ئىدى.

[21] ئۇ تۈۋرۈكلەرنى ئىبادەتخانىنىڭ ئالدىدىكى ئايۋانغا تىكلىدى. ئوڭ تەرىپىگە بىرىنى تىكلەپ نامىنى «ياقىن»، سول تەرىپىگە بىرىنى تىكلەپ، نامىنى «بوئاز» ئاتىدى[50]. [22] تۈۋرۈكلەرنىڭ ئۈستى نىلۇپەر شەكلىدە ياسالغانىدى. بۇنىڭ بىلەن تۈۋرۈكلەرنىڭ ئىشلىرى پۈتكەنىدى.

[23] ئۇ مىستىن «دېڭىز» دەپ ئاتالغان يوغان داس ياسىدى. ئۇنىڭ بىر گىرۋىكىدىن يەنە بىر گىرۋىكىگىچە ئون گەز كېلەتتى. ئۇنىڭ ئايلانمىسى ئوتتۇز گەز ئىدى. [24] داسنىڭ گىرۋىكى ئاستى چۆرىدەپ قاپاق نۇسخىلىرى بىلەن زىننەتلەنگەنىدى. بۇلار داسنىڭ چۆرىسىنىڭ ھەربىر گېزىگە ئوندىن، ئىككى قاتار قويۇلغان ئىدى. ئۇلار داس بىلەن بىر ۋاقىتتا قۇيۇپ چىقىرىلغانىدى. [25] داس ئون ئىككى بۇقا شەكلى ئۈستىدە تۇرغۇزۇلغانىدى. بۇلارنىڭ ئۈچى شىمال تەرەپكە، ئۈچى غەرب تەرەپكە، ئۈچى جەنۇب تەرەپكە، ئۈچى شەرق تەرەپكە يۈزلەنگەنىدى. «دېڭىز» بۇلارنىڭ ئۈستىدە ئىدى؛ ئۇلارنىڭ ئارقىسى

---

[50] «ياقىن» دېگەننىڭ مەنىسى بەلكىم «ئۇ مۇستەھكەملەيدۇ»، «بوئاز»نىڭ مەنىسى بەلكىم «ئۇنىڭدا كۈچ بار». ئوقدىن سولغا ئوقۇغاندا «ئۇ (پەرۋەردىگار) كۈچ بىلەن ئۇنى (بۇ ئۆينى) مۇستەھكەملەيدۇ».

ئىچ تەرىپىدە ئىدى. 26 داسنىڭ قېلىنلىقى ئالقاننىڭ كەڭلىكىدەك بولۇپ،
ئۇنىڭ گىرۋىكى پىيالىنىڭ گىرۋىكىدەك، شەكلى ئېچىلغان نىلۇپەردەك ئىدى.
ئۇنىڭغا ئىككى مىڭ بات[51] سۇ سىغاتتى.
27 ئۇنىڭدىن باشقا ئۇ مىستىن ئون تەگلىكنى ياسىدى. ھەربىر تەگلىكنىڭ
ئۇزۇنلۇقى تۆت گەز، كەڭلىكى تۆت گەز بولۇپ، ئېگىزلىكى ئۈچ گەز ئىدى. 28
بۇ تەگلىكلەر شۇنداق ياسالغانىدىكى، ئۇلارنىڭ رەسىملىك تاختىلىرى بار ئىدى؛
تاختىلىرى رامكىلار ئىچىگە ئورنىتىلغانىدى. 29 رامكىلارنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى رەسىم
تاختايلىرىدا ۋە رامكىلارنىڭ ئۆزىدىمۇ شىرلار، بۇقىلار ۋە كېرۇبلارنىڭ سۈرەتلىك
زىننەتلىرى بار ئىدى؛ شىرلار ۋە بۇقىلارنىڭ ئاستى ۋە ئۈستى زەنجىرسىمان گۈل
چەمبىرەك شەكلىدە[52] زىننەتلەنگەنىدى. 30 ھەربىر تەگلىكنىڭ مىس ئوقلىرى
بىلەن تۆت چاقى بار ئىدى؛ تەگلىكنىڭ داسنى كۆتۈرۈپ تۇرىدىغان تۆت بۇرجىكىدە
جازىسى بار ئىدى؛ داس ئاستىدىكى پۇتلىرىنىڭ ھەر تەرىپىدە تورلانغان قۇيما
گۈل شاخلىرى ئورنىتىلغانىدى. 31 ھەر تەگلىكنىڭ ئىچىدە چوڭقۇرلۇقى بىر گەز
كېلىدىغان «كىچىك تەگلىك» بولۇپ، ئاغزى دۈگىلەك ئىدى؛ كىچىك تەگلىكنىڭ
ئۇزۇنلۇقى بىر يېرىم گەز ئىدى؛ ئاغزىنىڭ ئەتراپىدا نەقىشلەر بار ئىدى؛ ئۇلارنىڭ
رامكىلىرى دۈگىلەك ئەمەس، بەلكى تۆت چاسىلىق ئىدى[53].
32 تۆت چاقى رەسىملىك تاختايلىرى ئاستىدا بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئوقلىرى
تەگلىككە بېكىتىلگەنىدى. ھەربىر چاقنىڭ ئېگىزلىكى بىر يېرىم گەز ئىدى.
33 چاقلارنىڭ قۇرۇلمىسى جەڭ ھارۋىلىرىنىڭ چاقلىرىدەك ئىدى. ئۇلارنىڭ
قازانلىرى، قاسقانلىرى، چېتىقلىرى ۋە ئوقلىرىنىڭ ھەممىسى مىستىن
قۇيۇلغانىدى. 34 ھەربىر تەگلىكنىڭ تۆت بۇرجىكىدە بىردىن تۆت تۇتقۇچى[54]

---

51 بىر بات 22 لىتىر بولۇشى مۇمكىن ئىدى. «دېڭىز»نىڭ شەكلى «داڭقان شەكلى»دىكى داس بولسا كېرەك.

52 «گۈل چەمبىرەك شەكلىدە زىننەتلەنگەنىدى» ــ ئىبرانىي تىلىدىكى نۇسخىسىدا قانداق مەنىدە ئىشلىتىلگىنى بىزگە تېخى ئېنىق ئەمەس.

53 پۈتكۈل ئايەتنىڭ مەنىسىنى ئالىملار تېخى تولۇق ئېنىقلىغان ئەمەس. بىزنىڭ «پەرەزىي سىخېما»مىزنى كۆرۈڭ.

54 ئىبرانىي تىلىدا «بۇرجەك» («مۈرىلىرى») دېگەن بۇ سۆزنىڭ مۇشۇ يەردە قانداق مەنىدە ئىشلىتىلگىنى تېخى ئېنىق ئەمەس. «تۇتقۇچى» دېگەن مەنىسى ئېھتىماللىققا ئەڭ يېقىن.

بار ئىدى؛ ئۇلار تەگلىكتىن چىقىپ تۇراتتى ۋە ئۇلار تەگلىك بىلەن تەڭ
قۇيۇلغان. 35 ھەربىر تەگلىكنىڭ تۆپىسىدە ئېگىزلىكى يېرىم گەز كېلىدىغان
بىر يۇمىلاق جازا بار ئىدى. ھەربىر تەگلىكنىڭ تۆپىسىدە تىرەك ۋە رەسىملىك
تاختايلار بار ئىدى. ئۇلار تەگلىك بىلەن تەڭ قۇيۇلغان. 36 ئۇ مۇشۇ تىرەك ۋە
رەسىم تاختايلىرىدىكى بوش ئورۇنلارغا كېرۇب، شىر ۋە خورما دەرەخلىرىنىڭ
نۇسخىلىرىنى ۋە چۆرىسىگە تورلانغان گۈل شاخلىرىنى نەقىش قىلدى.

37 شۇ تەرىقىدە ئۇ مۇشۇ ئون تەگلىكنى ياساپ بولدى. ھەممىسى بىر
نۇسخىدا قۇيۇلۇپ، ئوخشاش چوڭلۇقتا ۋە شەكىلدە ئىدى. 38 ئۇ مىستىن
ئون داس ياسىغان بولۇپ، ھەربىر داسقا قىرىق بات سۇ سىغاتتى؛ ھەربىر
داسنىڭ توغرىسى تۆت گەز ئىدى. ئون تەگلىكنىڭ ھەربىرىنىڭ تۆپىسىدە
بىردىن داس بار ئىدى. 39 ئۇ بەش داسنى ئىبادەتخانىنىڭ ئوڭ يېنىدا ۋە
بەشنى ئىبادەتخانىنىڭ سول يېنىدا قويدى؛ مىس دېڭىزنى ئىبادەتخانىنىڭ
ئوڭ تەرىپىگە، يەنى شەرقىي جەنۇب تەرىپىگە قويدى.

40 ھىرام شۇلارغا تەئەللۇق داس، كۈرەك ۋە قاچا-قۇچىلارنىمۇ ياساپ تەييار
قىلدى. شۇنداق قىلىپ ھىرام سۇلايمان پادىشاھ ئۈچۈن پەرۋەردىگارنىڭ
ئۆيىنىڭ بارلىق قۇرۇلۇش خىزمىتىنى پۈتكۈزدى: —

41 ئىككى تۈۋرۈك، ئىككى تۈۋرۈكنىڭ ئۈستىدىكى ئاپقۇرسىمان ئىككى
باش ۋە بۇ ئىككى باشنى يېپىپ تۇرىدىغان ئىككى تورنى ياسىتىپ
پۈتتۈردى، 42 شۇ ئىككى تور ئۈستىگە قايچىلاشتۇرۇلغان تۆت يۈز ئانارنى
ياساتتى. بىر توردا ئىككى قاتار ئانار بولۇپ، تۈۋرۈك ئۈستىدىكى؛
ئاپقۇرسىمان ئىككى باشنى يېپىپ تۇراتتى. 43 ئۇ ئون داس تەگلىكى ۋە
داس تەگلىكىگە قويۇلىدىغان ئون «يۇيۇش دېسى»نى، 44 «مىس دېڭىز»
ۋە ئۇنىڭ ئاستىدىكى ئون ئىككى مىس بۇقىنى ياساتقۇزدى، 45 قازانلارنى،
كۈرەكلەرنى ۋە قاچا-قۇچىلارنىمۇ تەييار قىلدى. ھىرام پەرۋەردىگارنىڭ
ئۆيى ئۈچۈن سۇلايمان پادىشاھنىڭ ئەمرى بىلەن ياسىغان بۇ ھەممە
نەرسىلەر پارقىرايدىغان مىستىن ئىدى.

46 پادىشاھ ئۇلارنى ئىئوردان تۈزلەڭلىكىدە، سۇككوت بىلەن زارەتاننىڭ
ئوتتۇرىسىدا، شۇ يەردىكى سېغىزلايدا قېلىپ ياساپ، قۇيدۇرۇپ چىقتى.

47 بۇ نەرسىلەر شۇنچە كۆپ بولغاچقا، سۇلايمان ئۇلارنىڭ ئېغىرلىقىنى
ئۆلچىمىدى. شۇنىڭ بىلەن مىسنىڭ ئېغىرلىقى مەلۇم بولمىدى.
48 سۇلايمان يەنە پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيى ئىچىدىكى بارلىق ئەسۋابلارنى
ياساتتى: ــ يەنى ئالتۇن خۇشبۇيگاھنى، «تەقدىم نان» قويۇلىدىغان ئالتۇن
شىرەنى[55]، 49 كالامخانا ئالدىدا تۇرىدىغان ساپ ئالتۇن چىراغدانلارنى
(بەشىنى ئوڭ يېنىدا، بەشىنى سول يېنىدا) ياساتتى؛ ۋە شۇلارنىڭ گۈلسىمان
زىننەتلىرىنى، چىراغلىرىنى، چىراغ قىسقۇچلىرىنى ئالتۇندىن ياساتتى؛ 50
داس-پىيالىلىرىنى، پىچاقلىرىنى، قاچىلىرىنى، تەخسىلىرىنى ۋە كۈلدانلارنىڭ
ھەممىسىنى ساپ ئالتۇندىن ياساتتى؛ ئۇ ئىچكىرىكى خانىنىڭ، يەنى ئەڭ
مۇقەددەس جايىنىڭ قاتلىنىدىغان، قوش قاناتلىق ئىشىكلىرىنىڭ گىرەلىرىنى ۋە
ئۆيدىكى مۇقەددەس جايىنىڭ ئىشىكلىرىنىڭ گىرەلىرىنى ئالتۇندىن ياساتتى.
51 سۇلايمان پادىشاھ پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيى ئۈچۈن قىلدۇرىدىغان ھەممە
قۇرۇلۇشلار تامام بولغاندا، ئۇ ئاتىسى داۋۇت خۇداغا ئاتىغان نەرسىلەرنى
(يەنى كۈمۈش، ئالتۇن ۋە تۈرلۈك باشقا بۇيۇملارنى) ئەكەلتۈرۈپ پەرۋەردىگارنىڭ
ئۆيىنىڭ خەزىنىلىرىگە قويدۇردى.

سۇلايمان ئەھدە ساندۇقىنى ئىبادەتخانىغا ئەكىلىپ قويىدۇ

8 1 شۇ چاغدا سۇلايمان پەرۋەردىگارنىڭ ئەھدە ساندۇقىنى «داۋۇت
شەھىرى»دىن، يەنى زىئوندىن[56] يۆتكەپ كېلىش ئۈچۈن ئىسرائىل
ئاقساقاللىرىنى، قەبىلە بەگلىرىنى ۋە ئىسرائىل جەمەتلىرىنىڭ بەگلىرىنى
يېرۇسالېمغا ئۆز يېنىغا يىغىلىشقا چاقىردى.
2 بۇنىڭ ئۈچۈن ئىسرائىلنىڭ ھەممە ئادەملىرى ئېتانىم ئېيىدا، يەنى
يەتتىنچى ئايدىكى بېكىتىلگەن ھېيتتا سۇلايمان پادىشاھنىڭ قېشىغا

55 «تەقدىم نان»لار ــ باشقا خىل تەرجىمىلىرى: «ھۇزۇرىي نان»لار، ياكى «خۇدانىڭ ھۇزۇرىدىكى نان»لار، ياكى «تىزىلغان نان». ئۇلار ۋە ئالتۇن شىرە توغرۇلۇق «مىس.» 23:25-30 ۋە «لاۋ.» 24:5-9نى كۆرۈڭ.

56 «داۋۇتنىڭ شەھىرى» ياكى «زىئون» يېرۇسالېمنىڭ ئىچىدىكى ئېگىزلىك بولۇپ، شۇ يەرگە دائىم قورغان سېلىنىپ تۇراتتى. كېيىن ئىبادەتخانىمۇ زىئوندا قۇرۇلغان.

يىغىلدى[57]. 3 ئىسرائىلنىڭ ھەممە ئاقساقاللىرى يېتىپ كەلگەندە لاۋىيلار
ئەھدە ساندۇقىنى كۆتۈرۈپ ماڭدى. 4 ئۇلار پەرۋەردىگارنىڭ ئەھدە ساندۇقىنى،
جامائەت چېدىرى[58] بىلەن ئۇنىڭ ئىچىدىكى بارلىق مۇقەددەس بۇيۇملارنى
كۆتۈرۈپ ئېلىپ چىقتى. كاھىنلار بىلەن لاۋىيلار مۇشۇلارنى ئېلىپ چىقتى.
5 سۇلايمان پادىشاھ ۋە ئۇنىڭ ئالدىغا يىغىلغان بارلىق ئىسرائىل جامائىتى
ئەھدە ساندۇقىنىڭ ئالدىدا مېڭىپ، كۆپلىكىدىن ساننى ئېلىپ بولمايدىغان
سان-ساناقسىز قوي بىلەن كالىلارنى قۇربانلىق قىلىشاتتى. 6 كاھىنلار
پەرۋەردىگارنىڭ ئەھدە ساندۇقىنى ئۆز جايىغا، ئىبادەتخانىنىڭ ئىچكى
«كالامخانا»سىغا[59]، يەنى ئەڭ مۇقەددەس جايغا ئېلىپ كىرىپ، كېرۇبلارنىڭ
قاناتلىرىنىڭ ئاستىغا قويدى.
7 چۈنكى كېرۇبلارنىڭ يېيىلىپ تۇرغان قانىتى ئەھدە ساندۇقىنىڭ ئورنى
ئۈستىدە بولغاچقا، ئەھدە ساندۇقى بىلەن ئۇنى كۆتۈرۈپ تۇرىدىغان بالداقلارنى
يېپىپ تۇراتتى. 8 بۇ بالداقلار ناھايىتى ئۇزۇن بولغاچقا، كالامخانىنىڭ ئالدىدىكى
مۇقەددەس جايدا تۇرۇپ، ئەھدە ساندۇقىنىڭ يېنىدىكى ئىككى بالداقنىڭ
ئۇچلىرىنى كۆرگىلى بولاتتى، بىراق ئۆيىنىڭ سىرتىدا ئۇلارنى كۆرگىلى بولمايتتى؛
بۇ بالداقلار تاكى بۈگۈنگە قەدەر شۇ يەردە تۇرماقتا[60]. 9 ئەھدە ساندۇقىنىڭ
ئىچىدە مۇسا پەيغەمبەر ھورەب تېغىدا[61] تۇرغاندا ئىچىگە سالغان ئىككى
تاش تاختىدىن باشقا ھېچنەرسە يوق ئىدى (ئىسرائىللار مىسىر زېمىنىدىن
چىققاندىن كېيىن پەرۋەردىگار ئۇلار بىلەن ھورەبدە ئەھدە تۈزگەنىدى).
10 ۋە شۇنداق بولدىكى، كاھىنلار مۇقەددەس جايدىن چىقىشىغىلا، بىر

57 «يەتتىنچى ئايدىكى بېكىتىلگەن ھېيت» ــ يەنى «كەپىلەر ھېيتى» ياكى «مېۋە ھوسۇل ھېيتى». بۇ ھېيت 7-ئاينىڭ 15-22 كۈنلىرىدە ئۆتكۈزۈلىدۇ («لاۋ.» 23:34-43). ئىسرائىلنىڭ ئەرلىرى ئۇنىڭغا يېرۇسالېمدا قاتنىششى لازىم ئىدى.

58 ياكى «جامائەت يىغىلىدىغان چېدىر»، يەنى «ئىبادەت چېدىرى».

59 «كالامخانا» ــ 16:6 ۋە ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

60 «بۈگۈنگە قەدەر...» دېگەن سۆزلەر ئىبادەتخانا تېخى ئۆز جايىدا تۇرغان ۋاقىتتا خاتىرىلەنگەن، ئەلۋەتتە، ۋە شۇڭلاشقا شۇنى ئىسپاتلايدۇكى، «پادىشاھلار»نىڭ كۆپ قىسمىلىرى يەھۇدادىكىلەرنىڭ سۈرگۈن بولۇشىدىن ئىلگىرى يېزىلغان. «2پاد.» 24-25 بابلىرىنى بەلكىم كېيىنكى بىر پۈتۈكچى قوشۇپ يازغان بولۇشى مۇمكىن.

61 «ھورەب تېغى» سىناي تېغىنىڭ باشقا بىر ئىسمىدۇر.

بۇلۇت پەرۋەردىگارنىڭ ئىبادەتخانىسىنى قاپلىۋالدى. 11 كاھىنلار بۇلۇت تۈپەيلىدىن ئۆز ۋەزىپىلىرىنى ئۆتەشكە ئۆرە تۇرالمايتتى؛ چۈنكى پەرۋەردىگارنىڭ جۇلاسى پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيىنى تولدۇرغانىدى.

12 بۇ پەيتتە سۇلايمان: ــ پەرۋەردىگار تۇم قاراڭغۇلۇق ئىچىدە تۇرىمەن، دەپ ئېيتقانىدى؛ 13 لېكىن، ئى پەرۋەردىگار، مەن دەرۋەقە سېنىڭ ئۈچۈن بىر ھەيۋەتلىك[62] ماكان بولسۇن دەپ، سەن مەڭگۈ تۇرىدىغان بىر ئۆينى ياسىدىم، دېدى.

14 ئاندىن پادىشاھ بۇرۇلۇپ بارلىق ئىسرائىل جامائىتىگە بەخت تىلىدى؛ ئىسرائىلنىڭ بارلىق جامائىتى ئۇنىڭ ئالدىدا تۇراتتى. 15 ئۇ مۇنداق دېدى: ــ «ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگارغا تەشەككۇر-مەدھىيە بولغاي! ئۇ ئۆز ئاغزى بىلەن ئاتام داۋۇتقا ۋەدە قىلغانىدى ۋە ئۆز قولى بىلەن ئۇنى ئەمەلگە ئاشۇردى. ئۇ داۋۇتقا يەنە: ــ

16 «مەن ئۆز خەلقىم ئىسرائىلنى مىسىر زېمىنىدىن ئېلىپ چىققان كۈندىن بۇيان نامىم ئۈچۈن بۇ يەردە بىر ئۆي سالاي دەپ ئىسرائىلنىڭ ھەرقايسى قەبىلىلىرىنىڭ شەھەرلىرىدىن ھېچقايسىسىنى تاللىمىدىم؛ بىراق خەلقىم بولغان ئىسرائىلغا ھۆكۈمرانلىق قىلسۇن دەپ داۋۇتنى تاللىدىم» دېگەنىدى. 17 ئەمدى ئاتام داۋۇتنىڭ ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگارنىڭ نامىغا ئاتاپ بىر ئۆي سېلىش ئارزۇ-نىيىتى بار ئىدى. 18 بىراق پەرۋەردىگار ئاتام داۋۇتقا: «كۆڭلۈڭدە مېنىڭ نامىمغا بىر ئۆي ياساشقا قىلغان نىيىتىڭ ياخشىدۇر؛ 19 ئەمما شۇ ئۆينى سەن ياسىمايسەن، بەلكى سېنىڭ پۇشتۇڭدىن بولىدىغان ئوغلۇڭ، ئۇ مېنىڭ نامىمغا ئاتاپ شۇ ئۆينى سالىدۇ»، دېگەنىدى.

20 مانا ئەمدى پەرۋەردىگار ئۆز سۆزىگە ئەمەل قىلدى. مەن پەرۋەردىگار ۋەدە قىلغىنىدەك، ئاتامنىڭ ئورنىنى بېسىپ، ئىسرائىلنىڭ تەختىگە ئولتۇردۇم؛ ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگارنىڭ نامىغا ئاتاپ بۇ ئۆينى سالدىم. 21 ئۆيدە ئەھدە ساندۇقى ئۈچۈن بىر جاينى راستلىدىم؛ ئەھدە ساندۇقى ئىچىدە پەرۋەردىگارنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىمىزنى مىسىر زېمىنىدىن ئېلىپ چىققاندا، ئۇلار بىلەن تۈزگەن ئەھدە تاختىلىرى باردۇر».

62 «ھەيۋەتلىك ماكان» ــ يەنە بىرخىل تەرجىمىسى «تۇرالغۇ ماكان».

سۇلايمان ئىسرائىل ئۈچۈن دۇئا قىلىدۇ

22 ئاندىن سۇلايمان ئىسرائىلنىڭ بارلىق جامائىتىگە يۈزلىنىپ،
پەرۋەردىگارنىڭ قۇربانگاھىنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ، قوللىرىنى ئاسمانغا قارىتىپ
كۆتۈرۈپ 23 مۇنداق دۇئا قىلدى: ــ «ئى ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگار!
نە يۇقىرىقى ئاسماندا نە تۆۋەنكى يەردە سەندەك خۇدا يوقتۇر؛ ئالدىڭدا پۈتۈن
قەلبى بىلەن ماڭىدىغان قۇللىرىڭ ئۈچۈن ئەھدەڭدە تۇرۇپ ئۆزگەرمەس
مۇھەببىتىڭنى كۆرسەتكۈچىسەن. 24 چۈنكى سەن ئۆز قۇلۇڭ ئاتام داۋۇتقا
بەرگەن ۋەدەڭدە تۇردۇڭ؛ سەن ئۆز ئاغزىڭ بىلەن ئېيتقان سۆزۈڭگە مانا
بۈگۈنكىدەك ئۆز قولۇڭ بىلەن ئەمەل قىلدىڭ. 25 ئەمدى ھازىر، ئى
ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگار، ئۆز قۇلۇڭ ئاتام داۋۇتقا: ــ «ئەگەر
سېنىڭ ئەۋلادلىرىڭ ئۆز يوللىرىغا سەگەك بولۇپ سەن مېنىڭ ئالدىمدا
ماڭغاندەك ماڭىدىغان بولسا، ساڭا ئەۋلادىڭدىن ئىسرائىلنىڭ تەختىدە
ئولتۇرىدىغان بىر زات كەم بولمايدۇ» دەپ بەرگەن ۋەدەڭدە تۇرغايسەن.
26 ئەمدى ھازىر، ئى ئىسرائىلنىڭ خۇداسى، سەن قۇلۇڭ داۋۇتقا ئېيتقان
سۆزلىرىڭ ئەمەلگە ئاشۇرۇلغاي، دەپ ئۆتۈنىمەن!
27 لېكىن خۇدا ئۆزى راستلا يەر يۈزىدە ماكان قىلامدۇ؟ مانا، ئاسمانلار
بىلەن ئاسمانلارنىڭ ئاسمىنى سېنى سىغدۇرالمىغان يەردە، مەن ياسىغان بۇ
ئۆي قانداقمۇ سېنىڭ ماكانىڭ بولالىسۇن؟! 28 لېكىن ئى پەرۋەردىگار خۇدايىم،
قۇلۇڭنىڭ دۇئاسى بىلەن ئىلتىجاسىغا قۇلاق سېلىپ، قۇلۇڭنىڭ بۈگۈن ساڭا
كۆتۈرگەن نىداسى ۋە تىلىكىنى ئاڭلىغايسەن؛ 29 شۇنىڭ بىلەن ئۆز كۆزلىرىڭنى
كېچە-كۈندۈز بۇ ئۆيگە، يەنى سەن: «مېنىڭ نامىم ئۇ يەردە ئايان بولسۇن»
دەپ ئېيتقان جايغا كېچە-كۈندۈز تىككەيسەن؛ ئۆز قۇلۇڭنىڭ ئۇ جايغا قاراپ
قىلغان دۇئاسىغا[63] قۇلاق سالغايسەن. 30 قۇلۇڭ ۋە خەلقىڭ ئىسرائىل بۇ
جايغا قاراپ دۇئا قىلغان چاغدا، ئۇلارنىڭ ئىلتىجىسىغا قۇلاق سېلىپ، ئۆز
ماكانىڭ قىلغان ئاسمانلاردىن تۇرۇپ ئاڭلىغايسەن، ئاڭلىغىنىڭدا ئۇلارنى
كەچۈرگەيسەن.

---

63 ياكى بولمىسا: «ئۇ جاي توغرىسىدىكى دۇئاسى...»

31 ئەگەر بىرسى ئۆز قوشنىسىغا گۇناھ قىلسا ۋە شۇنداقلا ئىشىنىڭ راست-يالغانلىقىنى بېكىتىش ئۈچۈن قەسەم ئىچكۈزۈلسە، بۇ قەسەم بۇ ئۆيدىكى قۇربانگاھىڭنىڭ ئالدىغا كەلسە[64]، 32 سەن قەسەمنى ئاسماندا تۇرۇپ ئاڭلاپ، ئامال قىلىپ ئۆز بەندىلىرىڭ ئوتتۇرىسىدا ھۆكۈم چىقارغايسەن: گۇناھى بار ئادەمنى گۇناھقا تارتىپ، ئۆز يولىنى ئۆز بېشىغا ياندۇرۇپ، گۇناھسىز ئادەمنى ئاقلاپ، ئۆز ئادىللىقىغا قاراپ ئۇنىڭغا ھەققىنى بەرگەيسەن.

33 ئۆز خەلقىڭ ئىسرائىل سېنىڭ ئالدىڭدا گۇناھ قىلغىنى ئۈچۈن دۈشمەندىن يېڭىلسە، ساڭا قايتىپ بۇ ئۆيدە تۇرۇپ، نامىڭنى ئېتىراپ قىلىپ، ساڭا دۇئا بىلەن ئىلتىجا قىلسا، 34 سەن ئاسماندا ئاڭلاپ، ئۆز خەلقىڭ ئىسرائىلنىڭ گۇناھىنى كەچۈرۈپ، ئۇلارنى سەن ئاتا-بوۋىلىرىغا تەقدىم قىلغان زېمىنغا قايتۇرۇپ كەلگەيسەن.

35 ئۇلار ساڭا گۇناھ قىلغىنى ئۈچۈن ئاسمان ئېتىلىپ يامغۇر ياغمايدىغان قىلىۋېتىلگەن بولسا، لېكىن ئۇلار بۇ جايغا قاراپ ساڭا دۇئا قىلىپ نامىڭنى ئېتىراپ قىلىپ، سېنىڭ ئۇلارنى قىيىنچىلىققا سالغىنىڭ تۈپەيلىدىن ئۆز گۇناھىدىن يېنىپ توۋا قىلسا، 36 سەن ئاسماندا تۇرۇپ قۇلاق سېلىپ، قۇللىرىڭنىڭ ۋە خەلقىڭ ئىسرائىلنىڭ گۇناھىنى كەچۈرگەيسەن؛ چۈنكى سەن ئۇلارغا مېڭىش كېرەك بولغان ياخشى يولنى ئۆگىتىسەن ۋە ئۆز خەلقىڭگە مىراس قىلىپ بەرگەن زېمىنىڭنىڭ ئۈستىگە يامغۇر ياغدۇرىسەن!

37 ئەگەر زېمىندا ئاچارچىلىق يا ۋابا بولسا، يا زىرائەتلەر دان ئالمىسا يا ھال چۈشسە يا ئۇنى چېكەتكىلەر ياكى چېكەتكە لىچىنكىلىرى بىسىۋالسا، يا دۈشمەنلەر ئۇلارنىڭ زېمىندىكى شەھەرلىرىنىڭ قوۋۇقلىرىغا ھۇجۇم قىلىپ قورشىۋالسا، يا ھەرقانداق ئاپەت يا كېسەللىك بولسا، 38 سېنىڭ خەلقىڭ بولغان ئىسرائىلدىكى ھەرقانداق كىشى ئۆز كۆڭلىدىكى ۋابانى بىلىپ، ئۇلاردىن ھەرقايسى كىشى قوللىرىنى بۇ ئۆيگە سۇنۇپ، ھەرقانداق دۇئا ياكى ئىلتىجا

---

64 بۇنداق قەسەم توغرۇلۇق «چۆل.» 5:11-31نى كۆرۈڭ. «قەسەم بۇ ئۆيدىكى قۇربانگاھنىڭ ئالدىغا كەلسە...» مۇمكىنچىلىكى باركى، ئىسرائىلدا مۇشۇنداق قەسەملەرنى ئىچىش ئۈچۈن قۇربانگاھنىڭ ئالدىغا كېلىش كېرەك ئەمەس ئىدى، پەقەت: «خۇدانىڭ قۇربانگاھى ئالدىدا قەسەم قىلىمەنكى...» دېگەندەك سۆزلەر ئېيتىلغان بولسا «قۇربانگاھ ئۆز ئالدىدا تۇرغاندەك» ھېسابلىناتتى.

قىلغان بولسا، 39 ئەمدى سەن تۇرۇۋاتقان ماكانىڭ ئاسماندا تۇرۇپ ئاڭلاپ،
كەچۈرۈم قىلغايسەن؛ سەن ھەربىر ئادەمنىڭ قەلبىنى بىلگەچكە، ئامال قىلىپ
ئۆزىنىڭ يوللىرىنى ئۆزىگە ياندۇرغايسەن (چۈنكى سەنلا، يالغۇز سەنلا ھەممە
ئىنسان بالىلىرىنىڭ قەلبلىرىنى بىلگۈچىدۇرسەن)؛ 40 شۇنداق قىلىپ، ئۇلار
سەن ئاتا-بوۋىلىرىمىزغا تەقدىم قىلغان زېمىندا ئولتۇرۇپ ئۆمرىنىڭ ھەممە
كۈنلىرىدە سەندىن قورقىدىغان بولىدۇ.

41 ئۆز خەلقىڭ ئىسرائىلدىن بولمىغان، سېنىڭ ئۇلۇغ نامىڭ تۈپەيلىدىن
يىراق-يىراقلاردىن كەلگەن مۇساپىر بولسا 42 (چۈنكى ئۇلار سېنىڭ ئۇلۇغ
نامىڭ، قۇدرەتلىك قولۇڭ ۋە سوزغان بىلىكىڭ توغرىسىدا ئاڭلىيالايدۇ)، —
ئۇنداق بىرسى كېلىپ بۇ ئۆيگە تەرەپكە قاراپ دۇئا قىلسا، 43 سەن تۇرۇۋاتقان
ماكانىڭ بولغان ئاسمانلاردا ئۇنىڭغا قۇلاق سېلىپ، ئۇ مۇساپىر ساڭا نىدا
قىلىپ تىلىگىنىنىڭ ھەممىسىگە مۇۋاپىق قىلغايسەن؛ شۇنىڭ بىلەن يەر
يۈزىدىكى بارلىق ئەللەر نامىڭنى تونۇپ يېتىپ، ئۆز خەلقىڭ ئىسرائىلدەك
سەندىن قورقىدىغان بولۇپ، مەن ياسىغان بۇ ئۆينىڭ سېنىڭ نامىڭ بىلەن
ئاتالغىنىنى[65] بىلىدۇ.
44 ئەگەر سېنىڭ خەلقىڭ سېنىڭ تاپشۇرۇقۇڭ بىلەن دۈشمىنى بىلەن
جەڭ قىلىشقا چىققاندا، سەن تاللىغان بۇ شەھەرگە، شۇنداقلا مەن نامىڭغا
ئاتاپ ياسىغان بۇ ئۆيگە تەرەپكە قاراپ سەن پەرۋەردىگارغا دۇئا قىلسا، 45 سەن
ئاسمانلاردا تۇرۇپ ئۇلارنىڭ دۇئاسى بىلەن ئىلتىجاسىغا قۇلاق سېلىپ،
ئۇلارنى نۇسرەتكە ئېرىشتۈرگەيسەن.
46 ئەگەر ئۇلار ساڭا گۇناھ سادىر قىلغان بولسا (چۈنكى گۇناھ قىلمايدىغان
ھېچكىشى يوقتۇر) سەن ئۇلارغا غەزەپلىنىپ، ئۇلارنى دۈشمەنلىرىنىڭ قولىغا
تاپشۇرغان بولساڭ، بۇلار ئۇلارنى يىراق-يېقىنغا، ئۆزلىرىنىڭ زېمىنىغا سۈرگۈن
قىلىپ ئېلىپ بارغان بولسا، 47 لېكىن ئۇلار سۈرگۈن قىلىنغان يۇرتتا ئەس-

65 «بۇ ئۆي سېنىڭ نامىڭ بىلەن ئاتىلىدۇ» — بۇ ئىبارە خۇدانىڭ ئىبادەتخانىسى توغرۇلۇق «بۇ ئۆي مېنىڭكىدۇر» ۋە «بۇ ئۆيدە مېنىڭ كىم ئىكەنلىكىم ئايان قىلىنىدۇ» دېگەندەك ئىككى مەقسەتنى كۆرسىتىدۇ.

هوشىنى تېپىپ توۋا قىلىپ، ئۆزى سۈرگۈن بولغان يۇرتتا ساڭا: ــ بىز گۇناھ
قىلىپ، قەبىھلىككە بېرىلىپ سەندىن يۈز ئۆرۈپ كەتتۇق، دەپ يېلىنسا، [48] ــ
ئەگەر ئۇلارنى سۈرگۈن قىلغان دۈشمەنلىرىنىڭ زېمىنىدا پۈتۈن قەلبى ۋە پۈتۈن
جېنىدىن سېنىڭ تەرىپىڭگە يېنىپ، سەن ئۇلارنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىغا تەقدىم
قىلغان زېمىنغا، سەن تاللىغان شەھەر تەرەپكە ۋە مەن نامىڭغا ئاتاپ ياسىغان
بۇ ئۆي تەرەپكە يۈزىنى قىلىپ، ساڭا قاراپ دۇئا قىلسا، [49] سەن تۇرۇۋاتقان
ماكانىڭ بولغان ئاسمانلاردا تۇرۇپ ئۇلارنىڭ دۇئاسى ۋە ئىلتىجاسىنى ئاڭلاپ
ئۇلار ئۈچۈن ھۆكۈم چىقىرىپ، [50] ئۆز خەلقىڭنىڭ ساڭا سادىر قىلغان گۇناھىنى،
ساڭا ئۆتكۈزگەن ھەممە ئىتائەتسىزلىكلىرىنى كەچۈرۈم قىلغايسەن ۋە ئۇلارنى
سۈرگۈن قىلغانلارنىڭ ئالدىدا ئۇلارغا رەھىم تاپقۇزغايسەنكى، شۇلار ئۇلارغا
رەھىم قىلسۇن [51] (چۈنكى ئۇلار ئۆزۈڭ مىسىردىن، يەنى تۆمۈر تاۋلاش پېچىدىن
چىقارغان ئۆز خەلقىڭ ۋە ئۆز مىراسىڭدۇر)؛ [52] سېنىڭ كۆزلىرىڭ ئۆز قۇلۇڭنىڭ
ئىلتىجاسىغا ۋە ئۆز خەلقىڭنىڭ ئىلتىجاسىغا ئوچۇق بولغاي، ئۇلار ھەر ئىشتا
ساڭا نىدا قىلىپ تىلىگىنىدە ئۇلارغا قۇلاق سالغايسەن؛ [53] چۈنكى سەن ئاتا-
بوۋىلىرىمىزنى مىسىردىن چىقارغىنىڭدا ئۆز قۇلۇڭ مۇسا ئارقىلىق ئېيتقىنىڭدەك،
سەن خەلقىڭنى ئۆزۈڭگە خاس مىراسىڭ بولسۇن دەپ، يەر يۈزىدىكى ھەممە
ئەللەر ئارىسىدىن ئۇلارنى ئايرىم ئېلىپ تاللىدىڭ، ئى رەب پەرۋەردىگار!».
[54] سۇلايمان پەرۋەردىگارغا شۇ بارلىق دۇئا ۋە ئىلتىجالىرىنى قىلىپ
بولغاندا، قوللىرىنى ئاسمانغا قاراپ كۆتۈرۈپ پەرۋەردىگارنىڭ قۇربانگاھىنىڭ
ئالدىدا تىزلىنىپ تۇرغان يەردىن قوپۇپ، [55] ئۆرە تۇرۇپ ئىسرائىلنىڭ بارلىق
جامائىتىگە يۇقىرى ئاۋازدا بەخت تىلەپ مۇنداق دېدى: ــ [56] «ئۇنىڭ
بارلىق ۋەدە قىلغىنى بويىچە ئۆز خەلقى ئىسرائىلغا ئارام بەرگەن پەرۋەردىگار
مۇبارەكتۇر! ئۇ ئۆز قۇلى مۇسانىڭ ۋاستىسى بىلەن قىلغان ھەممە مېھرىبانە
ۋەدىلەرىنىڭ ھېچبىرى يەردە قالمىدى!
[57] پەرۋەردىگار خۇدايىمىز ئاتا-بوۋىلىرىمىز بىلەن بولغاندەك بىز بىلەن بىللە
بولغاي؛ ئۇ نە بىزدىن ۋاز كەچمىسۇن نە بىزنى تاشلىمىسۇن؛ [58] بۇنىڭ بىلەن
ئۇ قەلبىمىزنى ئۇنىڭ يوللىرىدا مېڭىشقا، ئۆزى ئاتا-بوۋىلىرىمىزغا بۇيرۇغان
ئەمرلەر، بەلگىلىمىلەر ۋە ھۆكۈملەرنى تۇتۇشقا ئۆزىگە مايىل قىلغاي؛ [59] مېنىڭ

پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا ئىلتىجا قىلغان بۇ سۆزلىرىم كېچە-كۈندۈز پەرۋەردىگار خۇدايىمىزنىڭ يېنىدا تۇرسۇن؛ شۇنىڭ بىلەن ئۇ ز قۇلۇڭ ئۈچۈن توغرا ھۆكۈم قىلىپ، خەلقىڭ ئىسرائىل ئۈچۈن توغرا ھۆكۈم قىلىپ، ھەر كۈندىكى دەردىگە يەتكەيسەن؛ [60] شۇنىڭ بىلەن يەر يۈزىدىكى ھەممە ئەللەر پەرۋەردىگار ئۆزى خۇدادۇر، ئۇنىڭدىن باشقىسى ھېچقايسىسى يوقتۇر دەپ بىلگەي، [61] شۇنداقلا بۈگۈن قىلغىنىڭلارغا ئوخشاش ئۇنىڭ بەلگىلىمىلىرىدە مېڭىشقا ۋە ئەمرلىرىنى تۇتۇشقا قەلبىڭلار پەرۋەردىگار خۇدايىمىزغا مۇكەممەل بولغاي!».

سۇلايمان ئىبادەتخانىنى خۇداغا ئاتايدۇ

[62] ۋە پادىشاھ پۈتۈن ئىسرائىل بىلەن بىللە پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا قۇربانلىقلارنى قىلدى. [63] سۇلايمان پەرۋەردىگارغا ئىناقلىق قۇربانلىقى سۈپىتىدە يىگىرمە ئىككى مىڭ كالا ۋە بىر يۈز يىگىرمە مىڭ قوي قۇربانلىق قىلدى. پادىشاھ بىلەن بارلىق ئىسرائىللار شۇنداق قىلىپ پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيىنى ئۇنىڭغا بېغىشلىدى. [64] شۇ كۈنى پادىشاھ پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيىنىڭ ئالدىدىكى ھويلىسىنىڭ ئوتتۇرىسىنى ئايرىپ مۇقەددەس قىلىپ، ئۇ يەردە كۆيدۈرمە قۇربانلىقلار، ئاشلىق ھەدىيەلىرى ۋە ئىناقلىق قۇربانلىقلىرىنىڭ ياغلىرىنى سۇندى؛ چۈنكى پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا تۇرغان مىس قۇربانگاھ كۆيدۈرمە قۇربانلىقلار، ئاشلىق ھەدىيەلىرى ۋە ئىناقلىق قۇربانلىقلىرىنىڭ ياغلىرىنى قوبۇل قىلىشقا كىچىك كەلدى. [65] شۇنىڭ بىلەن ئۇ ۋاقىتتا سۇلايمان ۋە ئۇنىڭ بىلەن بولغان پۈتۈن ئىسرائىل، يەنى خامات رايونىغا كىرىش ئېغىزىدىن تارتىپ[(66)] مىسىر ئېقىنىغىچە ھەممە يەرلەردىن كەلگەن زور بىر جامائەت پەرۋەردىگار خۇدايىمىزنىڭ ئالدىدا يەتتە كۈن ۋە يەنە يەتتە كۈن، جەمئىي ئون تۆت كۈنگىچىلىك ھېيت ئۆتكۈزدى[(67)]. [66] سەككىزىنچى كۈندە[(68)] ئۇ خەلقنى

[66] ياكى «لىبو-خاماتتىن تارتىپ».
[67] «كەپىلەر ھېيتى» بېكىتىلگەن ۋاقىت يەتتە كۈن ئىدى. ئىسرائىللار مۇشۇ ۋاقىتتا يەنە يەتتە كۈن قوشتى.
[68] «سەككىزىنچى كۈندە» ــ دېمەك، ئىككىنچى «يەتتە كۈن»دىن كېيىنكى كۈندە.

قايتۇردى؛ ئۇلار پادىشاھنىڭ بەختىنى تىلىدى؛ ئاندىن ئۇلار پەرۋەردىگارنىڭ ئۆز قۇلى داۋۇتقا ۋە خەلقى ئىسرائىلغا قىلغان ياخشىلىقلىرى ئۈچۈن قەلبىدە شاد-خۇرام بولۇپ ئۆز ئۆي-چېدىرلىرىگە قايتىپ كەتتى.

پەرۋەردىگار سۇلايمانغا ۋەدە ھەم ئاگاھ بېرىدۇ

9 [1] سۇلايمان پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيى، پادىشاھ ئوردىسى ۋە شۇنداقلا قۇرۇشنى ئارزۇ قىلغان باشقا قۇرۇلۇشلارنى كۆڭلىدىكىدەك پۈتكۈزۈپ بولغاندا، [2] پەرۋەردىگار سۇلايمانغا گىبېئوندا كۆرۈنگەندەك ئەمدى ئىككىنچى قېتىم ئۇنىڭغا كۆرۈندى.

[3] پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا مۇنداق دېدى: ــ «سەن مېنىڭ ئالدىمدا قىلغان دۇئا ۋە ئىلتىجايىڭنى ئاڭلىدىم؛ مېنىڭ نامىم ئۇنىڭدا ئەبەدگىچە ئايان قىلىنىشى ئۈچۈن، سەن ياسىغان بۇ ئۆينى ئۆزۈمگە مۇقەددەس قىلدىم. مېنىڭ كۆزلىرىم ۋە كۆڭلۈم شۇ يەردە ھەمىشە بولىدۇ. [4] سەن بولساڭ، ئاتاڭ داۋۇتنىڭ ئالدىمدا ماڭغىنىدەك، سەنمۇ ساڭا بۇيرۇغىنىمنىڭ ھەممىسىگە مۇۋاپىق ئەمەل قىلىش ئۈچۈن، بەلگىلىمىلىرىم ۋە ھۆكۈملىرىمنى تۇتۇپ، پاك كۆڭۈل ۋە دۇرۇسلۇق بىلەن ئالدىمدا ماڭساڭ، [5] مەن ئەمدى ئاتاڭ داۋۇتقا: «ئىسرائىلنىڭ تەختىدە ساڭا ئەۋلادىڭدىن ئولتۇرۇشقا بىر زات كەم بولمايدۇ» دەپ ۋەدە قىلغىنىمدەك، مەن پادىشاھلىق تەختىڭنى ئىسرائىلنىڭ ئۈستىدە ئەبەدگىچە مەھكەم قىلىمەن. [6] لېكىن ئۆزۈڭ يا ئوغۇللىرىڭ ماڭا ئەگىشىشتىن ۋاز كېچىپ مەن ئالدىڭلارغا قويغان ئەمرلىرىم بىلەن بەلگىلىمىلىرىمنى تۇتماي، بەلكى باشقا ئىلاھلارنىڭ قۇللۇقىغا كىرىپ ئۇلارغا سەجدە قىلساڭلار، [7] شۇ چاغدا مەن ئىسرائىلنى ئۇلارغا تەقدىم قىلغان زېمىندىن ئۈزۈپ چىقىرىمەن؛ ۋە ئۆز نامىمنى كۆرستىشكە ئۆزۈمگە مۇقەددەس قىلغان بۇ ئۆينى نەزىرىمدىن تاشلايمەن ۋە ئىسرائىل ھەممە خەلقلەر ئارىسىدا سۆز-چۆچەك ۋە تاپا-تەنىنىڭ ئوبيېكتى بولىدۇ؛ [8] بۇ ئۆي گەرچە ھازىر كۆركەم كۆرۈنسىمۇ[69]، شۇ زاماندا ئۇنىڭدىن ئۆتكەنلەرنىڭ ھەممىسى

[69] باشقا بىرخىل تەرجىمىسى (بەزى قەدىمكى تېكىستلەرگە ئەگىشىپ): «بۇ ئۆي بىر خارابە بولىدۇ،...»

زور ھەيران قېلىشىپ ئۇشقىرتىپ: «پەرۋەردىگار بۇ زېمىنغا ۋە بۇ ئۆيگە نېمىشقا
شۇنداق قىلدى؟» دەپ سورايدۇ.
9 كىشىلەر: ــ چۈنكى زېمىندىكى خەلقلەر ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنى مىسىر
زېمىنىدىن چىقارغان پەرۋەردىگار خۇداسىنى تاشلاپ، ئۆزلىرىنى باشقا
ئىلاھلارغا باغلاپ، ئۇلارغا سەجدە قىلىپ قۇللۇقىدا بولغانلىقى ئۈچۈن،
پەرۋەردىگار بۇ پۈتكۈل كۈلپەتنى ئۇلارنىڭ بېشىغا چۈشۈرۈپتۇ، دەپ جاۋاب
بېرىدۇ.

تاشقى ئىشلار ۋە باشقا قۇرۇلۇشلار

10 شۇنداق بولدىكى، يىگىرمە يىل ئۆتۈپ، سۇلايمان ئۇ ئىككى ئۆينى، يەنى
پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيى بىلەن پادىشاھ ئۆينى ياساپ بولغاندىن كېيىن، 11 تۇرنىڭ
پادىشاھى ھىرام سۇلايمانغا بارلىق تەلەپلىرى بويىچە كېدىر دەرەخلىرى، ئارچا
دەرەخلىرى ۋە ئالتۇن تەمىنلىگىنى ئۈچۈن سۇلايمان پادىشاھ ئۇنىڭغا گالىلىيە
ئۆلكىسىدىن يىگىرمە شەھەرنى بەردى. 12 ھىرام سۇلايمان ئۇنىڭغا بەرگەن
شەھەرلەرنى كۆرۈشكە تۇردىن چىقىپ كەلدى؛ لېكىن ئۇلار ئۇنىڭغا ھېچ
ياقمىدى. 13 ئۇ: ــ ھەي بۇرادىرىم، سەن ماڭا بەرگىنىڭ زادى قانداق
شەھەرلەر؟! ــ دېدى. ئۇ ئۇلارنى «كابۇلنىڭ يۇرتى»[70] دەپ ئاتىدى، ۋە ئۇلار
بۈگۈنكى كۈنگىچە شۇنداق ئاتىلىدۇ. 14 ھىرام بولسا پادىشاھقا بىر يۈز يىگىرمە
تالانت ئالتۇن[71] ئەۋەتكەنىدى.

15 سۇلايمان پادىشاھ پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيىنى، ئۆز ئۆيىنى، ممىللونى[72]،
يېرۇسالېمنىڭ سېپىلىنى، ھازورنى، مەگىددونى ۋە گەزەر شەھەرلىرىنى ياساش
ئۈچۈن ھاشارغا تۇتقان ئىشلەمچىلەرنىڭ ئىشلىرى مۇنداق: ــ
16 (مىسىرنىڭ پادىشاھى پىرەۋن چىقىپ گەزەرگە ھۇجۇم قىلىپ ئېلىپ،

[70] «كابۇل»نىڭ مەنىسى بەلكىم «چەكلىك» بولۇشى مۇمكىن. ئىبرانىي تىلىدا سۆزنىڭ ئاھاڭى «ئەرزىمەس»كە يېقىن كېلىدۇ.

[71] بىر تالانت (ئالتۇن) بەلكىم 27 كىلوگرام ئىدى. 120 تالانت 3240 كىلوگرام؛ ھازىرقى پۇلدا بولسا (2008-يىلى) 100 مىليون دوللار بولىدۇ.

[72] «ممىللو» بەلكىم يېرۇسالېمدىكى ئېگىزلىككە جايلاشقان بىر قەلئە ياكى ئىستىھكام ئىدى.

ئۇنى ئوتتا كۆيدۈرۈپ، شەھەردە تۇرۇۋاتقان قانائانىيلارنى قىرىپ، شەھەرنى توي سوۋغىسى سۈپىتىدە سۇلايماننىڭ خوتۇنى بولغان ئۆز قىزىغا بەرگەنىدى)
[17]سۇلايمان گەزەر بىلەن تۆۋەنكى بەيت-ھورروننى بىنا قىلدى؛ [18] ئۇ بائالات بىلەن ئۆز زېمىنىدىكى چۆلگە جايلاشقان تادمورنىمۇ يېڭىدىن ياسىدى، [19] شۇنداقلا ئۆزىگە خاس ھەممە ئامبار شەھەرلىرىنى، «جەڭ ھارۋىسى شەھەرلىرى»نى، «ئاتلىقلار شەھەرلىرى»نى ۋە يېرۇسالېمدا، لىۋاندا ۋە ئۆزى سورايدىغان بارلىق زېمىندا خالىغىنىنى بىنا قىلدى.
[20] ئىسرائىللاردىن بولمىغان ئامورىيلار، ھىتتىيلار، پەرىززىيلەر، ھىۋىيلار ۋە يەبۇسىيلاردىن ئىسرائىل زېمىنىدا قېلىپ قالغانلارنىڭ ھەممىسىنى بولسا، [21]سۇلايمان بۇلارنى، يەنى ئىسرائىللار پۈتۈنلەي يوقىتالمىغان ئەللەرنىڭ قالدۇق ئەۋلادلىرىنى[(73)] قۇللۇق ھاشارغا تۇتتى. ئۇلار بۈگۈنكى كۈنگىچە شۇنداق بولۇپ كەلدى[(74)].
[22] لېكىن سۇلايمان ئىسرائىللاردىن ھېچكىمنى قۇل قىلماي، بەلكى ئۇلارنى لەشكەر، خىزمەتكار، ھۆكۈمدار-ئەمەلدار، ھارۋا بىلەن ئاتلىقلارنىڭ سەردارلىرى قىلدى. [23] بۇلاردىن سۇلايماننىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرىدىغان، يەنى ئىشلىگۈچىلەرنىڭ ئۈستىگە قويۇلغان چوڭ نازارەتچىلەر بەش يۈز ئەللىك ئىدى.
[24] پىرەۋننىڭ قىزى داۋۇتنىڭ شەھىرىدىن كۆچۈپ سۇلايمان ئۇنىڭ ئۈچۈن ياسىغان ئۆيدە ئولتۇرغىنىدا، ئۇ مىللو قەلئەسىنى ياسىدى.
[25] سۇلايمان پەرۋەردىگارغا ياسىغان قۇربانگاھدا يىلدا ئۈچ قېتىم كۆيدۈرمە قۇربانلىقلار بىلەن ئىناقلىق قۇربانلىقلىرىنى سۇناتتى ۋە پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدىكى خۇشبۇيگاھتا خۇشبۇي ياقاتتى. شۇ تەرىقىدە ئۇ ئىبادەتخانىنىڭ ئىشلىرىنى پۈتكۈزدى[(75)].

[73] «ئىسرائىللار پۈتۈنلەي يوقىتالمىغان ئەللەر...» ــ بۇنىڭغا مۇناسىۋەتلىك ۋەقەلەر يەشۇئا پەيغەمبەر زامانىدا بولغان. تەۋراتتىكى «يەشۇئا»نى كۆرۈڭ. مۇشۇ ھاشارچىلار 5:13-16دە خاتىرىلەنگەنلەردىن باشقا ھاشارچىلار بولسا كېرەك ئىدى.
[74] بۇ سۆز ئىسرائىللار تېخى ئۆز ۋەتىنىدە تۇرغان ۋاقىتدا خاتىرىلەنگەن، ئەلۋەتتە.
[75] بۇ جۈملىنىڭ مەنىسى بەلكىم سۇلايمان ھېيتلەرنى مۇشۇ ئىبادەتخانىدا ئۆتكۈزۈشلىرى بىلەن ھەربىر باشقا «ئىبادەت جايلىرى»، بولۇپمۇ «يۇقىرى جايلار»نىڭ ئىناۋەتسىزلىكىنى كۆرسەتتى.

[26] سۇلايمان پادىشاھ ئېزىئون-گەبەردە بىر تۈركۈم كېمىلەرنى ياسىدى. ئۇ
يەر بولسا ئېدوم زېمىنىدا، قىزىل دېڭىز بويىدىكى ئېلاتنىڭ[76] يېنىدا ئىدى.
[27] ھىرام ئۆز خىزمەتكارلىرى، يەنى دېڭىزچىلىقنى ئوبدان بىلىدىغان نەچچە
كېمىچىلەرنى سۇلايماننىڭ خىزمەتكارلىرىغا قوشۇلۇپ كېمىلەردە ئىشلەشكە
ئەۋەتتى. [28] ئۇلار ئوفىرغا بېرىپ، ئۇ يەردىن تۆت يۈز يىگىرمە تالانت ئالتۇننى
ئېلىپ كېلىپ، سۇلايمان پادىشاھقا ئاپاردى[77].

شېبانىڭ ئايال پادىشاھى سۇلايماننى ئىزدەپ كېلىدۇ

10

[1] شېبانىڭ ئايال پادىشاھى بولسا سۇلايماننىڭ پەرۋەردىگارنىڭ
نامى بىلەن باغلىنىشلىق بولغان داڭق-شۆھرىتىنى ئاڭلاپ، ئۇنى
قىيىن چىگىش-سوئاللار بىلەن سىنىغىلى كەلدى. [2] ئۇ خۇشبۇي بۇيۇملار،
ئىنتايىن تولا ئالتۇن ۋە ياقۇت-گۆھەرلەر ئارتىلغان تۆگىلەرنى ئېلىپ، چوڭ
دەبدەبە بىلەن يېرۇسالېمغا كەلدى. سۇلايماننىڭ قېشىغا كەلگەندە ئۆز
كۆڭلىگە پۈككەن ھەممە ئىش توغرۇلۇق ئۇنىڭ بىلەن سۆزلەشتى. [3] سۇلايمان
ئۇنىڭ ھەممە سورىغانلىرىغا جاۋاب بەردى. ھېچنېمە پادىشاھقا قاراڭغۇ ئەمەس
ئىدى، بەلكى ھەممىسىدە ئۇنىڭغا جاۋاب بەردى.
[4] شېبانىڭ ئايال پادىشاھى سۇلايماننىڭ دانالىقىغا، ياسىغان ئوردا-سارايىغا،
[5] داستىخاندىكى تائاملارغا، ئەمەلدارلارنىڭ قاتار-قاتار ئولتۇرۇشلىرىغا،
خىزمەتكارلىرىنىڭ قاتار-قاتار تۇرۇشلىرىغا، ئۇلارنىڭ كىيگەن كىيىملىرىگە،
ئۇنىڭ ساقىيلىرىغا ۋە ئۇنىڭ پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيىدە ئاتاپ سۇنغان كۆيدۈرمە
قۇربانلىقلىرىغا قاراپ، ئۇنى ئىچىگە چۈشۈپ كەتتى[78].

دېمەك، شۇ چاغدىن باشلاپ پەرۋەردىگار قۇربانلىقلارنى قوبۇل قىلغان جاي پەقەت يېرۇسالېمدىكى ئىبادەتخانىلا ئىدى.

[76] ياكى «ئېلات» (ھازىرقى نامى «ئېلات»).

[77] بىر تالانت (ئالتۇن) بەلكىم 27 كىلوگرام ئىدى.

[78] «ئۇنى ئىچىگە چۈشۈپ كەتتى» — ئىبرانىي تىلىدا «ئۇنىڭدا روھ قالمىدى». دېمەك، ئىنتايىن ھەيران قالدى.

[6] ئۇ پادىشاھقا: ــ مەن ئۆز يۇرتۇمدا سىلىنىڭ ئىشلىرى ۋە دانالىقلىرى توغرىسىدا ئاڭلىغان خەۋەر راست ئىكەن؛ [7] ئەمما مەن كېلىپ ئۆز كۆزلىرىم بىلەن كۆرمىگۈچە بۇ سۆزلەرگە ئىشەنمىگەنىدىم؛ ۋە مانا، مەن يېرىمىنىمۇ ئاڭلىمىغان ئىكەنمەن؛ سىلىنىڭ دانالىقلىرى بىلەن بەرىكەت-باياشاتلىقلىرى مەن ئاڭلىغان خەۋەردىن زىيادە ئىكەن. [8] سىلىنىڭ ئادەملىرى نېمىدېگەن بەختلىك-ھە! ھەمىشە سىلىنىڭ ئالدىلىرىدا تۇرۇپ دانالىقلىرىنى ئاڭلايدىغان بۇ خىزمەتكارلار نەقەدەر بەختلىكتۇر! [9] سىلىدىن سۆيۈنگەن، سىلىنى ئىسرائىلنىڭ تەختىگە ئولتۇرغۇزغان پەرۋەردىگار خۇدالىرى مۇبارەكتۇر! پەرۋەردىگار ئىسرائىلغا مەڭگۈلۈك باغلىغان مۇھەببىتى ئۈچۈن، ئۇ سىلىنى توغرا ھۆكۈم ۋە ئادالەت سۈرگىلى پادىشاھ قىلدى، دېدى.

[10] ئۇ پادىشاھقا بىر يۈز يىگىرمە تالانت ئالتۇن، ئىنتايىن كۆپ خۇشبۇي بۇيۇملار ۋە ياقۇت-گۆھەرلەرنى سوۋغا قىلدى. شېبانىڭ ئايال پادىشاھى سۇلايمان پادىشاھقا سۇنغان شۇنچە زور مىقداردىكى خۇشبۇي بۇيۇملار ئۇنىڭدىن كېيىن ھېچ كۆرۈنگەن ئەمەس [11] (ھىرامنىڭ ئوفىردىن ئالتۇن ئەپكېلىدىغان كېمىلىرىمۇ ئوفىردىن يەنە ئىنتايىن زور مىقداردىكى سەندەل ياغىچى ۋە ياقۇت-گۆھەرلەرنى ئېلىپ كەلدى. [12] پادىشاھ سەندەل ياغىچىدىن پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيى ئۈچۈن ۋە پادىشاھنىڭ ئوردىسى ئۈچۈن پەلەمپەي-سالاسۇنلار ياساتتى ھەم نەغمە-ناۋاچىلار ئۈچۈن چىلتارلار ۋە سازلارنى شۇنىڭدىن ياساتتى. شۇ ۋاقىتتىن كېيىن شۇنداق زور مىقداردىكى ئېسىل سەندەل ياغىچى بۇ ۋاقىتقىچە ھېچ كەلتۈرۈلمىدى يا كۆرۈلۈپ باقمىدى). [13] سۇلايمان پادىشاھ شېبانىڭ ئايال پادىشاھىغا ئۆز شاھانە ساخاۋىتىدىن بەرگەنىدىن باشقا، ئايال پادىشاھنىڭ كۆڭلى تارتقان ھەممىنى ــ نېمە سورىسا، شۇنى بەردى؛ ئاندىن ئۇ خىزمەتكارلىرى بىلەن يولغا چىقىپ ئۆز يۇرتىغا قايتىپ كەتتى.

سۇلايماننىڭ بايلىقلىرى

14 سۇلايمانغا ھەر يىلى كەلتۈرۈلگەن ئالتۇننىڭ ئۆزى ئالتە يۈز ئاتمىش ئالتە
تالانت[79] ئىدى. 15 بۇ كىرىمدىن باشقا، تىجارەتچىلەردىن، ئۇقەتچىلەرنىڭ
سودىسىدىن، بارلىق ئەرەبىيە پادىشاھلىرىدىن ۋە ئۆز زېمىنىدىكى ئەمەلدارلاردىن
ھەم ئالتۇن كەلتۈرۈلدى.
16 سۇلايمان پادىشاھ ئىككى يۈز چوڭ سىپارنى سوقتۇردى ۋە ھەر سىپارغا
ئالتە يۈز شەكەل ئالتۇن كەتتى[80]؛ 17 شۇنداقلا ئۈچ يۈز قالقاننى ياپىلاقلانغان
ئالتۇندىن ياسىدى؛ ھەربىر قالقاننى ياساشقا ئۈچ مىنا[81] ئالتۇن ئىشلىتىلدى؛
پادىشاھ ئۇلارنى «لىۋان ئورمىنى سارىيى»غا ئېسىپ قويدى.
18 پادىشاھ پىل چىشلىرىدىن چوڭ بىر تەختنى ياساپ، ئۇنى تاۋلانغان
ئالتۇن بىلەن قاپلاتتى. 19 تەختنىڭ ئالتە قەۋەتلىك پەلەمپىيى بار ئىدى.
تەختنىڭ باش يۆلەنچۈكى يۇمىلاق بولۇپ، ئولتۇرغۇچنىڭ ئىككى يېنىدا
تايانغۇچىسى بار ئىدى، ھەربىر تايانغۇچنىڭ يېنىدا بىردىن ئۆرە تۇرغان
شىرنىڭ ھەيكىلى بار ئىدى. 20 ئالتە قەۋەتلىك پەلەمپەينىڭ ئۈستىدە، ئوڭ
ۋە سول تەرىپىدە ئۆرە تۇرغان ئون ئىككى شىرنىڭ ھەيكىلى بولۇپ، ھەربىر
باسقۇچنىڭ ئوڭ-سول تەرىپىدە بىردىن بار ئىدى؛ باشقا ھېچقانداق ئەلدە
ئۇنىڭغا ئوخشاش ياسالغىنى يوق ئىدى.
21 سۇلايمان پادىشاھنىڭ بارلىق جام-پىيالىلىرى ئالتۇندىن ياسالغان؛
«لىۋان ئورمىنى سارىيى»دىكى بارلىق قاچا-قۇچىلار تاۋلانغان ئالتۇندىن
ياسالغان؛ ئۇلارنىڭ ھېچقايسىسى كۈمۈشتىن ياسالمىغان؛ سۇلايماننىڭ
كۈنلىرىدە كۈمۈش ھېچنېمىگە ئەرزىمەيتتى. 22 چۈنكى پادىشاھقا قاراشلىق
دېڭىزدا يۈرىدىغان، ھىرامنىڭ كېمىلىرىگە قوشۇلۇپ «تارشىش كېمە»[82]

79 666 تالانت، 22 توننا.

80 600 شەكەل بەلكىم 7 كىلوگىرامغا يېقىن.

81 «مىنا» ئېغىرلىق بىرلىكى ئىدى، ھازىرقى بىرلىكلەردە قانچە ئىكەنلىكى ئېنىق ئەمەس.

82 «تارشىش كېمە» بەلكىم تارشىش دېگەن يورتقا بېرىپ كېلىش سەپىرىگە چىداملىق بولغان كېمىنى كۆرسىتەتتى. «تارشىش» دېگەن ئىسىم ئىسپانىيە، شىمالىي ئافرىقا ياكى برىتانىيەنى ياكى ئۈچىنىڭ ھەممىسىنى كۆرسىتىدۇ. بەزى ئىلىملار سومالىيەنىڭ (شەرقىي ئافرىقانىڭ) دېڭىز

ئەترىتىمۇ بار ئىدى؛ «تارشىش كېمە ئەترىتى» ئۈچ يىلدا بىر قېتىم كېلىپ
ئالتۇن-كۈمۈش، پىل چىشلىرى، مايمۇنلار ۋە تۇزلارنى ئەكېلەتتى.
23 سۇلايمان پادىشاھ يەر يۈزىدىكى بارلىق پادىشاھلاردىن بايلىقتا ۋە
دانالىقتا ئۈستۈن ئىدى. 24 خۇدا سۇلايماننىڭ كۆڭلىگە سالغان دانالىقنى
ئاڭلاش ئۈچۈن يەر يۈزىدىكىلەر ھەممىسى ئۇنىڭ بىلەن دىدارلىشىش ئارزۇسى
بىلەن كېلەتتى. 25 كەلگەنلەرنىڭ ھەممىسى ئۆز سوۋغىتىنى ئېلىپ كېلەتتى؛
يەنى كۈمۈش قاچا-قۇچىلار، ئالتۇن قاچا-قۇچىلار، كىيىم-كېچەكلەر، دۇبۇلغا-
ساۋۇتلار، تېتىتقۇلار[83]، ئاتلار ۋە قېچىرلارنى ئېلىپ كېلەتتى. ئۇلار ھەر يىلى
بەلگىلىك مىقداردا شۇنداق قىلاتتى[84].
26 ۋە سۇلايمان جەڭ ھارۋىلىرى ۋە ئاتلىق ئەسكەرلەرنى يىغدى؛ ئۇنىڭ بىر
مىڭ تۆت يۈز جەڭ ھارۋىسى، ئون ئىككى مىڭ ئاتلىق ئەسكىرى بار ئىدى؛
ئۇ ئۇلارنى «جەڭ ھارۋىسى شەھەرلىرى»گە ۋە ئۆزى تۇرۇۋاتقان يېرۇسالېمغا
ئورۇنلاشتۇردى.
27 پادىشاھ يېرۇسالېمدا كۈمۈشنى تاشتەك كۆپ، كېدىر دەرەخلىرىنى[85]
جەنۇبىي تۈزلەڭلىكتىكى[86] ئۈجمە دەرەخلىرىگە ئوخشاش نۇرغۇن قىلدى.
28 سۇلايمان ئالغان ئاتلار مىسىردىن ۋە كۇۋەدىن ئىدى؛ پادىشاھنىڭ
تىجارەتچىلىرى ئۇلارنى كۇۋەدىن بېكىتىلگەن باھادا ئالاتتى[87]. 29 مىسىردىن
ئېلىپ كەلگەن بىر جەڭ ھارۋىسىنىڭ باھاسى ئالتە يۈز كۈمۈش تەڭگە[88]، ھەر
ئات بولسا يۈز ئەللىك تەڭگە ئىدى؛ ۋە ئۇلار يەنە ھىتتىيلارنىڭ پادىشاھلىرى
ھەم سۇرىيە پادىشاھلىرى ئۈچۈنمۇ ئوخشاش باھادا ئېلىپ چىقتى.

بويىدا تۆتىنچى بىر تارشىشمۇ بولغان، دەپ قارايدۇ.
83 ياكى «خۇشبۇي بۇيۇملار».
84 ياكى «يىلمۇيىل ئۇلار شۇنداق قىلاتتى».
85 ياكى «كېدىر ياغىچى». لېكىن بىزنىڭچە سۇلايمان كېدىر ياغىچىنى ئىشلىتىپلا قالماي، شۇ چىرايلىق دەرەخلەردىن يېرۇسالېم ئەتراپىغا كۆپ تىكتۈردى («تۇپ.» 2:5نى كۆرۈڭ).
86 ئىبرانىي تىلىدا «شەفەلاھدىكى» — «شەفەلاھ» بۇ يەرنىڭ (تۈزلەڭلىكنىڭ) ئىسمى.
87 «تىجارەتچىلىرى ئۇلارنى كۇۋەدىن.. ئالاتتى» باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئۇلار ئۇلارنى كارۋانغا قوشۇپ ئالاتتى». «كۇۋە» بولسا ھازىرقى تۈركىيەنىڭ جەنۇبىي تەرىپىدە.
88 مۇشۇ يەردىكى «تەڭگە»نىڭ قىممىتى ھازىرغىچە ئېنىق ئەمەس. ئەگەر «شەكەل» بولسا 11.4 گرامنى كۆرسىتىدۇ.

سۇلايمان كۆپ ئاياللارنى ئېلىپ، ئۇلارنىڭ ئېزىتقۇلۇقى بىلەن بۇتپەرەسلىككە تېيىلىپ كېتىدۇ[89]

11

1 لېكىن سۇلايمان پادىشاھنىڭ كۆڭلى پىرەۋننىڭ قىزىدىن باشقا
كۆپ چەتئەللىك ئاياللارغا، جۈملىدىن موئابىي، ئاممونىي،
ئېدومىي، زىدونىي، ھىتتىي ئاياللىرىغا چۈشكەنىدى. 2 پەرۋەردىگار ئەسلىدە
مۇشۇ ئەللەر توغرۇلۇق ئىسرائىللارغا: «ئۇلارنىڭ قىزلىرىنى ئېلىپ بارماڭلار،
ۋە ئۇلارنى سىلەرنىڭكىلەرگە كىرگۈزمەڭلار؛ چۈنكى ئۇلار كۆڭۈللىرىڭلارنى
چوقۇم ئۆز مەبۇدلىرىغا ئازدۇرىدۇ» دەپ ئاگاھلاندۇرغان. بىراق سۇلايماننىڭ
كۆڭلى دەل شۇلارغا باغلاندى. 3 ئۇنىڭ يەتتە يۈز ئايالى، يەنى خانىشى ۋە ئۈچ
يۈز كېنىزىكى بار ئىدى؛ ئاياللىرى ئۇنىڭ كۆڭلىنى ئازدۇرۇپ بۇرىۋەتكەنىدى.
4 شۇنداق بولدىكى، سۇلايمان ياشانغاندا، ئۇنىڭ ئاياللىرى ئۇنىڭ كۆڭلىنى
باشقا ئىلاھلارغا ئازدۇرۇپ بۇرىۋەتتى؛ شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭ كۆڭلى ئاتىسى
داۋۇتنىڭكىدەك پەرۋەردىگار خۇداسىغا مۇتلەق سادىق بولمىدى.
5 شۇڭا سۇلايمان زىدونىيلارنىڭ مەبۇدى ئاشتاروتنى، ئاممونىيلارنىڭ
يىرگىنچلىك مەبۇدى مىلكومنى ئىزدىدى؛ 6 شۇنىڭ بىلەن سۇلايمان
پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە رەزىللىك قىلدى؛ ئۇ ئاتىسى داۋۇت پەرۋەردىگارغا
ئەگەشكەندەك ئىزچىللىق بىلەن ئەگەشمىدى.
7 ئاندىن سۇلايمان يېرۇسالېم ئالدىدىكى ئېدىرلىقتا موئابىيلارنىڭ
يىرگىنچلىك مەبۇدى كېموش ھەم ئاممونىيلارنىڭ يىرگىنچلىك مەبۇدى
مىلكوم[90] ئۈچۈن بىر «يۇقىرى جاي»نى ياسىدى؛ 8 شۇنىڭدەك ئۆزىنىڭ
مەبۇدلىرىغا خۇشبۇي ياقىدىغان ۋە قۇربانلىق قىلىدىغان ھەربىر يات ئەللىك
ئايالى ئۈچۈنمۇ ئۇ شۇنداق قىلدى؛ 9-10 شۇڭا پەرۋەردىگار سۇلايماندىن
رەنجىدى؛ گەرچە ئۇ ئۇنىڭغا ئىككى قېتىم كۆرۈنگەن بولسىمۇ، شۇنداقلا
ئۇنىڭغا دەل مۇشۇ ئىش توغرۇلۇق، يەنى باشقا ئىلاھلارنى ئىزدىمەسلىكنى

---

89 بۇ بابتا خاتىرىلەنگەن ھەممە ئىشلار «قانۇن شەرھى»دىكى ئەمرلەرگە خىلاپ. «قان.» 16:17-20نى كۆرۈڭ.

90 «مىلكوم» ئىبرانىي تىلىدا مۇشۇ يەردە «مولەق» دەپ ئىپادىلىنىدۇ.

تاپىلغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ كۆڭلى ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگاردىن
ئايىنىپ كەتتى؛ ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ تاپىلىغىنىغا ئەمەل قىلمىدى. 11 شۇنىڭ
ئۈچۈن پەرۋەردىگار سۇلايمانغا مۇنداق دېدى: ــ «سەن شۇنداق قىلىۋېرىپ،
مېنىڭ ساڭا بۇيرۇغان ئەھدەم بىلەن بەلگىلىرىمنى تۇتمىغىنىڭ ئۈچۈن، مەن
جەزمەن پادىشاھلىقنى سەندىن يىرتىۋېتىپ(91) خىزمەتكارىڭغا بېرىمەن.
12 لېكىن ئاتاڭ داۋۇتنىڭ ۋەجىدىن سېنىڭ ئۆز كۈنلىرىڭدە مەن شۇنداق
قىلمايمەن، بەلكى ئوغلۇڭنىڭ قولىدىن ئۇنى يىرتىۋېتىمەن. 13 لېكىن پۈتۈن
پادىشاھلىقنى ئۇنىڭدىن يىرتىۋەتمەيمەن، بەلكى قۇلۇم داۋۇتنىڭ ۋەجىدىن ۋە
ئۆزۈم تاللىغان يېرۇسالېم ئۈچۈن ئوغلۇڭغا بىر قەبىلىنى قالدۇرۇپ قويىمەن».
14 ئەمما پەرۋەردىگار سۇلايمانغا بىر دۈشمەن، يەنى ئېدوملۇق ھادادنى
قوزغىدى، ئۇ كىشى ئېدومنىڭ پادىشاھنىڭ نەسلىدىن ئىدى. 16-15 ئەسلىدە
داۋۇت ئېدوم بىلەن جەڭ قىلغان ۋاقىتتا، قوشۇنىنىڭ سەردارى يوئاب
ئېدومنىڭ ھەممە ئەرلىرىنى يوقاتقانىدى (چۈنكى ئېدومدىكى ھەممە ئەرلەرنى
يوقاتقۇچە، يوئاب بىلەن بارلىق ئىسرائىللار ئۇ يەردە ئالتە ئاي تۇرغانىدى)؛
ئۇ ئۆلتۈرۈلگەنلەرنى كۆمگىلى چىققاندا(92) 17 ھاداد ئاتىسىنىڭ بىرنەچچە
ئېدومىي خىزمەتچىلىرى بىلەن مىسىرغا قېچىپ كەتكەنىدى. ھاداد ئۇ
چاغدا كىچىك بالا ئىدى. 18 ئۇلار مىديان زېمىنىدىن چىقىپ پارانغا كەلدى.
ئۇلار پاراندىن بىرنەچچە ئادەمنى ئېلىپ ئۆزلىرىگە قوشۇپ مىسىرغا، يەنى
مىسىرنىڭ پادىشاھى پىرەۋنىنىڭ قېشىغا كەلدى. پىرەۋن ئۇنىڭغا بىر ئۆي
تەقسىم قىلىپ، ئوزۇق-تۈلۈكمۇ تەمىنلىدى ھەمدە بىر پارچە يەرنىمۇ ئۇنىڭغا
تەقدىم قىلدى. 19 ھاداد پىرەۋنىنىڭ نەزىرىدە كۆپ ئىلتىپات تاپقان بولۇپ،
ئۇ ئۆز خوتۇنىنىڭ سىڭلىسىنى، يەنى تاھپەنەس خانىشنىڭ سىڭلىسىنى
ئۇنىڭغا خوتۇن قىلىپ بەردى. 20 تاھپەنەسنىڭ سىڭلىسى ئۇنىڭغا بىر ئوغۇل،
گېنۇباتنى تۇغۇپ بەردى. تاھپەنەس پىرەۋنىنىڭ ئوردىسىدا ئۇنى ئۆزى چوڭ

---

91 «يىرتىۋېتىپ» ــ دېمەك، زوراۋانلىق بىلەن تارتىۋېلىپ. 28-33-ئايەتنى كۆرۈڭ.
92 «ئۆلتۈرۈلگەنلەرنى كۆمگىلى چىققاندا» ــ ئۆز ئادەملىرىنى كۆمۈش ئۈچۈن، دېمەك. بۇ سۆزگە
قارىغاندا يوئابنىڭ ئېدوملارنى شۇنداق ئۆلتۈرۈشى قىساس مەقسىتىدە ئىدى.

قىلدى[93]. ئاندىن گېنۇبات پىرەۋننىڭ ئائىلىسى، يەنى پىرەۋننىڭ ئوغۇللىرى
ئارىسىدا تۇردى.
21 ھاداد مىسىردا: «داۋۇت ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا ئۇخلاپ قالدى» ۋە
«قوشۇننىڭ سەردارى يوئابمۇ ئۆلدى» دەپ ئاڭلىغاندا پىرەۋنگە: ــ مېنىڭ ئۆز
يۇرتۇمغا بېرىشىمغا ئىجازەت قىلغايلا، دېدى.
22 پىرەۋن ئۇنىڭغا: ــ سېنىڭ ئۆز يۇرتۇمغا باراي دېگىنىڭ نېمە دېگىنىڭ،
مېنىڭ قېشىمدا ساڭا نېمە كەملىك قىلدۇ؟ ــ دېدى. ئۇ جاۋابەن: ــ ھېچ
نەرسە كەم ئەمەس، ئەمما نېمىلا بولمىسۇن مېنى كەتكىلى قويغايلا، دېدى.
23 خۇدا سۇلايمانغا يەنە بىر دۈشمەننى قوزغىدى؛ ئۇ بولسا غوجىسى، يەنى
زوباھنىڭ پادىشاھى ھادادئېزەرنىڭ يېنىدىن قېچىپ كەتكەن ئېلىئادانىڭ
ئوغلى رەزون ئىدى. 24 داۋۇت زوباھلىقلارنى قەتل قىلغاندا رەزون ئۇلاردىن
بىر توپ ئادەمنى ئۆزىگە تارتىپ ئۇلارنىڭ سەردارى بولدى[94]. ئاندىن كېيىن
ئۇلار دەمەشققە بېرىپ ئۇ يەردە تۇرۇپ، دەمەشق ئۈستىدىن ھۆكۈم سۈردى.
25 شۇنىڭ بىلەن ھاداد ئىسرائىلغا ئاۋارىچىلىك تۇغدۇرغاندىن باشقا، رەزون
سۇلايماننىڭ بارلىق كۈنلىرىدە ئىسرائىلنىڭ دۈشمىنى ئىدى؛ ئۇ ئىسرائىلنى
ئۆچ كۆرەتتى، ئۆزى سۇرىيە ئۈستىدە پادىشاھ ئىدى.
26 سۇلايماننىڭ يەروبوئام دېگەن بىر خىزمەتكارى بار ئىدى. ئۇ زەرەداھدىن
كەلگەن ئەفرائىمىي[95] نىباتنىڭ ئوغلى بولۇپ، ئانىسى زەرۇئاھ ئىسىملىك بىر
تۇل ئايال ئىدى. يەروبوئاممۇ پادىشاھقا قارشى چىقتى. 27 ئۇنىڭ پادىشاھقا قارشى
چىقىشىتىكى سەۋەبى مۇنداق ئىدى: سۇلايمان مىللو قەلئەسىنى ياسىغاندا،
ئاتىسى داۋۇتنىڭ شەھىرىدىكى سېپىلنىڭ بىر بۆسۈكىنى ياساۋاتاتتى؛ 28
يەروبوئام قاۋۇل قەيسەر يىگىت ئىدى؛ سۇلايمان يىگىتنىڭ ئىشچان ۋە چاققان
ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ، ئۇنى يۈسۈپنىڭ جەمەتىگە بۇيرۇلغان ئىشنىڭ ئۈستىگە
قويدى. 29 شۇ كۈنلەردە يەروبوئام يېرۇسالېمدىن چىقىۋاتقاندا، ئۇنى ئىزدەۋاتقان

---

93 ياكى «ئەمچەكتىن ئايرىدى».
94 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «رەزون بىر توپ ئادەمنى ئۆزىگە قوشۇپ ئۇلارنىڭ سەردارى بولدى. داۋۇت ئۇلارنى ئۆلتۈرمەكچە بولغاندا، ئۇلار دەمەشققە...».
95 مۇشۇ ئايەتتە «ئەفرائىمىي» ئىبرانىي تىلىدا «ئەفراتلىق» دېگەن سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.

شىلوھلۇق ئاخىياھ پەيغەمبەر ئۇنى يولدا ئۇچراتتى. ئاخىياھ يېپيېڭى بىر
توننى كىيىۋالغانىدى. ئىككىسى دالادا يالغۇز قالغاندا 30 ئاخىياھ ئۇستىدىكى
توننى قولىغا ئېلىپ، ئۇنى يىرتىپ ئون ئىككى پارچە قىلىپ 31 يەروبوئامغا
مۇنداق دېدى: ــ «ئۆزۈڭگە ئون پارچىنى ئالغىن؛ چۈنكى ئىسرائىلنىڭ
خۇداسى پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: ــ «مانا، پادىشاھلىقنى سۇلايماننىڭ
قولىدىن يىرتىۋېتىپ ئون قەبىلىنى ساڭا بېرىمەن. 32 بىراق قۇلۇم داۋۇتنىڭ
ۋەجىدىن ۋە يېرۇسالېم، يەنى ئىسرائىلنىڭ ھەممە قەبىلىلىرىدىن تاللىغان
شەھەر ئۈچۈن بىر قەبىلە ئۇنىڭغا قالىدۇ. 33 ــ چۈنكى ئۇلار مېنى تاشلاپ
زىدونىيلارنىڭ ئايال مەبۇدى ئاشتاروتقا، موئابىيلارنىڭ مەبۇدى كېموشقا ۋە
ئاممونىيلارنىڭ مەبۇدى مىلكومغا سەجدە قىلىپ، ئۇنىڭ ئاتىسى داۋۇتنىڭ
قىلىنغىنىدەك قىلماي، مېنىڭ بەلگىلىمىلىرىم بىلەن ھۆكۈملىرىمگە ئەمەل
قىلماي، نەزىرىمدە دۇرۇس بولغاننى قىلمىدى، مېنىڭ يوللىرىمدا ماڭمىدى؛
34 لېكىن پۈتكۈل پادىشاھلىقنى ئۇنىڭ قولىدىن تارتىۋالمايمەن؛ چۈنكى مەن
تاللىغان، ئۆز ئەمرلىرىم ۋە بەلگىلىمىلىرىمنى تۇتقان قۇلۇم داۋۇتنى دەپ، ئۇنىڭ
ئۆمرىنىڭ بارلىق كۈنلىرىدە ئۇنى ھۆكۈم سۈرگۈچى قىلىپ قالدۇرىمەن. 35 ئەمما
پادىشاھلىقنى ئۇنىڭ ئوغلىنىڭ قولىدىن تارتىپ ئېلىپ، ساڭا بېرىمەن، يەنى
ئون قەبىلىنى بېرىمەن.

36 لېكىن مېنىڭ نامىمنىڭ شۇ يەردە بولۇشىغا ئۆزۈم تاللىغان شەھەر
يېرۇسالېمدا، مېنىڭ ئالدىمدا قۇلۇم داۋۇت ئۈچۈن ھەمىشە يورۇق بىر چىراغ
بولسۇن دەپ[96]، ئۇنىڭ ئوغلىغا بىر قەبىلىنى بېرەي. 37 مەن سېنى تاللاپ،
سېنى بارلىق خالىغان يەرلەر ئۈستىدە ھۆكۈم سۈرگۈزىمەن، سەن ئىسرائىلغا
پادىشاھ بولىسەن. 38 ۋە شۇنداق بولىدۇكى، ئەگەر سەن ھەممە بۇيرۇغانلىرىمنى
ئاڭلاپ، مېنىڭ يوللىرىمدا مېڭىپ، نەزىرىمدە دۇرۇس بولغاننى قىلىپ، قۇلۇم
داۋۇت قىلغاندەك مېنىڭ بەلگىلىرىم بىلەن ئەمرلىرىمنى تۇتساڭ، ئەمدى مەن

96 «مېنىڭ ئالدىمدا قۇلۇم داۋۇت ئۈچۈن يورۇق بىر چىراغ بولسۇن» ــ بۇ كۆچمە مەنىلىك سۆز بولۇپ، داۋۇتنىڭ خاندانىنى كۆرسىتىدۇ؛ خاندانىنىڭ مەۋجۇت بولغانلىقى (1) داۋۇتنىڭ خۇداغا سادىق بولغانلىقىغا گۇۋاھلىق بېرىدىغان «چىراغ» بولىدۇ؛ (2) خۇدانىڭ داۋۇتقا، سەن ئارقىلىق پۈتكۈل دۇنيانى سورايدىغان مەسىھ تۇغۇلىدۇ، دەپ بەرگەن ۋەدىسىدە تۇرىدىغانلىقىغا گۇۋاھلىق بېرىدىغان «چىراغ» بولىدۇ.

سەن بىلەن بىللە بولىمەن ۋە داۋۇتقا بىر جەمەت[97] تىكلىگىنىمدەك، ساڭىمۇ مۇستەھكەم بىر جەمەت تىكلەيمەن ۋە ئىسرائىلنى ساڭا تەقدىم قىلىمەن.
39 داۋۇتنىڭ نەسلىنى شۇ ئىشلار تۈپەيلىدىن خارلاپ پەس قىلىمەن، لېكىن مەڭگۈلۈك ئەمەس»».

40 شۇنىڭ ئۈچۈن سۇلايمان يەروبوئامنى ئۆلتۈرۈشكە پۇرسەت ئىزدەيتتى. لېكىن يەروبوئام قېچىپ مىسىرنىڭ پادىشاھى شىشاكنىڭ قېشىغا باردى؛ سۇلايمان ئۆلگۈچە ئۇ مىسىردا تۇردى.
41 سۇلايماننىڭ باشقا ئىشلىرى، ئۇنىڭ ھەممە قىلغان ئەمەللىرى ۋە ئۇنىڭ دانالىقى بولسا «سۇلايماننىڭ ئەمەللىرى» دېگەن كىتابقا[98] پۈتۈلگەن ئەمەسمىدى؟ 42 سۇلايماننىڭ يېرۇسالېمدا ئىسرائىلنىڭ ئۈستىدە ھۆكۈم سۈرگەن ۋاقتى قىرىق يىل بولدى. 43 سۇلايمان ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا ئۇخلىدى ۋە ئاتىسى داۋۇتنىڭ شەھىرىدە دەپنە قىلىندى. ئاندىن ئوغلى رەھوبوئام ئورنىدا پادىشاھ بولدى.

12 رەھوبوئام پادىشاھلىقىدىن مەھرۇم بولىدۇ

1 رەھوبوئام شەقەمگە باردى؛ چۈنكى پۈتكۈل ئىسرائىل ئۇنى پادىشاھ تىكلىگىلى شەقەمگە كەلگەنىدى. 2 نىباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام شۇ ئىشنى ئاڭلىغاندا، شۇنداق بولدىكى، ئۇ تېخى مىسىردا ئىدى (چۈنكى يەروبوئام سۇلايمان پادىشاھدىن قېچىپ مىسىردا تۇرۇۋاتاتتى). 3 ئەمدى ئۇلار ئادەم ئەۋەتىپ ئۇنى چاقىرتىپ كەلدى. شۇنىڭ بىلەن يەروبوئام ۋە پۈتكۈل ئىسرائىل جامائىتى كېلىپ رەھوبوئامغا سۆز قىلىپ: 4 — سىلىنىڭ ئاتىلىرى بويىنىمىزغا سالغان بويۇنتۇرۇقنى ئېغىر قىلدى. سىلى ئەمدى ئاتىلىرىنىڭ بىزگە قويغان قاتتىق تەلەپلىرى بىلەن ئېغىر بويۇنتۇرۇقنى يېنىكلىتىپ بەرسىلە، سىلىنىڭ خىزمەتلىرىدە بولىمىز، دېيىشتى.

97 ئىبرانىي تىلدا «بىر ئۆي».
98 «سۇلايماننىڭ ئەمەللىرى» دېگەن كىتابتىن ھازىر خەۋىرىمىز يوق.

5 ئۇ ئۇلارغا: ــ ھازىرچە قايتىپ ئۈچ كۈندىن كېيىن ئاندىن قېشىمغا يەنە كېلىڭلار، دېدى. شۇنىڭ بىلەن خەلق تارىلىپ كەتتى.
6 رەھوبوئام پادىشاھ ئۆز ئاتىسى سۇلايمان ھايات ۋاقتىدا ئۇنىڭ خىزمىتىدە تۇرغان موي‌سپىتلاردىن مەسلىھەت سوراپ: ــ بۇ خەلققە بېرىدىغان جاۋابىم توغرىسىدا نېمە مەسلىھەت كۆرسىتىسىلەر؟ ــ دېدى.
7 ئۇلار ئۇنىڭغا: ــ ئەگەر سىلى رازىلىق بىلەن بۈگۈن بۇ خەلقنىڭ خىزمىتىدە بولماقچى بولسىلا، (ۋە دەرۋەقە ئۇلارنىڭ خىزمىتىدە بولسىلا) ئۇلارغا ياخشى سۆزلەر بىلەن جاۋاب قىلسىلا، ئۇلار سىلىنىڭ بارلىق كۈنلىرىدە خىزمەتلىرىدە بولىدۇ، دېدى.
8 لېكىن ئۇ موي‌سپىتلارنىڭ كۆرسەتكەن مەسلىھەتىنى قايرىپ قويۇپ، ئۆزى بىلەن چوڭ بولغان، ئالدىدا خىزمىتىدە بولۇۋاتقان ياشلاردىن مەسلىھەت سوراپ 9 ئۇلارغا: ــ ماڭا «سىلىنىڭ ئاتىلىرى بىزگە سالغان بويۇنتۇرۇقنى يېنىكلەتكەيلا» دەپ تىلىگەن بۇ خەلققە جاۋاب بېرىشىمىز توغرۇلۇق قانداق مەسلىھەت بېرىسىلەر؟ ــ دېدى.
10 ئۇنىڭ بىلەن چوڭ بولغان بۇ ياشلار ئۇنىڭغا: ــ «سىلىنىڭ ئاتىلىرى بويۇنتۇرۇقىمىزنى ئېغىر قىلدى، ئەمدى سىلى ئۇنى بىزگە يېنىك قىلغايلا» دەپ ئېيتقان بۇ خەلققە سۆز قىلىپ: ــ «مېنىڭ چىمچىلاق بارمىقىم ئاتامنىڭ بېلىدىن تومراقتۇر. 11 ئاتام سىلەرگە ئېغىر بويۇنتۇرۇقنى سالغان، لېكىن مەن بويۇنتۇرۇقۇڭلارنى تېخىمۇ ئېغىر قىلىمەن. ئاتام سىلەرگە قامچىلار بىلەن تەنبىھ-تەربىيە بەرگەن بولسا، مەن سىلەرگە «چايانلىق قامچىلار»[99] بىلەن تەنبىھ بېرىمەن»، دېگەيلا، ــ دېدى.
12 رەھوبوئام پادىشاھ ئۇلارغا: «ئۈچ كۈندىن كېيىن ئاندىن قېشىمغا يەنە كېلىڭلار» دېگىنىدەك، يەروبوئام ۋە بارلىق خەلق ئۈچىنچى كۈنى ئۇنىڭ قېشىغا كەلدى.
13 پادىشاھ موي‌سپىتلارنىڭ ئۇنىڭغا بەرگەن مەسلىھەتىنى تاشلاپ، خەلققە قاتتىقلىق بىلەن جاۋاب بەردى. 14 ئۇ ياشلارنىڭ مەسلىھەتى

99 «چايانلىق قامچىلار» ياكى بولمىسا «چايانلار» دېگەنىنىڭ نېمە ئىكەنلىكى ھازىر مەلۇم ئەمەس، ھېچ بولمىغاندا پادىشاھنىڭ ئىنتايىن قاتتىق مۇئامىلىسىنى كۆرسىتىدۇ.

بويىچە ئۇلارغا: ــ ئاتام سىلەرگە ئېغىر بويۇنتۇرۇقنى سالغان، لېكىن مەن
بويۇنتۇرۇقۇڭلارنى تېخىمۇ ئېغىر قىلىمەن. ئاتام سىلەرگە قامچىلار بىلەن
تەنبىھ-تەربىيە بەرگەن بولسا مەن سىلەرگە «چايانلىق قامچىلار» بىلەن
تەنبىھ-تەربىيە بېرىمەن، دېدى.
15 شۇنىڭ بىلەن پادىشاھ خەلقنىڭ سۆزىنى ئاڭلىمىدى. بۇ ئىش
پەرۋەردىگار تەرىپىدىن بولغان؛ چۈنكى بۇنىڭ بىلەن پەرۋەردىگارنىڭ شىلوھلۇق
ئاخىياھنىڭ ۋاستىسىدە نىباتنىڭ ئوغلى يەروبوئامغا ئېيتقان سۆزى ئەمەلگە
ئاشۇرۇلىدىغان بولدى.
16 پۈتكۈل ئىسرائىل پادىشاھنىڭ ئۇلارنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالمىغىنىنى
كۆرگەندە خەلق پادىشاھقا جاۋاب بېرىپ: ــ داۋۇتتىن بىزگە نېمە نېسىۋە بار؟
يەسسەنىڭ ئوغلىدا بىزنىڭ ھېچ مىراسىمىز يوقتۇر! ئۆز ئۆي-چېدىرلىرىڭلارغا
قايتىڭلار، ئى ئىسرائىل! ئى داۋۇت، سەن ئۆز جەمەتىڭگىلا ئىگە بول، ــ
دېدى. شۇنىڭ بىلەن ئىسرائىللار ئۆز ئۆي-چېدىرلىرىغا[100] قايتىپ كېتىشتى.
17 ئەمما يەھۇدا شەھەرلىرىدە ئولتۇرغان ئىسرائىللارغا[101] بولسا، يەروبوئام
ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ھۆكۈم سۈردى. 18 رەھوبوئام پادىشاھ باج-ئالۋان بېگى
ئادورامنى ئىسرائىللارغا ئەۋەتتى، لېكىن پۈتكۈل ئىسرائىل ئۇنى چالما-
كېسەك قىلىپ ئۆلتۈردى. ئۇ چاغدا رەھوبوئام پادىشاھ ئالدىراپ، ئۆزىنىڭ
جەڭ ھارۋىسىغا چىقىپ، يېرۇسالېمغا تىكىۋەتتى.
19 شۇ تەرىقىدە ئىسرائىل[102] داۋۇتنىڭ جەمەتىدىن يۈز ئۆرۈپ، بۈگۈنگە
قەدەر ئۇنىڭغا قارشى چىقىپ كەلدى. 20 ئىسرائىلنىڭ ھەممىسى يەروبوئامنىڭ
يېنىپ كەلگەنلىكىنى ئاڭلىغاندا، ئادەم ئەۋەتىپ ئۇنى خەلقنىڭ جامائىتىگە
چاقىردى. ئۇلار ئۇنى پۈتكۈل ئىسرائىلنىڭ ئۈستىگە رەسمىي پادىشاھ قىلدى.
يەھۇدا قەبىلىسىدىن باشقا ھېچكىم داۋۇتنىڭ جەمەتىگە ئەگەشمىدى.

---

100 ئىبرانىي تىلىدا «چېدىرلىرىغا».

101 «يەھۇدا شەھەرلىرىدە ئولتۇرغان ئىسرائىللار» دېگەنلەرنىڭ كۆپىنچىسى يەھۇدا ۋە بىنيامىن قەبىلىلىرىدىن بولغان.

102 «ئىسرائىل» ــ بۇ تارىختا مۇشۇ يەردىن باشلاپ ئادەتتە «شىمالىي پادىشاھلىق»، يەنى «ئون قەبىلە»نى كۆرسىتىدۇ.

[21] رەھوبوئام يېرۇسالېمغا قايتىپ كېلىپ، ئىسرائىلنىڭ جەمەتى بىلەن جەڭ قىلىپ، پادىشاھلىقنى سۇلايماننىڭ ئوغلى بولغان ئۆزىگە قايتۇرۇپ ئەكېلىش ئۈچۈن يەھۇدانىڭ پۈتكۈل جەمەتىدىن ۋە بىنيامىن قەبىلىسىدىن بىر يۈز سەكسەن مىڭ خىللانغان جەڭگىۋار ئەسكەرنى توپلىدى.
[22] لېكىن خۇدانىڭ سۆزى خۇدانىڭ ئادىمى شېماياغا كېلىپ: ــ
[23] «يەھۇدانىڭ پادىشاھى، سۇلايماننىڭ ئوغلى رەھوبوئامغا، پۈتۈن يەھۇدا بىلەن بىنيامىننىڭ جەمەتىگە ۋە خەلقنىڭ قالغانلىرىغا سۆز قىلىپ: ــ
[24] «پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: ــ ھۇجۇمغا چىقماڭلار، قېرىنداشلىرىڭلار ئىسرائىللار بىلەن جەڭ قىلماڭلار؛ ھەربىرىڭلار ئۆز ئۆيۈڭلارغا قايتىپ كېتىڭلار؛ چۈنكى بۇ ئىش مەندىندۇر»، دېگىن» ــ دېيىلدى.
ئۇلار پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالدى. پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى بويىچە ئۇلار ئۆيلىرىگە قايتىپ كەتتى.

يەروبوئام ئالتۇن موزايلارنى ياسايدۇ

[25] يەروبوئام بولسا ئەفرائىم تاغلىقىدىكى شەقەم شەھىرىنى ياساپ شۇ يەردە تۇردى؛ كېيىن ئۇ يەردىن چىقىپ پەنۇئەلنى ياسىدى. [26] رەھوبوئام كۆڭلىدە ئۆز-ئۆزىگە: ــ ئەمدى پادىشاھلىق داۋۇتنىڭ جەمەتىگە يېنىشى مۇمكىن. [27] ئەگەر بۇ خەلق پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيىدە قۇربانلىق قىلىشقا يېرۇسالېمغا چىقسا، بۇ خەلقنىڭ قەلبى ئۆز غوجىسى، يەنى يەھۇدا پادىشاھى رەھوبوئامغا يەنە مايىل بولىدۇ، ئاندىن ئۇلار مېنى ئۆلتۈرۈپ يەنە يەھۇدا پادىشاھى رەھوبوئامنىڭ تەرىپىگە يانارمىكىن، دېدى. [28] پادىشاھ مەسلىھەت سوراپ، ئالتۇندىن ئىككى موزاي ھەيكىلىنى ياسىتىپ خەلققە: ــ يېرۇسالېمغا چىقىش سىلەرگە ئېغىر كېلىدۇ. ئى ئىسرائىل، مانا سىلەرنى مىسىر زېمىنىدىن چىقارغان ئىلاھلار! ــ دېدى.
[29] بىرىنى ئۇ بەيت-ئەلدە، يەنە بىرىنى داندا تۇرغۇزۇپ قويدى. [30] بۇ ئىش گۇناھقا سەۋەب بولدى، چۈنكى خەلق موزايلىرىنىڭ بىرىنىڭ ئالدىدا باش ئۇرغىلى ھەتتا دانغىچە باراتتى.

قانائان (پەلەستىن) زېمىنى — «پادىشاھلار»نىڭ دەۋرى

31 ئۇ ھەم «ئېگىز جايلار»دا ئىبادەت ئۆيلىرىنى[103] ياسىدى ۋە ھەم لاۋىيدىن بولمىغان ئادەملەرنى كاھىن قىلىپ تەيىنلەپ قويدى.
32 يەروبوئام يەنە سەككىزىنچى ئاينىڭ ئون بەشىنچى كۈنىنى خۇددى يەھۇدانىڭ زېمىنىدىكى ھېيتكە ئوخشاش بىر ھېيت[104] قىلىپ بېكىتتى. ئۇ ئۆزى قۇربانگاھ ئۈستىگە قۇربانلىق قىلغىلى چىقتى. شۇنداق قىلىپ ئۇ بەيت-ئەلدە ئۆزى ئەتكۈزگەن موزاي مەبۇدلىرىگە قۇربانلىق ئۆتكۈزدى. ئۇ يەنە بەيت-ئەلدە سالدۇرغان شۇ «ئېگىز جايلار» ئۈچۈن كاھىنلارنى تەيىنلىدى.
33 ئۇ بەيت-ئەلدە ياسىغان قۇربانگاھ ئۈستىگە سەككىزىنچى ئاينىڭ ئون بەشىنچى كۈنى (بۇ ئاي-كۈننى ئۇ ئۆز مەيلىچە تاللىغانىدى) قۇربانلىقلارنى سۇنۇشقا چىقتى؛ شۇ تەرىقىدە ئۇ ئىسرائىللارغا بىر ھېيت ياراتتى؛ ئۇ ئۆزى قۇربانگاھ ئۈستىگە قۇربانلىقلارنى سۇندى ۋە خۇشبۇي ياقتى[105].

نامىسىز بىر پەيغەمبەر بەيت-ئەل توغرۇلۇق بېشارەت بېرىدۇ

13

1 ۋە مانا، پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇقى بىلەن خۇدانىڭ بىر ئادىمى يەھۇدادىن چىقىپ بەيت-ئەلگە كەلدى؛ شۇ پەيتتە يەروبوئام خۇشبۇي يېقىشقا قۇربانگاھنىڭ يېنىدا تۇراتتى؛ 2 شۇ ئادەم قۇربانگاھقا قاراپ پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرى بىلەن چاقىرىپ: — ئى قۇربانگاھ، ئى قۇربانگاھ! پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: — مانا داۋۇتنىڭ جەمەتىدە يوسىيا ئىسىملىك بىر ئوغۇل تۇغۇلىدۇ. ئۇ بولسا سېنىڭ ئۈستۈڭدە خۇشبۇي ياققان «يۇقىرى جايلار»دىكى كاھىنلارنى سويۇپ قۇربانلىق قىلىدۇ؛ شۇنداقلا سېنىڭ ئۈستۈڭدە ئادەم سۆڭەكلىرى كۆيدۈرۈلىدۇ[106]! — دېدى.

103 ياكى «ئىبادەت ئۆيى». ئەمما 32-ئايەتنى كۆرۈڭ.
104 «يەھۇدانىڭ زېمىنىدىكى ھېيت» مۇشۇ يەردە يەتتىنچى ئاينىڭ ئون بەشىنچى كۈنىدە ئۆتكۈزۈلگەن «ئورما ھېيتى» ياكى «كەپىلەر ھېيتى» ئىدى.
105 مۇشۇنداق ئىشلارنى پەقەت لاۋىي قەبىلىسى، ھارۇننىڭ جەمەتىدىن بولغانلار، يەنى ھەقىقىي كاھىنلار قىلىشقا بولاتتى، ئەلۋەتتە.
106 «ئادەم سۆڭەكلىرى كۆيدۈرۈلىدۇ» — مۇشۇ ھەرىكەت بۇ قۇربانگاھنى «ناپاك» ياكى «ھارام» قىلغۇەتكەن بولاتتى.

3 ئۇ كۈنى ئۇ بىر بېشارەتلىك ئالامەتنى جاكارلاپ: پەرۋەردىگارنىڭ مۇشۇ
سۆزىنى ئىسپاتلايدىغان ئالامەت شۇ بولىدۇكى: ــ مانا، قۇربانگاھ يېرىلىپ،
ئۈستىدىكى كۈللەر تۆكۈلۈپ كېتىدۇ، ــ دېدى.
4 ۋە شۇنداق بولدىكى، يەروبوئام پادىشاھ خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ بەيت-ئەلدىكى
قۇربانگاھقا قاراپ جاكارلىغان سۆزىنى ئاڭلىغاندا، ئۇ قۇربانگاھتا تۇرۇپ قولىنى
سوزۇپ: ــ ئۇنى تۇتۇڭلار، دېدى. لېكىن ئۇنىڭغا قارىتىپ سوزغان قولى شۇنىڭ
بىلەن شۇ پېتى قۇرۇپ كەتتى، ئۇنى ئۆزىگە يەنە يىغالمىدى.
5 ئاندىن خۇدانىڭ
ئادىمى پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى بىلەن ئېيتقان مۆجىزىلىك ئالامەت يۈز بېرىپ،
قۇربانگاھ ھەم يېرىلىپ ئۈستىدىكى كۈللەر تۆكۈلۈپ كەتتى.
6 پادىشاھ خۇدانىڭ
ئادىمىدىن: ــ پەرۋەردىگار خۇدايىڭدىن مېنىڭ ھەققىمدە ئۆتۈنگەيسەنكى، قولۇمنى
ئەسلىگە كەلتۈرگەي، دەپ يالۋۇردى. خۇدانىڭ ئادىمى پەرۋەردىگارنىڭ ئىلتىپاتىنى
ئۆتۈنگىنىدە، پادىشاھنىڭ قولى يەنە ئۆزىگە يىغىلىپ ئەسلىگە كەلتۈرۈلدى.
7 پادىشاھ خۇدانىڭ ئادىمىگە: ــ مېنىڭ بىلەن ئۆيۈمگە بېرىپ ئۆزۈڭنى
قۇۋۋەتلاندۇرغىن، مەن ساڭا ئىنئام بېرەي، دېدى.
8 لېكىن خۇدانىڭ ئادىمى پادىشاھقا جاۋاب بېرىپ: ــ سەن ماڭا ئورداڭنىڭ
يېرىمىنى بەرسەڭمۇ، سېنىڭ بىلەن بارمايمەن ياكى بۇ يەردە نان يەپ سۇ
ئىچمەيمەن.
9 چۈنكى پەرۋەردىگار ئۆز سۆزىنى يەتكۈزۈپ ماڭا بۇيرۇپ: «سەن
نە نان يېمە نە سۇ ئىچمە، بارغان يولۇڭ بىلەن قايتىپ كەلمە» دېگەن، دېدى.
10 شۇنىڭ بىلەن ئۇ بەيت-ئەلگە كەلگەن يول بىلەن ئەمەس، بەلكى باشقا
بىر يول بىلەن قايتىپ كەتتى.
11 لېكىن بەيت-ئەلدە ياشانغان بىر پەيغەمبەر تۇراتتى. ئۇنىڭ ئوغۇللىرى
كېلىپ خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ ئۇ كۈنى بەيت-ئەلدە قىلغان بارلىق ئەمەللىرىنى
ئۇنىڭغا دەپ بەردى، شۇنداقلا ئۇنىڭ پادىشاھقا قىلغان سۆزلىرىنىمۇ ئاتىسىغا
ئېيتىپ بەردى.
12 ئاتىسى ئۇلاردىن، ئۇ قايسى يول بىلەن كەتتى، دەپ سورىدى؛ چۈنكى
ئوغۇللىرى يەھۇدادىن كەلگەن خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ قايسى يول بىلەن
كەتكىنىنى كۆرگەنىدى[107].

107 ياكى، «ئوغۇللىرى ... قايسى يول بىلەن كەتكىنىنى ئۇنىڭغا كۆرسەتتى».

[13] ئۇ ئوغۇللىرىغا: ــ ماڭا ئېشەكنى توقۇپ بېرىڭلار، دەپ تاپىلىدى. ئۇلار ئۇنىڭغا ئېشەكنى توقۇپ بەرگەندە ئۇ ئۇنىڭغا مىنىپ [14] خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ كەينىدىن قوغلاپ كەتتى. ئۇ ئۇنى بىر دۇب دەرىخىنىڭ ئاستىدا ئولتۇرغان يېرىدىن تېپىپ ئۇنىڭدىن: ــ يەھۇدادىن كەلگەن خۇدانىڭ ئادىمى سەنمۇ؟ ــ دەپ سورىدى. ئۇ: ــ مەن شۇ، دەپ جاۋاب بەردى.

[15] ئۇ ئۇنىڭغا: ــ مېنىڭ بىلەن ئۆيۈمگە بېرىپ نان يېگىن[108]، دېدى.

[16] ئۇ جاۋابەن: ــ مەن نە سېنىڭ بىلەن قايتالمايمەن، نە سېنىڭكىگە كىرەلمەيمەن؛ مەن نە بۇ يەردە سېنىڭ بىلەن نان يەپ سۇ ئىچەلمەيمەن؛ [17]چۈنكى پەرۋەردىگار ئۆز سۆزى بىلەن ماڭا تاپىلاپ: «ئۇ يەردە نان يېمە، سۇ ئىچمىگىن؛ بارغان يولۇڭ بىلەن قايتىپ كەلمىگىن» دېگەن، دېدى.

[18] قېرى پەيغەمبەر ئۇنىڭغا: ــ مەن ھەم سەندەك بىر پەيغەمبەردۇرمەن؛ ۋە بىر پەرىشتە پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىنى ماڭا يەتكۈزۈپ: ــ «ئۇنىڭغا نان يېگۈزۈپ، سۇ ئىچكۈزگىلى ئۆزۈڭ بىلەن ئۆيۈڭگە ياندۇرۇپ كەل» دېدى، دەپ ئېيتتى. لېكىن ئۇ شۇنى دەپ ئۇنىڭغا يالغان ئېيتىۋاتاتتى.

[19] شۇنىڭ بىلەن خۇدانىڭ ئادىمى ئۇنىڭ بىلەن يېنىپ ئۆيىدە نان يەپ سۇ ئىچتى. [20] لېكىن ئۇلار داستىخاندا ئولتۇرغىنىدا، پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى ئۇنى ياندۇرۇپ ئەكەلگەن قېرى پەيغەمبەرگە كەلدى. [21] ئۇ يەھۇدادىن كەلگەن خۇدانىڭ ئادىمىنى چاقىرىپ: ــ پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: ــ «سەن پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىگە ئىتائەتسىزلىك قىلىپ، پەرۋەردىگار خۇدايىڭنىڭ بۇيرۇغان ئەمرىنى تۇتماي، [22] بەلكى يېنىپ، ئۇ ساڭا: ــ نان يېمە، سۇ ئىچمە، دەپ مەنئى قىلغان يەردە نان يەپ سۇ ئىچكىنىڭ تۈپەيلىدىن، جەسىتىڭ ئاتا-بوۋىلىرىڭنىڭ قەبرىسىدە كۆمۈلمەيدۇ»، دەپ تۇۋلىدى.

[23] ۋە شۇنداق بولدىكى، خۇدانىڭ ئادىمى نان يەپ سۇ ئىچىپ بولغاندا، ئۇنىڭغا، يەنى ئۆزى ياندۇرۇپ ئەكەلگەن پەيغەمبەرگە ئېشەكنى توقۇپ بەردى. [24] ئۇ يولغا چىقتى. كېتىۋاتقىنىدا، يولدا ئۇنىڭغا بىر شىر ئۇچراپ، ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ ئۆلۈكى يولدا تاشلىنىپ قالدى، ئېشەكى بولسا ئۇنىڭ يېنىدا تۇراتتى؛ شىرمۇ جەسەتنىڭ يېنىدا تۇراتتى.

[108] «نان يېگىن» ــ ئۇيغۇرلارنىڭ «چاي ئىچىڭ» دېگىنىدەك، «تاماق يېگىن» دېگەن مەنىدە.

[25] مانا بىرنەچچە ئادەم ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، يولدا تاشلىنىپ قالغان جەسەت بىلەن جەسەتنىڭ يېنىدا تۇرغان شىرنى كۆردى؛ ئۇلار قېرى پەيغەمبەر تۇرغان شەھەرگە كېلىپ ئۇ يەردە شۇ خەۋەرنى يەتكۈزدى. [26] ئۇنى يولدىن ياندۇرغان پەيغەمبەر بۇنى ئاڭلاپ: ــ ئۇ دەل پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىگە ئىتائەتسىزلىك قىلغان خۇدانىڭ ئادىمىدۇر. شۇڭا پەرۋەردىگار ئۇنى شىرغا تاپشۇردى؛ پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا قىلغان سۆزى بويىچە شىر ئۇنى تىتما-تىتما قىلىپ ئۆلتۈردى، دېدى.

[27] ئۇ ئوغۇللىرىغا: ــ ماڭا ئېشەكنى توقۇپ بېرىڭلار، دېدى؛ ئۇلار ئۇنى توقۇپ بەردى.

[28] ئۇ يولدا تاشلاقلىق جەسەت بىلەن جەسەتنىڭ يېنىدا تۇرغان ئېشەك ۋە شىرنى تاپتى. شىر بولسا نە جەسەتنى يېمىگەنىدى نە ئېشەكنىمۇ تالىمىغانىدى. [29] پەيغەمبەر خۇدانىڭ ئادىمىنىڭ جەسىتىنى ئېلىپ ئېشەككە ئارتىپ ياندى. قېرى پەيغەمبەر ئۇنىڭ ئۈچۈن ماتەم تۇتۇپ ئۇنى دەپنە قىلغىلى شەھەرگە كىردى. [30] ئۇ جەسەتنى ئۆز قەبرىستانلىقىدا قويدى. ئۇلار ئۇنىڭ ئۈچۈن ماتەم تۇتۇپ: ــ ئاھ بۇرادىرىم! ــ دەپ پەرياد كۆتۈردى.

[31] ئۇنى دەپنە قىلغاندىن كېيىن ئۇ ئۆز ئوغۇللىرىغا: ــ مەن ئۆلگەندە مېنى خۇدانىڭ ئادىمى دەپنە قىلىنغان گۆرگە دەپنە قىلىڭلار؛ مېنىڭ سۆڭەكلىرىمنى ئۇنىڭ سۆڭەكلىرىنىڭ يېنىدا قويۇڭلار؛ [32] چۈنكى ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇقى بىلەن بەيت-ئەلدىكى قۇربانگاھقا قارىغان ۋە سامارىيەدىكى شەھەرلەرنىڭ «يۇقىرى جاي»لىرىدىكى ئىبادەت ئۆيلىرىگە قارىغان، ئۇنىڭ جار قىلغان سۆزى ئەمەلگە ئاشۇرۇلماي قالمايدۇ، ــ دېدى[109].

[33] لېكىن يەروبوئام بۇ ۋەقەدىن كېيىنمۇ ئۆز رەزىل يولىدىن يانماي، بەلكى «يۇقىرى جايلار»غا ھەرخىل خەلقتىن كاھىنلارنى تەيىنلىدى؛ كىم خالىسا، ئۇ شۇنى «مۇقەددەس قىلىپ» كاھىنلىق مەنسىپىگە بېغىشلايتتى[110]؛ شۇنىڭ

---

[109] بۇ سىرلىق ۋەقە ئۇستىدە «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە توختىلىمىز.

[110] «مۇقەددەس قىلىپ» كاھىنلىق مەنسىپىگە بېغىشلاش» ئىنتايىن كىنايىلىك گەپ. خۇداغا كاھىن بولۇش ئۈچۈن «مۇقەددەس قىلىپ خۇداغا ئاتىلىشى» كېرەك ئىدى. لېكىن مۇشۇ يەردە مۇشۇ «كاھىنلار» بۇتلارغا ئاتىلىدۇ.

بىلەن ئۇلار «يۇقىرى جايلار»دا قۇربانلىق قىلىشقا كاھىن بولاتتى. [34]شۇ ئىش
تۈپەيلىدىن يەروبوئام جەمەتىنىڭ ھېسابىغا گۇناھ بولۇپ، ئۇلارنىڭ يەر يۈزىدىن
ئۈزۈپ ئېلىنىپ ھالاك بولۇشىغا سەۋەب بولدى.

خۇدا يەنە يەروبوئامنى ئاگاھلاندۇرىدۇ

14
1 ئۇ ۋاقىتتا يەروبوئامنىڭ ئوغلى ئابىياھ كېسەل بولۇپ قالدى.
2 يەروبوئام ئايالىغا: ــ ئورنۇڭدىن قوپۇپ، ھېچكىم سېنىڭ
يەروبوئامنىڭ ئايالى ئىكەنلىكىڭنى تونۇمىغۇدەك قىلىپ ئۆز قىياپىتىڭنى
ئۆزگەرتىپ، شىلوھقا بارغىن. مانا ماڭا: «بۇ خەلقنىڭ ئۈستىدە پادىشاھ
بولىسەن» دەپ ئېيتقان ئاخىياھ پەيغەمبەر ئۇ يەردە ئولتۇرىدۇ. 3 قولۇڭغا ئون
نان، بىرنەچچە پوشكال، بىر قۇتا ھەسەلنى ئېلىپ ئۇنىڭ قېشىغا بارغىن. ئۇ
يىگىتىمىزنىڭ نېمە بولىدىغانلىقىنى ساڭا دەپ بېرىدۇ، دېدى.
4 يەروبوئامنىڭ ئايالى شۇنداق قىلىپ، شىلوھقا بېرىپ ئاخىياھنىڭ ئۆيىگە
كەلدى. ئاخىياھنىڭ كۆزلىرى قېرىلىقتىن كور بولۇپ كۆرەلمەيتتى. 5 لېكىن
پەرۋەردىگار ئاخىياھقا: ــ مانا، يەروبوئامنىڭ ئايالى ئۆز ئوغلى توغرىسىدا
سەندىن سورىغىلى كېلىدۇ، چۈنكى ئۇ كېسەلدۇر. ئۇنىڭغا مۇنداق-مۇنداق
دېگىن؛ چۈنكى ئۇ كەلگەندە باشقا قىياپەتكە كىرىۋالغان بولىدۇ، دەپ
ئېيتقانىدى.
6 ئۇ ئىشىكتىن كىرگەندە ئاخىياھ ئاياغ تىۋىشىنى ئاڭلاپ مۇنداق دېدى: ــ
«ھەي، يەروبوئامنىڭ ئايالى، كىرگىن؛ نېمىشقا باشقا قىياپەتكە كىرىۋالدىڭ؟
ساڭا بىر شۇم خەۋەرنى بېرىش ماڭا بۇيرۇلدى[111]. 7 بېرىپ يەروبوئامغا
مۇنداق دېگىن: ــ «ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: ــ
«مەن سېنى خەلقنىڭ ئارىسىدىن ئېلىپ كۆتۈرۈپ، ئۆز خەلقىم ئىسرائىلغا
ھۆكۈمران قىلىپ 8 پادىشاھلىقنى داۋۇتنىڭ جەمەتىدىن يىرتىۋېتىپ، ساڭا
بەردىم؛ لېكىن سەن مېنىڭ ئەمرلىرىمنى تۇتۇپ، نەزىرىمدە پەقەت دۇرۇس
بولغانىنىلا قىلىشتا پۈتۈن قەلبىدىن ماڭا ئەگەشكەن قۇلۇم داۋۇتقا ئوخشاش

[111] «ماڭا بۇيرۇلدى» ــ ئىبرانىي تىلىدا: «مەن ئەۋەتىلدىم» دېگەن بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.

بولمىدىڭ، 9 بەلكى ئۆزۈڭدىن ئىلگىرى كەلگەنلەرنىڭ ھەممىسىدىن ئارتۇق
رەزىللىك قىلىپ، مېنىڭ غەزىپىمنى قوزغاپ، مېنى ئارقاڭغا تاشلاپ، بېرىپ
ئۆزۈڭگە غەيرىي ئىلاھلارنى، قۇيما مەبۇدلارنى ياساتتىڭ. 10 شۇنىڭ ئۈچۈن
مەن يەروبوئامنىڭ جەمەتىگە بالا چۈشۈرۈپ، يەروبوئامنىڭ ئىسرائىلدىكى
خاندانىدىن ھەممە ئەركەكنى[112]، ھەتتا ئاجىز ياكى مېيىپ بولسىمۇ
ھەممىسىنى[113] ئۈزۈپ تاشلايمەن، ئادەملەر پوق-تېزەكلەرنى سۈپۈرگەندەك
يەروبوئامنىڭ جەمەتىدىن قالغىنىنى يوق بولغۇچە سۈپۈرىمەن[114].
11 يەروبوئامدىن بولغانلاردىن شەھەردە ئۆلگىنىنى ئىتلار يەيدۇ؛ سەھرادا
ئۆلگىنىنى ئاسماندىكى قۇشلار يەيدۇ. چۈنكى پەرۋەردىگار شۇنداق سۆز قىلغاندۇر.
12 ئەمدى سەن بولساڭ، قوپۇپ ئۆز ئۆيۈڭگە بارغىن؛ ئايىغىڭ شەھەرگە كىرگەن
ھامان، بالا ئۆلىدۇ. 13 پۈتۈن ئىسرائىل ئۇنىڭ ئۈچۈن ماتەم تۇتۇپ ئۇنى دەپنە
قىلىدۇ. چۈنكى يەروبوئامنىڭ جەمەتىدىن قەبرىگە قويۇلىدىغان يالغۇز شۇلا
بولىدۇ؛ چۈنكى يەروبوئامنىڭ جەمەتىنىڭ ئارىسىدا ئىسرائىلنىڭ خۇداسى
پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا پەقەت شۇنىڭدا پەزىلەت تېپىلدى.
14 ئەمدى پەرۋەردىگار ئۆزىگە يەروبوئامنىڭ جەمەتىنى ئۈزۈپ تاشلايدىغان،
ئىسرائىلنىڭ ئۈستىگە ھۆكۈم سۈرىدىغان بىر پادىشاھنى تىكلەيدۇ.
دەرھەقىقەت، ئۇ پات ئارىدا بولىدۇ! 15 پەرۋەردىگار ئىسرائىلنى ئۇرۇپ، خۇددى
سۇدا لىڭشىپ قالغان قومۇشتەك قىلىپ قويىدۇ، ئاتا-بوۋىلىرىغا تەقدىم
قىلغان بۇ ياخشى زېمىندىن قومۇرۇپ، ئۇلارنى ئەفرات دەرياسىنىڭ ئۇ تەرىپىگە
تارقىتىدۇ؛ چۈنكى ئۇلار ئۆزىگە «ئاشەراھ بۇتلار»نى[115] ياساپ پەرۋەردىگارنىڭ
غەزىپىنى قوزغىدى. 16 يەروبوئامنىڭ سادىر قىلغان گۇناھلىرى تۈپەيلىدىن،
ئۇنىڭ ئىسرائىلنى گۇناھ قىلدۇرغىنى تۈپەيلىدىن، خۇدا ئىسرائىلنى تاشلاپ
بېرىدۇ!»».

112 «ھەممە ئەركەك» ئىبرانىي تىلىدا: «تامغا قاراپ سىيىدىغان ھەربىرى» دېگەنلىك بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.

113 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ياكى كىچىك ياكى چوڭ بولسا، ھەممىسى...».

114 ياكى «تېزەك كۆيدۈرگەندەك... كۆيدۈرۈۋېتىمەن».

115 ««ئاشەراھ» بۇتلار» بەلكىم بۇتپەرەسلىككە بېغىشلانغان دەرەخلىكلەردۇر. دەرەخلەر بەلكىم ئايال بۇت شەكلىدە ئويۇلغان ياكى نەقىشلەنگەن بولۇشى مۇمكىن ئىدى.

[17] شۇنىڭ بىلەن يەروبوئامنىڭ ئايالى قوپۇپ، يولغا چىقىپ تىرزاھقا قايتىپ كەلدى. ئۇ ئۆيىنىڭ بوسۇغىسىدىن ئاتلىشىغا بالا ئۆلدى. [18] ئۇلار ئۇنى دەپنە قىلدى. پەرۋەردىگارنىڭ ئۆز قۇلى ئاخىياھ پەيغەمبەر ئارقىلىق ئېيتقان سۆزىدەك، پۈتۈن ئىسرائىل ئۇنىڭ ئۈچۈن ماتەم تۇتتى.

[19] ئەمدى يەروبوئامنىڭ باشقا ئىشلىرى، يەنى جەڭلىرى ۋە قانداق سەلتەنەت قىلغانلىرى توغرىسىدا مانا، «ئىسرائىل پادىشاھلىرىنىڭ تارىخ-تەزكىرىلىرى»[116] دېگەن كىتابتا پۈتۈلگەندۇر. [20] يەروبوئامنىڭ سەلتەنەت قىلغان ۋاقتى يىگىرمە ئىككى يىل بولۇپ، ئۇ ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا ئۇخلىدى. ئوغلى ناداب ئۇنىڭ ئورنىدا ھۆكۈم سۈردى.

رەھوبوئامنىڭ سەلتەنىتى

[21] ۋە سۇلايماننىڭ ئوغلى رەھوبوئام بولسا يەھۇدانىڭ ئۈستىگە ھۆكۈم سۈردى. رەھوبوئام پادىشاھ بولغاندا قىرىق بىر ياشقا كىرگەنىدى؛ ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ ئۆز نامىنى ئايان قىلىش ئۈچۈن، ئىسرائىلنىڭ ھەممە قەبىلىلىرى ئارىسىدىن تاللىغان يېرۇسالېم شەھىرىدە ئون يەتتە يىل ھۆكۈم سۈردى؛ ئۇنىڭ ئانىسىنىڭ ئىسمى نائاماھ بولۇپ، ئاممونىي ئىدى. [22] يەھۇدالار بولسا پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە يامانلىق قىلدى؛ ئۇلار ئۆز ئاتا-بوۋىلىرى سادىر قىلغانلىرىدىن زىيادە گۇناھلارنى قىلىپ، ئۇنىڭ ھەسەتلىك غەزىپىنى قوزغىغانىدى. [23] چۈنكى ئۇلار «يۇقىرى جايلار»نى، «بۇت تۈۋرۈك»لەرنى ۋە ھەم ھەربىر ئېگىز دۆڭلار ئۈستىدە، ھەربىر كۆك دەرەخلەرنىڭ ئاستىدا «ئاشەراھ» بۇتلارنى ياسىدى. [24] ۋە زېمىندا كەسپىي بەچچىۋازلارمۇ[117] بار ئىدى. ئۇلار پەرۋەردىگار ئەسلىدە ئىسرائىللارنىڭ ئالدىدىن ھەيدەپ چىقارغان ئەللەرنىڭ بارلىق يىرگىنچلىك ھارام ئىشلىرىنى قىلاتتى.

---

[116] بۇ كىتاب تەۋراتتىكى «تارىخ-تەزكىرە» دېگەن كىتاب ئەمەس، بىراق شۈبھىسىزكى، تەۋراتتىكى «تارىخ-تەزكىرە»نىڭ مۇئەللىپلىرى ئۇنىڭدىن كۆپ ئۇچۇرلارنى ئالغانىدى.

[117] «كەسپىي بەچچىۋازلار» ــ بۇ كىشىلەر بۇتپەرەسلىككە ياكى بۇتخانىلارغا مۇناسىۋەتلىك بولۇپ، پۇل ئۈچۈن بەچچىۋازلىق قىلاتتى.

25 رەھوبوئام پادىشاھنىڭ سەلتەنىتىنىڭ بەشىنچى يىلىدا شۇنداق
بولدىكى، مىسىرنىڭ پادىشاھى شىشاك يېرۇسالېمغا ھۇجۇم قىلدى. 26 ئۇ
پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيىدىكى گۆھەر-بايلىقلارنى ھەم پادىشاھنىڭ ئوردىسىدىكى
گۆھەر-بايلىقلارنى ئېلىپ كەتتى؛ ئۇ ھەممىسىنى، جۈملىدىن سۇلايمان
ياساتقان ئالتۇن سىپارلارنىمۇ ئېلىپ كەتتى. 27 ئۇلارنىڭ ئورنىدا رەھوبوئام
پادىشاھ مىستىن بىرمۇنچە سىپار-قالقانلار ياسىتىپ، ئۇلارنى پادىشاھ
ئوردىسىنىڭ كىرىش يولىنى ساقلايدىغان پاسىبان بەگلىرىنىڭ قولىغا
تاپشۇردى. 28 شۇنداق قىلىپ، پادىشاھ ھەر قېتىم پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيىگە
كىرىدىغان چاغدا، پاسىبانلار ئۇ سىپار-قالقانلارنى كۆتۈرۈپ چىقاتتى، ئاندىن
ئۇلارنى يەنە پاسىبانخانىغا ئەكىرىپ قويۇشاتتى. 29 ئەمما رەھوبوئامنىڭ
باشقا ئىشلىرى ۋە قىلغىنىنىڭ ھەممىسى «يەھۇدا پادىشاھلىرىنىڭ تارىخ-
تەزكىرىلىرى»[118] دېگەن كىتابتا پۈتۈلگەن ئەمەسمىدى؟
30 رەھوبوئام بىلەن يەروبوئام بارلىق كۈنلىرىدە بىر-بىرى بىلەن جەڭ قىلىشىپ
تۇرغانىدى. 31 رەھوبوئام ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا ئۇخلىدى ۋە «داۋۇتنىڭ
شەھىرى»دە دەپنە قىلىندى. ئۇنىڭ ئانىسىنىڭ ئىسمى نائاماھ بولۇپ، بىر
ئاممونىي ئىدى. رەھوبوئامنىڭ ئوغلى ئابىيام[119] ئاتىسىنىڭ ئورنىدا پادىشاھ بولدى.

ئابىياھ (ئابىيام) يەھۇداغا ھۆكۈم سۈردۇ

15

1 نىباتنىڭ ئوغلى يەروبوئام پادىشاھنىڭ سەلتەنىتىنىڭ ئون
سەككىزىنچى يىلىدا ئابىيام يەھۇدانىڭ ئۈستىگە پادىشاھ بولۇپ
2 يېرۇسالېمدا ئۈچ يىل سەلتەنەت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسىنىڭ ئىسمى مائاكاھ
بولۇپ، ئابىشالومنىڭ[120] قىزى ئىدى. 3 ئابىيامنىڭ قەلبى بوۋىسى داۋۇتنىڭ
كۆڭلىدەك خۇداسى پەرۋەردىگارغا پۈتۈنلەي بېغىشلانغان ئەمەس ئىدى،

---

118 بۇ كىتاب تەۋراتتىكى «تارىخ-تەزكىرە» دېگەن كىتاب ئەمەس، بىراق شۈبھىسىزكى، تەۋراتتىكى «تارىخ-تەزكىرە»نىڭ مۇئەللىپلىرى ئۇنىڭدىن كۆپ ئۇچۇرلار ئالغانىدى.
119 مۇشۇ يەردە ۋە 1:15-8دە ئىبرانىي تىلىدا «ئابىياھ»نىڭ ئىملاسى «ئابىيام» بولىدۇ.
120 ياكى «ئابىشالوم». بۇ «ئابىشالوم» داۋۇتنىڭ ئوغلى ئابشالوم بولۇشى مۇمكىن.

بەلكى ئاتىسى رەھوبوئامنىڭ ئۇنىڭدىن ئىلگىرى قىلغان بارلىق گۇناھلىرىدا
ماڭاتتى. 4 شۇنداقتىمۇ داۋۇتنىڭ سەۋەبىدىن خۇداسى پەرۋەردىگار يېرۇسالېمدا
ئۇنىڭغا يورۇق بىر چىراغنى قالدۇرۇش ئۈچۈن، داۋۇتنىڭ ئەۋلادىنى[121]
ئۇنىڭدىن كېيىنمۇ تىكلەپ تۇرغۇزدى ۋە يېرۇسالېمنى قوغدىدى.[122] 5 چۈنكى
داۋۇت پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە دۇرۇس بولغاننى قىلىپ، ھىتتىي ئۇرىياغا
قىلغانلىرىدىن باشقا ئۆمرىنىڭ ھەممە كۈنلىرىدە پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا ئەمر
قىلغانلىرىدىن چىقمىدى.
6 ئەمدى ئابىيامنىڭ پۈتۈن ئۆمرىدە رەھوبوئام بىلەن يەروبوئام بىر-بىرى
بىلەن جەڭ قىلىشىپ تۇردى[123].
7 ئابىيامنىڭ باشقا ئىشلىرى ۋە قىلغانلىرىنىڭ ھەممىسى «يەھۇدا
پادىشاھلىرىنىڭ تارىخ-تەزكىرىلىرى» دېگەن كىتابتا پۈتۈلگەن ئەمەسمىدى؟
ئابىيام بىلەن يەروبوئام بىر-بىرى بىلەن جەڭ قىلىشىپ تۇراتتى.
8 ئابىيام ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ ئارىسىدا ئۇخلىدى؛ ئۇلار ئۇنى «داۋۇتنىڭ
شەھىرى»دە دەپنە قىلدى. ئاندىن ئوغلى ئاسا ئورنىدا پادىشاھ بولدى.

ئاسا يەھۇداغا ھۆكۈم سۈرىدۇ

9 ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى يەروبوئام سەلتەنىتىنىڭ يىگىرمىنچى يىلىدا ئاسا
يەھۇدانىڭ ئۈستىگە پادىشاھ بولۇپ 10 يېرۇسالېمدا قىرىق بىر يىل سەلتەنەت

[121] ئىبرانىي تىلىدا «ئوغلى».

[122] خۇدانىڭ داۋۇتقا بىر «چىراغ» قالدۇرغانلىقى، بەلكىم ئۇنىڭ كېيىنكى كۆپ دەۋرلەرگە: «داۋۇت مېنىڭ سادىق قۇلۇم ئىدى» دەپ ئىسپاتلاش ئۈچۈن دائىم ئۇنىڭ خاندانىدىكىلەردىن بىرىنى يېرۇسالېمدىكى تەختىدە ئولتۇرغۇزۇپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. شۇنىڭدەك، خۇدا بۇ ئىش ئارقىلىق (داۋۇتنىڭ ئەۋلادلىرىنىڭ ئۈزۈلمىگەچكە تەختتە ئولتۇرۇشى)، ئەسلىدە داۋۇتقا: كەلگۈسى بىر زاماندا سېنىڭ ئەۋلادىڭ (مەسىھ) دۇنياغا كېلىپ، دۇنيانى خۇدانىڭ پادىشاھلىقى قىلىدۇ» دېگەن ۋەدەمنى چوقۇم ئەمەلگە ئاشۇرىمەن، دەپمۇ كۆرسىتىدۇ.

[123] «ئابىيامنىڭ پۈتۈن ئۆمرىدە رەھوبوئام بىلەن يەروبوئام بىر-بىرى بىلەن جەڭ قىلىشىپ تۇردى» — شۈبھىسىزكى، مۇشۇ ئايەتتە «رەھوبوئام» بولسا رەھوبوئام جەمەتىنى ۋە «يەروبوئام» بولسا يەروبوئام جەمەتىنى كۆرسىتىدۇ.

قىلدى. ئۇنىڭ چوڭ ئانىسىنىڭ[124] ئىسمى مائاقاھ بولۇپ، ئابىشالومنىڭ
قىزى ئىدى. 11 ئاسا ئاتىسى داۋۇت قىلغاندەك پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە دۇرۇس
بولغاننى قىلدى. 12 ئۇ كەسپىي بەچچىۋازلارنى[125] زېمىندىن ھەيدەپ، ئاتا-
بوۋىلىرى ياساتقان ھەممە يىرگىنچلىك مەبۇدلارنى يوقىتىۋەتتى. 13 ئۇ يەنە
چوڭ ئانىسى مائاقاھنى يىرگىنچلىك بىر «ئاشەراھ» تۈۋرۈكىنى ياسىغىنى
ئۈچۈن خانىشلىق مەرتىۋىسىدىن[126] چۈشۈرۈۋەتتى. ئاسا بۇ يىرگىنچلىك
بۇتنى كېسىپ كىدرون جىلغىسىدا كۆيدۈرۈۋەتتى. 14 «يۇقىرى جايلار»
يوقىتىلمىسىمۇ، ئاسانىڭ قەلبى ئۆمرىنىڭ بارلىق كۈنلىرىدە پەرۋەردىگارغا
پۈتۈنلەي بېغىشلانغانىدى. 15 ھەم ئاتىسى ھەم ئۇ ئۆزى پەرۋەردىگارغا ئاتاپ
ياسىغان نەرسىلەرنى، جۈملىدىن كۈمۈش بىلەن ئالتۇننى ۋە تۈرلۈك قاچا-
قۇچىلارنى پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيىگە كەلتۈردى.
16 ئەمدى ئاسا ۋە ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى بائاشا بارلىق كۈنلىرىدە بىر-
بىرى بىلەن جەڭ قىلىشىپ تۇردى. 17 ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى بائاشا
يەھۇداغا قارشى ھۇجۇم قىلدى؛ ھېچكىم يەھۇدانىڭ پادىشاھى ئاسا
بىلەن باردى-كەلدى قىلمىسۇن دەپ، راماھ شەھىرىنى مەھكەم قىلىپ
ياسىدى. 18 ئۇ ۋاقىتتا ئاسا پەرۋەردىگارنىڭ ئۆيىدىكى خەزىنىلەردە قالغان
بارلىق ئالتۇن-كۈمۈش ۋە پادىشاھنىڭ ئوردىسىدىكى خەزىنىلەردە قالغان
ئالتۇن-كۈمۈشنى ئېلىپ خىزمەتكارلىرىنىڭ قولىغا تاپشۇردى؛ ئاندىن
ئاسا پادىشاھ ئۇلارنى دەمەشقتە تۇرۇشلۇق سۇرىيە پادىشاھى ھېزىئوننىڭ
نەۋرىسى، تابرىمموننىڭ ئوغلى بەن-ھادادقا ئەۋەتتى ۋە شۇلار بىلەن بۇ
خەۋەرنى يەتكۈزۈپ: —
19 «مېنىڭ ئاتام بىلەن سىلىنىڭ ئاتىلىرىنىڭ ئارىسىدا بولغاندەك مەن
بىلەن سىلىنىڭ ئارىلىرىدا بىر ئەھدە بولسۇن. مانا، سىلىگە كۈمۈش بىلەن
ئالتۇندىن ھەدىيە ئەۋەتتىم؛ ئەمدى ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى بائاشا بىلەن بولغان

124 «چوڭ ئانىسى» — ئىبرانىي تىلدا «ئانىسى» بىلەن ئىپادىلىنىدۇ. ئىبرانىي تىلدا گاھى ۋاقىتلاردا «ئاتا» ياكى «ئانا» ئادەمنىڭ ئەجدادىنى كۆرسىتىدۇ. مەسىلەن، 11-ئايەتنى كۆرۈڭ.

125 «كەسپىي بەچچىۋازلار» — بۇ كىشىلەر بۇتپەرەسلىككە ياكى بۇتخانىلارغا مۇناسىۋەتلىك ئىدى.

126 «خانىشلىق مەرتىۋىسى» — بۇ سۆزگە قارىغاندا ئۇنىڭ چوڭ ئانىسى مائاقاھ پادىشاھلىقتا ئىككىنچى ئورۇندا تۇراتتى.

ئەھدىلىرىدىن قوللىرىنى ئۈزسىلە؛ شۇنىڭ بىلەن ئۇ مېنى قامال قىلىشتىن قول
ئۈزسۇن» ــ دېدى.
[20] بەن-ھاداد ئاسا پادىشاھنىڭ سۆزىگە كىرىپ، ئۆز قوشۇنىنىڭ سەردارلىرىنى
ئىسرائىلنىڭ شەھەرلىرىگە ھۇجۇم قىلىشقا ئەۋەتىپ، ئىجون، دان، بەيت-
مائاقاھدىكى ئابەل، پۈتكۈل كىننەرەت يۇرتى بىلەن نافتالىنىڭ پۈتكۈل زېمىنىنى
بېقىندۇردى. [21] باائاشا بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ، راماھ ئىستىھكامىنى ياساشتىن
قولىنى يىغىپ، تىرزاھقا بېرىپ تۇردى.
[22] ئاسا پادىشاھ بولسا پۈتكۈل يەھۇدانىڭ ئادەملىرىنى ھېچبىرىنى قويماي
چاقىرىپ يىغدى؛ ئۇلار باائاشا راماھ شەھىرىنى ياساشقا ئىشلەتكەن تاشلار
بىلەن ياغاچلارنى راماھتىن توشۇپ ئېلىپ كەتتى. ئاسا پادىشاھ مۇشۇلارنى
ئىشلىتىپ بىنيامىن زېمىنىدىكى گېبانى ۋە مىزپاھنى مەھكەم قىلىپ
ياسىدى.
[23] ئەمدى ئاسانىڭ باشقا ئىشلىرى، ئۇنىڭ زور قۇدرىتى، ئۇنىڭ قىلغىنىنىڭ
ھەممىسى، شۇنداقلا ياسىغان شەھەرلەر توغرىسىدا «يەھۇدا پادىشاھلىرىنىڭ
تارىخ-تەزكىرىلىرى» دېگەن كىتابتا پۈتۈلگەن ئەمەسمىدى؟ لېكىن قېرىغاندا،
ئۇنىڭ پۇتىدا بىر كېسەل پەيدا بولدى. [24] ئاسا ئۆز ئاتا-بوۋىلىرى ئارىسىدا
ئۇخلىدى ۋە داۋۇتنىڭ شەھىرىدە دەپنە قىلىندى. ئاندىن ئۇنىڭ ئوغلى
يەھوشافات ئورنىدا پادىشاھ بولدى.

ناداب ئىسرائىل ئۈستىگە ھۆكۈم سۈرىدۇ

[25] يەھۇدانىڭ پادىشاھى ئاسانىڭ سەلتەنىتىنىڭ ئىككىنچى يىلىدا
يەروبوئامنىڭ ئوغلى ناداب ئىسرائىل ئۈستىگە ھۆكۈم سۈرۈشكە باشلىدى؛ ئۇ
ئىسرائىلغا ئىككى يىل پادىشاھ بولدى. [26] ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە رەزىل
بولغاننى قىلىپ ئاتىسىنىڭ يولىدا مېڭىپ، ئاتىسىنىڭ ئىسرائىلنى گۇناھقا
پۇتلاشتۇرغان گۇناھلىرىدا ماڭدى.
[27] لېكىن ئىسساكار جەمەتىدىن بولغان ئاخىياھنىڭ ئوغلى باائاشا ئۇنىڭغا
قەست قىلىپ، ئۇنى فىلىستىيلەرنىڭ تەۋەسىدىكى گىببېتوندا ئۆلتۈردى. شۇ

چاغدا ناداب پۈتۈن ئىسرائىللار بىلەن بىرلىكتە گىببېتونغا قورشاپ ھۇجۇم قىلىۋاتاتتى.

[28] يەھۇدا پادىشاھى ئاسانىڭ سەلتەنىتىنىڭ ئۈچىنچى يىلىدا بائاشا نادابنى ئۆلتۈرۈپ، ئۆزى ئۇنىڭ ئورنىدا پادىشاھ بولدى. [29] ۋە شۇنداق بولدىكى، ئۇ پادىشاھ بولغاندا يەروبوئامنىڭ پۈتكۈل جەمەتىنى چېپىپ ئۆلتۈردى؛ پەرۋەردىگارنىڭ قۇلى شىلوھلۇق ئاخىياھنىڭ ۋاستىسى بىلەن ئېيتقان سۆزى ئەمەلگە ئاشۇرۇلۇپ، ئۇ يەروبوئامنىڭ جەمەتىدىن نەپسى بارلارنى بىرنىمۇ قويماي پۈتۈنلەي يوقاتتى. [30] بۇ ئىش يەروبوئامنىڭ سادىر قىلغان گۇناھلىرى ھەم ئۇنىڭ ئىسرائىلنى گۇناھقا پۇتلاشتۇرغان گۇناھلىرى تۈپەيلىدىن بولدى؛ ئۇ شۇلار بىلەن ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگارنىڭ غەزىپىنى قاتتىق قوزغىغانىدى. [31] نادابنىڭ باشقا ئىشلىرى بىلەن قىلغانلىرىنىڭ ھەممىسى «ئىسرائىل پادىشاھلىرىنىڭ تارىخ-تەزكىرىلىرى» دېگەن كىتابتا پۈتۈلگەن ئەمەسمىدى؟

[32] ئاسا ۋە ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى بائاشا بارلىق كۈنلىرىدە بىر-بىرى بىلەن جەڭ قىلىشىپ تۇردى.

بائاشا ئىسرائىل ئۈستىگە ھۆكۈم سۈرىدۇ

[33] يەھۇدانىڭ پادىشاھى ئاسانىڭ سەلتەنىتىنىڭ ئۈچىنچى يىلىدا ئاخىياھنىڭ ئوغلى بائاشا پۈتۈن ئىسرائىل ئۈستىگە تىرزاھتا ھۆكۈم سۈرۈشكە باشلىدى؛ ئۇ يىگىرمە تۆت يىل سەلتەنەت قىلدى. [34] ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە رەزىل بولغاننى قىلدى؛ ئۇ يەروبوئامنىڭ يولىدا يۈرۈپ، ئىسرائىلنى گۇناھقا پاتقۇزغان گۇناھىدا ماڭدى.

16

[1] پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى ھانانىنىڭ ئوغلى يەھۇغا كېلىپ بائاشانى ئەيىبلەپ مۇنداق دېيىلدى: ــ [2] «مانا، مەن سېنى توپا-چاڭ ئىچىدىن چىقىرىپ، خەلقىم ئىسرائىلغا ھۆكۈمران قىلىپ قويدۇم. لېكىن سەن يەروبوئامنىڭ يولىدا يۈرۈپ خەلقىم ئىسرائىلنى گۇناھقا پۇتلاشتۇردۇڭ،

ئۆلار گۇناھلىرى بىلەن غەزىپىمنى قوزغىدى. [3] مانا، مەن باشانى ئۆز جەمەتى بىلەن سۈپۈرۈپ يوقىتىپ، جەمەتىڭنى نىباتنىڭ ئوغلى يەروبوئامنىڭ جەمەتىگە ئوخشاش قىلىمەن. [4] باشادىن بولغانلاردىن شەھەردە ئۆلگىنىنى ئىتلار يەيدۇ؛ سەھرادا ئۆلگىنىنى ئاسماندىكى قۇشلار يەيدۇ».

[5] باشانىڭ باشقا ئىشلىرى ۋە ئۇنىڭ قىلغانلىرى بىلەن قۇدرىتى توغرىسىدا «ئىسرائىل پادىشاھلىرىنىڭ تارىخ-تەزكىرىلىرى» دېگەن كىتابتا پۈتۈلگەن ئەمەسمىدى؟ [6] باشا ئۆز ئاتا-بوۋىلىرى ئارىسىدا ئۇخلىدى ۋە تىرزاھتا دەپنە قىلىندى؛ ئاندىن ئۇنىڭ ئوغلى ئېلاھ ئورنىدا پادىشاھ بولدى.

[7] باشانىڭ پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە قىلغان بارلىق رەزىللىكى تۈپەيلىدىن، پەرۋەردىگارنىڭ باشانىڭ بېشىغا ۋە ئۇنىڭ جەمەتىنىڭ بېشىغا چۈشۈرگىنى توغرۇلۇق سۆزى ھانانىنىڭ ئوغلى يەھۇ پەيغەمبەر ئارقىلىق بېرىلگەنىدى. چۈنكى ئۇ يەروبوئامنىڭ جەمەتى قىلغىنىغا ئوخشاش قىلىپ ئۆز قوللىرىنىڭ ئىشلىرى (جۈملىدىن يەروبوئامنىڭ جەمەتىنى چېپىپ ئۆلتۈرگەنلىكى) بىلەن پەرۋەردىگارنىڭ غەزىپىنى قوزغىدى.

ئېلاھ ئىسرائىل ئۈستىگە ھۆكۈم سۈرىدۇ

[8] يەھۇدا پادىشاھى ئاسانىڭ سەلتەنىتىنىڭ يىگىرمە ئالتىنچى يىلىدا، باشانىڭ ئوغلى ئېلاھ تىرزاھتا ئىسرائىلغا پادىشاھ بولۇپ، ئىككى يىل سەلتەنەت قىلدى. [9] لېكىن ئۇنىڭ جەڭ ھارۋىلىرىنىڭ يېرىمىغا سەردار بولغان خىزمەتكارى زىمرى ئۇنىڭغا قەست قىلدى؛ ئېلاھ تىرزاھتىكى ئوردىسىدىكى غوجىدار ئاررانىڭ ئۆيىدە شاراب ئىچىپ مەست بولغاندا [10] زىمرى كىرىپ ئۇنى چېپىپ ئۆلتۈردى. بۇ ۋاقىت يەھۇدانىڭ پادىشاھى ئاسانىڭ سەلتەنىتىنىڭ يىگىرمە يەتتىنچى يىلى ئىدى. زىمرى ئېلاھنىڭ ئورنىدا پادىشاھ بولدى.

[11] ئۇ پادىشاھ بولۇپ ئۆز تەختىدە ئولتۇرۇشى بىلەنلا ئۇ باشانىڭ بارلىق جەمەتىنى چېپىپ ئۆلتۈردى؛ ئۇ ئۇنىڭ ئۇرۇق-تۇغقانلىرى ۋە دوستلىرىدىن بىر

ئەركەكنىمۇ[127] تىرىك قالدۇرمىدى. [12] شۇنداق قىلىپ زىمرى پەرۋەردىگارنىڭ يەھۇ پەيغەمبەر ئارقىلىق بائاشانى ئەيىبلىگەن سۆزىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ، بائاشانىڭ پۈتكۈل جەمەتىنى يوقاتتى. [13] بۇ ئىش بائاشانىڭ بارلىق گۇناھلىرى بىلەن ئۇنىڭ ئوغلى ئېلاھنىڭ گۇناھلىرى، جۈملىدىن ئۇلارنىڭ ئىسرائىلنى گۇناھقا پۇتلاشتۇرغان گۇناھلىرى، ئەرزىمەس بۇتلىرى بىلەن[128] ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگارنىڭ غەزىپىنى قوزغاپ، شۇنداق بولدى.
[14] ئېلاھنىڭ باشقا ئىشلىرى ۋە قىلغانلىرىنىڭ ھەممىسى «ئىسرائىل پادىشاھلىرىنىڭ تارىخ-تەزكىرىلىرى» دېگەن كىتابتا پۈتۈلگەن ئەمەسمىدى؟

زىمرى ئىسرائىل ئۈستىگە ھۆكۈم سۈرىدۇ

[15] يەھۇدانىڭ پادىشاھى ئاسانىڭ سەلتەنىتىنىڭ يىگىرمە يەتتىنچى يىلىدا زىمرى تىرزاھتا يەتتە كۈن سەلتەنەت قىلدى. خەلق فىلىستىيلەرگە تەۋە بولغان گىببېتوننى قورشىۋېلىپ بارگاھ تىككەنىدى. [16] بارگاھدا تۇرغان خالايىق: — «زىمرى قەست قىلىپ پادىشاھنى ئۆلتۈردى» دەپ ئاڭلىدى. شۇنىڭ بىلەن پۈتكۈل ئىسرائىل شۇ كۈنى بارگاھدا قوشۇننىڭ سەردارى ئومرىنى ئىسرائىلغا پادىشاھ قىلدى. [17] ئاندىن ئومرى ئىسرائىلنىڭ ھەممىسىنى يېتەكلەپ، گىببېتوندىن چىقىپ، تىرزاھنى قورشىدى. [18] ۋە شۇنداق بولدىكى، زىمرى شەھەرنىڭ ئېلىنغانلىقىنى كۆرۈپ، پادىشاھ ئوردىسىدىكى قورغانغا كىرىپ، ئوردىغا ئوت قويۇۋەتتى، ئۆزى كۆيۈپ ئۆلدى. [19] بۇ ئىش ئۆزىنىڭ گۇناھلىرى ئۈچۈن، يەنى پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە رەزىللىك قىلىپ، يەروبوئامنىڭ يولىدا يۈرۈپ، ئىسرائىلنى گۇناھقا پۇتلاشتۇرغان گۇناھتا ماڭغىنى ئۈچۈن شۇنداق بولدى. [20] زىمرىنىڭ باشقا ئىشلىرى ۋە قەست قىلغىنى توغرىسىدا «ئىسرائىل پادىشاھلىرىنىڭ تارىخ-تەزكىرىلىرى» دېگەن كىتابتا پۈتۈلگەن ئەمەسمىدى؟

[127] «(ھەربىر) ئەركەك» ئىبرانىي تىلىدا: «تامغا قاراپ سىيىدىغان ھەربىرى» دېگەنلىك بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.
[128] ئىبرانىي تىلىدا «يوق بولغان نەرسىلىرى بىلەن...»

21 ئەمما ئىسرائىل خەلقى ئىككىگە بۆلۈنۈپ، ئۇلارنىڭ يېرىمى گىناتنىڭ ئوغلى تىبنىنى پادىشاھ قىلىشقا ئۇنىڭغا ئەگەشتى؛ باشقا يېرىمى بولسا ئومرىگە ئەگەشتى. 22 ئەمدى ئومرىگە ئەگەشكەن خەلق گىناتنىڭ ئوغلى تىبنىگە ئەگەشكەن خەلقتىن كۈچلۈك چىقتى. تىبنى ئۆلدى؛ ئومرى پادىشاھ بولدى.

23 يەھۇدانىڭ پادىشاھى ئاسانىڭ ئوتتۇز بىرىنچى يىلىدا ئومرى ئىسرائىلغا پادىشاھ بولۇپ ئون ئىككى يىل سەلتەنەت قىلدى. ئۇ تىرزاھتا ئالتە يىل سەلتەنەت قىلدى. 24 ئۇ شەمەردىن سامارىيە ئېگىزلىكىنى ئىككى تالانت كۈمۈشكە سېتىۋېلىپ، شۇ ئېگىزلىك ئۈستىگە قورۇلۇشلارنى سېلىپ بىر شەھەر بىنا قىلىپ، ئۇنى ئېگىزلىكنىڭ ئەسلىي ئىگىسى شەمەرنىڭ نامى بىلەن «سامارىيە» دەپ ئاتىدى. 25 ئومرى پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە رەزىل بولغاننى قىلدى، ئۆزىدىن ئىلگىرىكى پادىشاھلارنىڭ ھەممىسىدىن بەتتەر بولۇپ يامانلىق قىلدى. 26 ئۇ نىباتنىڭ ئوغلى يەروبوئامنىڭ ھەممە يوللىرىدا، شۇنداقلا جۈملىدىن ئۇنىڭ ئىسرائىلنى گۇناھقا پۇتلاشتۇرغان گۇناھى ئىچىدە ماڭدى؛ ئۇلار ئەرزىمەس بۇتلىرى بىلەن ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگارنىڭ غەزىپىنى قوزغىدى.

27 ئومرىنىڭ باشقا ئىشلىرى، ئۇنىڭ قىلغانلىرىنىڭ ھەممىسى، كۆرسەتكەن قۇدرىتى توغرىسىدا «ئىسرائىل پادىشاھلىرىنىڭ تارىخ-تەزكىرىلىرى» دېگەن كىتابتا پۈتۈلگەن ئەمەسمىدى؟

28 ئومرى ئاتا-بوۋىلىرى ئارىسىدا ئۇخلىدى ۋە سامارىيەدە دەپنە قىلىندى. ئاندىن ئۇنىڭ ئوغلى ئاھاب ئورنىدا پادىشاھ بولدى.

ئاھاب خەلقنى بۇتپەرەسلىككە تېخىمۇ ئازدۇردۇ

29 يەھۇدا پادىشاھى ئاسانىڭ سەلتەنىتىنىڭ ئوتتۇز سەككىزىنچى يىلىدا ئومرىنىڭ ئوغلى ئاھاب ئىسرائىلغا پادىشاھ بولدى. ئومرىنىڭ ئوغلى ئاھاب سامارىيەدە يىگىرمە ئىككى يىل ئىسرائىلنىڭ ئۈستىدە سەلتەنەت قىلدى. 30 ئەمما ئومرىنىڭ ئوغلى ئاھاب پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە ئۆزىدىن

ئىلگىرىكىلەرنىڭ ھەممىسىدىن ئاشۇرۇپ يامانلىق قىلدى. 31 ۋە شۇنداق
بولدىكى، ئۇ نىباتنىڭ ئوغلى يەروبوئامنىڭ گۇناھلىرىدا يۈرۈش ئانچە ئېغىر
گۇناھ ئەمەستەك، ئۇ زىدونىيلارنىڭ پادىشاھى ئەتبائالنىڭ قىزى يىزەبەلنى
خوتۇنلۇققا ئالدى ۋە شۇنىڭ بىلەن ئۇ بائال دېگەن بۇتنىڭ قۇللۇقىدا بولۇپ،
ئۇنىڭغا سەجدە قىلدى. 32 ئۇ سامارىيەدە ياسىغان بائالنىڭ بۇتخانىسى
ئىچىگە بائالغا بىر قۇربانگاھ ياسىدى.
33 ئاھاب ھەم بىر «ئاشەراھ بۇت»نىمۇ ياساتتى؛ ئاھاب شۇنداق قىلىپ
ئۇنىڭدىن بۇرۇن ئۆتكەن ئىسرائىلنىڭ ھەممە پادىشاھلىرىنىڭ ئىسرائىلنىڭ
خۇداسى پەرۋەردىگارنىڭ غەزىپىنى قوزغىغان ئىشلىرىدىن ئاشۇرۇپ يامانلىق
قىلدى. 34 ئۇنىڭ كۈنلىرىدە بەيت-ئەللىك خىئەل يېرىخو شەھىرىنى
ياسىدى؛ لېكىن ئۇ ئۇنىڭ ئۇلىنى سالغاندا تۇنجى ئوغلى ئابىرام ئۆلدى؛ ۋە
دەرۋازىلىرىنى سالغاندا ئۇنىڭ كەنجى ئوغلى سەگۇب ئۆلدى[129]؛ شۇنىڭ بىلەن
پەرۋەردىگارنىڭ نۇننىڭ ئوغلى يەشۇئا ئارقىلىق يېرىخو توغرۇلۇق ئېيتقان سۆزى
ئەمەلگە ئاشۇرۇلدى.

17 ئىلياس (ئېلىياھ)[130] پەيغەمبەر مەيدانغا چىقىدۇ

1 ئەمدى گىلېئادتا تۇرۇۋاتقانلاردىن بولغان تىشبىلىق ئىلياس
ئاھابقا: — مەن خىزمىتىدە تۇرۇۋاتقان[131] ئىسرائىلنىڭ خۇداسى
پەرۋەردىگارنىڭ ھاياتى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، مېنىڭ سۆزۈمسىز بۇ يىللاردا
نە شەبنەم نە يامغۇر چۈشمەيدۇ، دېدى.
2 ئاندىن پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى ئۇنىڭغا كېلىپ: —

129 يەشۇئا پەيغەمبەرنىڭ يېرىخو شەھىرىگە قارىتا لەنەتى توغرۇلۇق «يە.» 26:6نى كۆرۈڭ.

130 «ئىلياس» — ئىبرانىي تىلىدىكى «ئېلىياھ» دېگەننىڭ ئەرەبچە تەلەپپۇزىدۇر. «ئېلىياھ»نىڭ مەنىسى «پەرۋەردىگار (ياھ) مېنىڭ خۇدايىم». «ئىلياس» ئوقۇرمەنلەرگە تونۇش بولغاچقا، پەيغەمبەرنىڭ نامىنىڭ ئەرەبچە تەلەپپۇزىنى ئىشلەتتۇق.

131 «مەن خىزمىتىدە تۇرۇۋاتقان» ئىبرانىي تىلىدا «مەن ئۇنىڭ (خۇدانىڭ) ئالدىدا تۇرۇۋاتقان» دېگەن سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ. ئىلياس ئۆزىنى پادىشاھنىڭ ئوردىسىدا دائىم غوجىسىنىڭ ئالدىدا تۇرۇۋاتقان خىزمەتكارغا ئوخشىتىدۇ.

3 بۇ يەردىن كېتىپ، مەشرىق تەرەپكە بېرىپ، ئىئوردان دەرياسىنىڭ ئۇ تەرىپىدىكى قېرىت ئېقىنىنىڭ بويىدا ئۆزۈڭنى يوشۇرغىن؛ 4 ۋە شۇنداق بولىدۇكى، سەن ئېقىنىنىڭ سۈيىدىن ئىچىسەن؛ مانا، ساڭا ئۇ يەردە ئوزۇق يەتكۈزۈپ بېرىشكە قاغا-قۇزغۇنلارنى بۇيرۇدۇم، دېيىلدى.
5 شۇنىڭ بىلەن ئۇ پەرۋەردىگار بۇيرۇغاندەك قىلىپ، ئىئوردان دەرياسىنىڭ ئۇ تەرىپىدىكى قېرىت ئېقىنىغا بېرىپ، ئۇ يەردە تۇردى. 6 قاغا-قۇزغۇنلار ئەتىگەندە نان بىلەن گۆش، ھەر كەچتە يەنە نان بىلەن گۆش يەتكۈزۈپ بېرەتتى. ئۇ ئۆزى ئېقىنىنىڭ سۈيىدىن ئىچەتتى. 7 لېكىن زېمىندا يامغۇر ياغمىغىنى ئۈچۈن بىرمەزگىلدىن كېيىن ئېقىن سۇ قۇرۇپ كەتتى. 8 ئۇ ۋاقىتتا پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى ئۇنىڭغا كېلىپ: — 9 ئورنۇڭدىن تۇرۇپ زىدونىدىكى زارەفاتقا بېرىپ، ئۇ يەردە تۇرغىن؛ مانا، مەن ئۇ يەردىكى بىر تۇل خوتۇننى سېنى بېقىشقا بۇيرۇدۇم، دېيىلدى.
10 ئۇ ئورنىدىن تۇرۇپ زارەفاتقا بېرىپ، شەھەرنىڭ دەرۋازىسىغا كەلگەندە، مانا ئۇ يەردە بىر تۇل خوتۇن ئوتۇن تېرىپ تۇراتتى. ئۇ تۇل خوتۇننى چاقىرىپ: — ئۆتۈنىمەن، قاچىدا ماڭا ئىچكىلى ئازراق سۇ ئېلىپ كەلگەيسەن، دېدى.
11 ئۇ سۇ ئالغىلى ماڭغاندا، ئۇ يەنە: — ئۆتۈنىمەن، ماڭا قولۇڭدا بىر چىشلەم نانمۇ ئالغاچ كەلگەيسەن، دېدى.
12 ئەمما ئۇ: — پەرۋەردىگار خۇدايىڭنىڭ ھاياتى بىلەن، ساڭا قەسەم قىلىمەنكى، مەندە ھېچ نان يوق، پەقەت ئىدىشتا بىر چاڭگال ئۇن، كوزىدا ئازغىنە ماي بار، مانا ئىككى تال ئوتۇن تېرىۋاتىمەن؛ ئاندىن بېرىپ ئۆزۈم بىلەن ئوغلۇمغا نان ئېتىپ، ئۇنى يەپ ئۆلىمىز، دېدى.
13 ئىلياس ئۇنىڭغا: — قورقمىغىن؛ بېرىپ ئېيتقىنىڭدەك قىلغىن؛ لېكىن ئاۋۋال بىر كىچىك توقاچ ئېتىپ، ماڭا ئېلىپ كەلگىن؛ ئاندىن ئۆزۈڭ بىلەن ئوغلۇڭغا نان ئەتكىن. 14 چۈنكى ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: — «پەرۋەردىگار يەر يۈزىگە يامغۇر ياغدۇرىدىغان كۈنگىچىلىك ئىدىشتىكى ئۇن تۈگىمەيدۇ ۋە كوزىدىكى ماي كېمەيمەيدۇ»، دېدى.
15 شۇنىڭ بىلەن ئۇ بېرىپ، ئىلياسنىڭ ئېيتقىنىدەك قىلدى ۋە ئۇ، ئىلياس ۋە ئائىلىسىدىكىلەر خېلى كۈنلەرگىچە يېدى. 16 پەرۋەردىگارنىڭ

ئىلياس ئارقىلىق ئېيتقان سۆزى بويىچە، ئىدىشتىكى ئۇن تۈگىمىدى ۋە كوزىدىكى مايمۇ كېمەيمىدى. [17] شۇ ئىشلاردىن كېيىن شۇنداق بولدىكى، ئۆينىڭ ئىگىسى بولغان بۇ ئايالنىڭ ئوغلى كېسەل بولدى. ئۇنىڭ كېسىلى شۇنداق ئېغىرلىشىپ كەتتىكى، ئۇنىڭدا نەپەس قالمىدى.

[18] ئايال ئىلياسقا: ــ ئى خۇدانىڭ ئادىمى، مېنىڭ سەن بىلەن نېمە ئالاقەم بار ئىدى؟ سەن گۇناھىمنى يادقا كەلتۈرۈپ، ئوغلۇمنىڭ جېنىغا زامىن بولۇشقا كەلدىڭمۇ؟ ــ دېدى.

[19] ئۇ ئۇنىڭغا: ــ ئوغلۇڭنى قولۇمغا بەرگىن، دەپ ئۇنى ئۇنىڭ قۇچىقىدىن ئېلىپ ئۆزى ئولتۇرغان بالىخانىغا ئېلىپ چىقىپ ئۆز ئورنىغا قويۇپ، [20] پەرۋەردىگارغا پەرياد قىلىپ: ــ ئى خۇدايىم پەرۋەردىگار، مەن مېھمان بولغان بۇ تۇل خوتۇننىڭ ئوغلىنى ئۆلتۈرۈش بىلەن ئۇنىڭ بېشىغىمۇ بالا چۈشۈردۈڭمۇ؟ ــ دەپ نىدا قىلدى.

[21] ئۇ بالىنىڭ ئۈستىگە ئۈچ قېتىم ئۆزىنى چاپلاپ، پەرۋەردىگارغا پەرياد قىلىپ: ــ ئى پەرۋەردىگار خۇدايىم، بۇ بالىنىڭ جېنى[132] ئۆزىگە يەنە يېنىپ كىرسۇن! ــ دەپ نىدا قىلدى.

[22] پەرۋەردىگار ئىلياسنىڭ پەريادىنى ئاڭلىدى؛ بالىنىڭ جېنى ئۇنىڭغا يېنىپ كىرىشى بىلەن ئۇ تىرىلدى. [23] ئىلياس بالىنى بالىخانىدىن ئېلىپ چۈشۈپ، ئۆيگە كىرىپ، ئانىسىغا تاپشۇرۇپ بەردى. ئىلياس: ــ مانا ئوغلۇڭ تىرىكتۇر، دېدى.

[24] ئايال ئىلياسقا: ــ مەن شۇ ئىش ئارقىلىق ئەمدى سېنىڭ خۇدانىڭ ئادىمى ئىكەنلىكىڭنى، ئاغزىڭدىن چىققان پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى ھەقىقەت ئىكەنلىكىنى بىلدىم، دېدى.

ئىلياس پەيغەمبەر ئىسرائىلنى توۋا قىلىشقا چاقىردۇ

18

[1] ئۇزۇن ۋاقىت ئۆتۈپ، پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى قۇرغاقچىلىقنىڭ ئۈچىنچى يىلىدا ئىلياسقا كېلىپ: ــ سەن بېرىپ ئۆزۈڭنى ئاھابنىڭ ئالدىدا ئايان قىلغىن، ۋە مەن يەر يۈزىگە يامغۇر ياغدۇرىمەن، دېيىلدى.

[132] ئىبرانىي تىلىدا «جان» ۋە «نەپەس» بىر سۆزدۇر.

[2] شۇنىڭ بىلەن ئىلىياس ئۆزىنى ئاھابنىڭ ئالدىدا ئايان قىلغىلى چىقىپ كەتتى. ئاچارچىلىق بولسا سامارىيەدە قاتتىق ئىدى. [3] ئاھاب ئوردىسىدىكى غوجىدار ئوبادىيانى چاقىردى (ئوبادىيا تولىمۇ تەقۋادار كىشى بولۇپ پەرۋەردىگاردىن ئىنتايىن قورقاتتى. [4] يىزەبەل پەرۋەردىگارنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئۆلتۈرۈپ يوقىتىۋاتقاندا ئوبادىيا يۈز پەيغەمبەرنى ئېلىپ ئەللىكتىن-ئەللىكتىن ئايرىم-ئايرىم ئىككى غارغا يوشۇرۇپ، ئۇلارنى نان ۋە سۇ بىلەن باققانىدى).

[5] ئاھاب ئوبادىياغا: ــ زېمىننى كېزىپ ھەممە بۇلاق ۋە ھەممە جىلغىلارغا بېرىپ باققىن؛ ئۇ يەرلەردە ئات-قېچىرلارنى تىرىك ساقلىغۇدەك ئوت-چۆپ تېپىلارمىكىن؟ شۇنداق بولسا بىزنىڭ ئۇلاغلىرىمىزنىڭ بىر قىسمىنى سويماي تۇرالارمىز، دېدى.

[6] ئۇلار ھەربىرى جايلارغا بۆلۈنۈپ ماڭدى؛ ئاھاب ئۆز ئالدىغا ماڭدى، ئوبادىيامۇ ئۆز ئالدىغا ماڭدى. [7] ئوبادىيا ئۆز يولىدا كېتىپ بارغاندا، مانا، ئۇنىڭغا ئىلىياس ئۇچرىدى. ئۇ ئۇنى تونۇپ يەرگە يىقىلىپ دۈم يېتىپ: بۇ راست سەن، غوجام ئىلىياسمۇ؟ ــ دەپ سورىدى.

[8] ئۇ ئۇنىڭغا: ــ بۇ مەن. بېرىپ ئۆز غوجاڭغا: ــ ئىلىياس قايتىپ كەلدى! دەپ ئېيتقىن، دېدى.

[9] ئۇ ئىلىياسقا مۇنداق دېدى: ــ «سەن قانداقسىگە كەمىنەڭنى ئۆلتۈرگىلى ئاھابنىڭ قولىغا تاپشۇرماقچى بولىسەن، مەن زادى نېمە گۇناھ قىلدىم؟ [10]ئۆز خۇدايىڭ پەرۋەردىگارنىڭ ھاياتى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، غوجام ئادەم ئەۋەتىپ سېنى ئىزدىمىگەن ھېچ ئەل ۋە مەملىكەت قالمىدى. شۇ ئەل، مەملىكەتلەر: «ئۇ بۇ يەردە يوق» دېسە، پادىشاھ ئۇلارغا سېنى تاپالمىغانلىغا قەسەم ئىچكۈزدى. [11] لېكىن سەن ماڭا ھازىر: ــ «بېرىپ غوجاڭغا: ــ ئىلىياس قايتىپ كەلدى! دېگىن» ــ دەيسەن! [12] مەن قېشىڭدىن كەتكەندىن كېيىن، پەرۋەردىگارنىڭ روھى سېنى مەن بىلمىگەن يەرگە ئېلىپ بارىدۇ؛ شۇنداقتا مەن ئاھابقا خەۋەر يەتكۈزۈپ، لېكىن ئۇ سېنى تاپالمىسا، مېنى ئۆلتۈرىدۇ. ئەمەلىيەتتە، كەمىنەڭ ياشلىقىمدىن تارتىپ پەرۋەردىگاردىن قورقۇپ كەلگەنمەن. [13] يىزەبەل پەرۋەردىگارنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى ئۆلتۈرگەندە مېنىڭ قانداق قىلغىنىم، يەنى مەن پەرۋەردىگارنىڭ پەيغەمبەرلىرىدىن يۈزنى

ئەللىكتىن-ئەللىكتىن ئايرىم-ئايرىم ئىككى غارغا يوشۇرۇپ، ئۇلارنى نان ۋە
سۇ بىلەن تەمىنلەپ باققانلىقىم سەن غوجامغا مەلۇم قىلىنغان ئەمەسمۇ؟
14 ئەمدى سەن ھازىر ماڭا: ــ «بېرىپ غوجاڭغا: ــ مانا ئىلياس كەلدى
دېگىن»، ــ دېدىڭ. شۇنداق قىلسام ئۇ مېنى ئۆلتۈرىدۇ!».
15 لېكىن ئىلياس: ــ مەن خىزمىتىدە تۇرۇۋاتقان[133] ساماۋى قوشۇنلارنىڭ
سەردارى بولغان پەرۋەردىگارنىڭ ھاياتى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، مەن جەزمەن
بۈگۈن ئۇنىڭ ئالدىدا ئايان بولىمەن، دېدى.
16 شۇنىڭ بىلەن ئوبادىيا ئاھابنىڭ قېشىغا بېرىپ ئۇنىڭغا خەۋەر بەردى.
ئاھاب ئىلياس بىلەن كۆرۈشكىلى باردى. 17 ئاھاب ئىلياسنى كۆرگەندە
ئۇنىڭغا: ــ بۇ سەنمۇ، ئى ئىسرائىلغا بالا كەلتۈرگۈچى؟! ــ دېدى.
18 ئۇ جاۋاب بېرىپ: ــ ئىسرائىلغا بالا كەلتۈرگۈچى مەن ئەمەس، بەلكى
سەن بىلەن ئاتاڭنىڭ جەمەتىدىكىلەر! چۈنكى سىلەر پەرۋەردىگارنىڭ
ئەمرلىرىنى تاشلاپ بائال دېگەن بۇتلارغا تايىنىپ ئەگەشكەنسىلەر. 19ئەمدى
ئادەم ئەۋەتىپ كارمەل تېغىدا پۈتكۈل ئىسرائىلنى يېنىمغا جەم قىل،
شۇنداقلا يىزەبەلنىڭ داستىخىنىدىن غىزالىنىدىغان بائالنىڭ تۆت يۈز ئەللىك
پەيغەمبىرى بىلەن ئاشەراھنىڭ تۆت يۈز پەيغەمبىرىنى يىغدۇر، ــ دېدى.
20 شۇنىڭ بىلەن ئاھاب ئىسرائىللارنىڭ ھەممىسىگە ئادەملەرنى ئەۋەتىپ،
پەيغەمبەرلەرنى كارمەل تېغىغا يىغدۇردى.
21 ئىلياس بارلىق خەلققە يېقىن كېلىپ: ــ قاچانغىچە ئىككى پىكىر
ئارىسىدا ئارىسالدى تۇرىسىلەر؟ ئەگەر پەرۋەردىگار خۇدا بولسا، ئۇنىڭغا
ئەگىشىڭلار؛ بائال خۇدا بولسا، ئۇنىڭغا ئەگىشىڭلار، دېدى. ئەمما خەلق
ئۇنىڭغا جاۋاب بەرمەي، ئۈن-تىن چىقارمىدى.
22 ئىلياس خەلققە: ــ پەرۋەردىگارنىڭ پەيغەمبەرلىرىدىن پەقەت مەن
يالغۇز قالدىم. ئەمما بائالنىڭ پەيغەمبەرلىرى تۆت يۈز ئەللىك كىشىدۇر.
23ئەمدى بىزگە ئىككى بۇقا بېرىلسۇن. ئۇلار ئۆزلىرىگە بىر بۇقىنى تاللاپ،

---

133 «مەن خىزمىتىدە تۇرۇۋاتقان» ئىبرانىي تىلىدا «مەن ئۇنىڭ (خۇدانىڭ) ئالدىدا تۇرۇۋاتقان» دېگەن سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ. ئىلياس ئۆزىنى پادىشاھنىڭ ئوردىسىدا دائىم غوجىسىنىڭ ئالدىدا تۇرۇۋاتقان خىزمەتكارغا ئوخشىتىدۇ.

سويۇپ پارچىلاپ ئوتۇننىڭ ئۈستىگە قويسۇن، ئەمما ئوت ياقمىسۇن. مەنمۇ
باشقا بىر بۇقىنى تەييار قىلىپ ئوت ياقماي ئوتۇننىڭ ئۈستىگە قوياي. [24] سىلەر
بولساڭلار، ئۆز ئىلاھلىرىڭلارنىڭ نامىنى چاقىرىپ نىدا قىلىڭلار. مەن بولسام،
پەرۋەردىگارنىڭ نامىنى چاقىرىپ نىدا قىلىمەن. قايسى خۇدا ئوت بىلەن
جاۋاب بەرسە، شۇ خۇدا بولسۇن، دېدى. ھەممە خەلق: ــ بۇ ئوبدان گەپ،
دەپ جاۋاب بەردى.
[25] ئىلياس بائالنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە: سىلەر كۆپ بولغاچ ئاۋۋال ئۆزۈڭلار
ئۈچۈن بىر بۇقىنى تاللاپ تەييار قىلىڭلار؛ ئاندىن ھېچ ئوت ياقماي ئۆز
ئىلاھىڭلارنىڭ نامىنى قىچقىرىپ نىدا قىلىڭلار، دېدى.
[26] ئۇلار ئۇنىڭ دېگىنى بويىچە ئۆزلىرىگە بېرىلگەن بۇقىنى ئېلىپ ئۇنى
تەييار قىلدى. ئەتىگەندىن چۈشكىچە ئۇلار بائالنىڭ نامىنى قىچقىرىپ: ــ
ئى بائال، بىزگە جاۋاب بەرگىن! دەپ نىدا قىلدى. لېكىن ھېچ ئاۋاز ياكى ھېچ
جاۋاب بولمىدى. ئۇلار راسلانغان قۇربانگاھ چۆرىسىدە توختىماي سەكرەيتتى.
[27] چۈش كىرگەندە ئىلياس ئۇلارنى زاڭلىق قىلىپ: ــ ئۈنلۈكرەك قىچقىرىڭلار؛
چۈنكى ئۇ بىر ئىلاھ ئەمەسمۇ؟ بەلكىم ئۇ چوڭقۇر خىيالغا چۆمۈپ كەتكەندۇ،
ياكى ئىش بىلەن چىقىپ كەتكەندۇ، ياكى بىر سەپەرگە چىقىپ كەتكەندۇ؟
ياكى بولمىسا ئۇ ئۇخلاۋاتقان بولۇشى مۇمكىن، ئۇنى ئويغىتىشىڭلار كېرەك؟!
ــ دېدى.
[28] ئۇلار تېخىمۇ ئۈنلۈك چاقىرىپ ئۆز قائىدىسى بويىچە قانغا مىلىنىپ
كەتكۈچە ئۆزلىرىنى قىلىچ ۋە نەيزە بىلەن تىلاتتى. [29] چۈشتىن كېيىن ئۇلار
«بېشارەت بېرىۋاتقان» ھالەتكە چۈشۈپ كەچلىك قۇربانلىق ۋاقتىغىچە[134]
شۇ ھالەتتە تۇردى. لېكىن ھېچ ئاۋاز ئاڭلانمىدى، ياكى جاۋاب بەرگۈچى ياكى
ئىجابەت قىلغۇچى مەلۇم بولمىدى.
[30] ئىلياس ھەممە خەلققە: ــ يېنىمغا يېقىن كېلىڭلار، دېدى. ھەممە
خەلق ئۇنىڭغا يېقىن كەلگەندىن كېيىن ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ شۇ يەردىكى
يىقىتىلغان قۇربانگاھىنى قايتىدىن قۇرۇپ چىقتى. [31] ئىلياس ئون ئىككى

---

[134] «بېشارەت بېرىۋاتقان» ــ ئىبرانىي تىلىدا «پەيغەمبەرچىلىق قىلىۋاتقان» دېگەن ئىبارە بىلەن ئىپادىلىنىدۇ. «كەچلىك قۇربانلىق» چۈشتىن كېيىن سائەت ئۈچلەردە بولاتتى.

تاشنى ئالدى. بۇ تاشلارنىڭ سانى پەرۋەردىگارنىڭ «نامىڭ ئىسرائىل بولسۇن» دېگەن سۆزىنى تاپشۇرۇۋالغان ياقۇپنىڭ ئوغۇللىرىدىن چىققان قەبىلىلەرنىڭ سانى بىلەن ئوخشاش ئىدى. [32] شۇ تاشلاردىن ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ نامى بىلەن بىر قۇربانگاھنى ياسىدى. ئۇ قۇربانگاھنىڭ چۆرىسىدە ئىككى سېئاھ[135] دان پاتقۇدەك ئازگال كولىدى. [33] ئاندىن ئۇ ئوتۇننى راستىلاپ، بۇقىنى پارچىلاپ ئوتۇننىڭ تۆپىسىگە قويدى.

[34] ئۇ: ــ تۆت ئىدىشنى سۇغا توشقۇزۇپ ئۇنى كۆيدۈرمە قۇربانلىق ۋە ئوتۇننىڭ ئۈستىگە تۆكۈڭلار، ــ دېدى. ئاندىن: يەنە بىر قېتىم قىلىڭلار» ــ دېۋىدى، ئۇلار شۇنداق قىلدى. ئۇ يەنە: ــ ئۈچىنچى مەرتىۋە شۇنداق قىلىڭلار، دېدى. ئۇلار ئۈچىنچى مەرتىۋە شۇنداق قىلغاندا [35] سۇ قۇربانگاھنىڭ چۆرىسىدىن ئېقىپ چۈشۈپ، كولانغان ئازگالنىمۇ سۇ بىلەن تولدۇردى.

[36] كەچلىك قۇربانلىقنىڭ ۋاقتى كەلگەندە ئىلياس پەيغەمبەر قۇربانلىققا يېقىن كېلىپ مۇنداق دۇئا قىلدى: ــ ئەي پەرۋەردىگار، ئىبراھىم بىلەن ئىسھاق ۋە ئىسرائىلنىڭ خۇداسى، ئۆزۈڭنىڭ ئىسرائىلدا خۇدا بولغىنىڭنى ئاشكارا قىلغايسەن، شۇنداقلا مېنىڭ سېنىڭ قۇلۇڭ بولۇپ بۇلارنىڭ ھەممىسىنى بۇيرۇقۇڭ بىلەن قىلغانلىقىمنى بۈگۈن بىلدۈرگەيسەن. [37] ماڭا ئىجابەت قىلغايسەن، ئەي پەرۋەردىگار، ئىجابەت قىلغايسەن؛ شۇنىڭ بىلەن بۇ خەلققە سەن پەرۋەردىگارنىڭ خۇدا ئىكەنلىكىڭنى ھەمدە ئۇلارنىڭ قەلبلىرىنى توغرا يولغا ياندۇرغۇچى ئۆزۈڭ ئىكەنلىكىڭنى بىلدۈرگەيسەن، دېدى.

[38] شۇنىڭ بىلەن پەرۋەردىگارنىڭ ئوتى چۈشۈپ كۆيدۈرمە قۇربانلىقنى، ئوتۇننى، تاشلارنى ۋە تۇپىنى كۆيدۈرۈپ ئازگالدىكى سۇنىمۇ يوقىتىۋەتتى.

[39] خەلقلەرنىڭ ھەممىسى بۇنى كۆرۈپلا، ئۇلار دۈم يىقىلىپ: ــ پەرۋەردىگار، ئۇ خۇدادۇر، پەرۋەردىگار، ئۇ خۇدادۇر، دېيىشتى.

[40] ئىلياس خەلققە بۇيرۇپ: ــ بائالنىڭ پەيغەمبەرلىرىنى تۇتۇڭلار، ھېچقايسىنى قويۇپ بەرمەڭلار، ــ دېدى. ئۇلار ئۇلارنى تۇتقاندا ئىلياس ئۇلارنى كىشون جىلغىسىغا ئېلىپ بېرىپ، ئۇ يەردە قەتل قىلدۇردى.

[135] «ئىككى سېئاھ» ــ بىر سېئاھ بەلكىم 13.5 لىتر ئىدى، 2 سېئاھ 27 لىتر.

41 ئىلىياس ئاھابقا بولسا: ــ چىقىپ يەپ-ئىچكىن. چۈنكى قاتتىق
يامغۇرنىڭ شالدىرلىغان ئاۋازى ئاڭلانماقتا، ــ دېدى.
42 ئاھاب قوپۇپ يەپ-ئىچىش ئۈچۈن چىقتى. ئەمما ئىلىياس كارمەلنىڭ
چوققىسىغا چىقىپ يەرگە ئېگىلىپ، بېشىنى تىزىنىڭ ئوتتۇرىسىغا قويۇپ
تىزلىنىپ 43 خىزمەتكارىغا: ــ چىقىپ دېڭىز تەرەپكە قارىغىن، دېدى. ئۇ
چىقىپ سەپسېلىپ قاراپ: ــ ھېچنەرسە كۆرۈنمەيدۇ، دېدى. ئۇ جەمئىي
يەتتە قېتىم: ــ يېرىپ قاراپ باققىن، دەپ بۇيرۇدى.
44 يەتتىنچى قېتىم كەلگەندە ئۇ: ــ مانا، دېڭىزدىن چىقىۋاتقان، ئادەم
ئالقىنىدەك كىچىك بىر بۇلۇتنى كۆردۈم ــ دېدى. ئىلىياس ئۇنىڭغا: ــ
چىقىپ ئاھابقا: ــ «ھارۋىنى قېتىپ تۆۋەنگە چۈشكىن، بولمىسا يامغۇر سېنى
توسۇۋالىدۇ»، دەپ ئېيتقىن، ــ دېدى.
45 ئاڭغۇچە ئاسمان بۇلۇت بىلەن تۇتۇلۇپ، بوران چىقىپ قاتتىق بىر يامغۇر
ياغدى. ئاھاب ھارۋىغا چىقىپ يىزرەئەلگە كەتتى. 46 پەرۋەردىگارنىڭ قولى
ئىلىياسنىڭ ۋۇجۇدىدا تۇرغاچ، ئۇ بېلىنى باغلاپ ئاھابنىڭ ئالدىدا يىزرەئەلنىڭ
كىرىش ئېغىزىغىچە يۈگۈرۈپ ماڭدى.

ئىلىياس پەيغەمبەر يىزەبەلدىن قاچىدۇ

19

1 لېكىن ئاھاب ئىلىياسنىڭ ھەممە قىلغىنىنى، جۈملىدىن
ھەممە پەيغەمبەرلەرنى قىلىچلاپ ئۆلتۈرگىنىنى يىزەبەلگە
ئېيتىپ بەردى.
2 يىزەبەل بولسا ئىلىياسقا بىر خەۋەرچى ئەۋەتىپ: ــ ئەگەر ئەتە مۇشۇ
ۋاقىتقىچە سەن شۇلارنىڭ جانلىرىغا قىلغىنىڭدەك مەن سېنىڭ جېنىڭنى
ئوخشاش قىلمىسام، ئىلاھلار ماڭىمۇ شۇنداق قىلسۇن ھەمدە ئۇنىڭدىنمۇ
زىيادە قىلسۇن! ــ دەپ ئېيتقۇزدى.
3 ئۇ بۇنى بىلگەندە، ئۆز جېنىنى قۇتقۇزماق ئۈچۈن قېچىپ يەھۇدا
تەۋەسىدىكى بەئەر-شېباغا باردى. ئۇ ئۇ يەردە ئۆز خىزمەتكارىنى قالدۇرۇپ
قويۇپ، 4 ئۆزى چۆلنىڭ ئىچىگە قاراپ بىر كۈن يول ماڭدى. ئۇ ئۇ يەردىكى بىر

شۇۋاقنىڭ قېشىغا كېلىپ ئۇنىڭ ئاستىدا ئولتۇرۇپ، ئۆزىنىڭ ئۆلۈمىگە تىلەك تىلەپ: ــ ئى پەرۋەردىگار ئەمدى بولدى، جېنىمنى ئالغىن؛ نېمىلا دېگەنبىلەن مەن ئاتا-بوۋىلىرىمدىن ئارتۇق ئەمەسمەن، ــ دېدى.
5 ئۇ شۇ شۇۋاق ئاستىدا يېتىپ ئۇخلاپ قالدى. مانا بىر پەرىشتە ئۇنى
نوقۇپ ئۇنىڭغا: ــ قوپۇپ، نان يېگىن، دېدى.
6 ئۇ قارىسا بېشىدا قىزىق چوغلاردا پىشۇۋاتقان بىر پوشكال ۋە بىر كوزا سۇ
تۇراتتى. ئۇ يەپ-ئىچىپ يەنە ئۇخلىغىلى ياتتى. 7 ئاندىن پەرۋەردىگارنىڭ
پەرىشتىسى يەنە كېلىپ ئىككىنچى قېتىم ئۇنى نوقۇپ ئۇنىڭغا: ــ قوپۇپ نان
يېگىن. بولمىسا يولۇڭنىڭ ئېغىرىنى كۆتۈرەلمەيسەن، دېدى.
8 ئۇ قوپۇپ يەپ-ئىچتى. شۇ تائامدىن ئالغان قۇۋۋەت بىلەن ئۇ قىرىق
كېچە-كۈندۈز مېڭىپ خۇدانىڭ تېغى ھورەبگە(136) يېتىپ باردى. 9 ئۇ ئۇ
يەردىكى غارغا(137) كىرىپ قوندى. ۋە مانا، پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى ئۇنىڭغا
كېلىپ مۇنداق دېيىلدى: ــ ئى ئىلياس، بۇ يەردە نېمە قىلىۋاتىسەن؟
10 ئۇ جاۋاب بېرىپ: ــ ساماۋى قوشۇنلارنىڭ سەردارى بولغان خۇدا
پەرۋەردىگار ئۈچۈن زور ئوتلۇق مۇھەببەت بىلەن ھەسەت قىلدىم(138). چۈنكى
ئىسرائىللار سېنىڭ ئەھدەڭنى تاشلاپ قۇربانگاھلىرىڭنى يىقىتىپ، سېنىڭ
پەيغەمبەرلىرىڭنى قىلىچ بىلەن ئۆلتۈردى. مەن، يالغۇز مەنلا قالدىم ۋە ئۇلار
مېنىڭ جېنىمنى ئالغىلى قەستلەۋاتىدۇ، دېدى.
11 ئۇ ئۇنىڭغا: ــ چىقىپ، پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا تاغدا تۇرغىن، دېدى.
مانا، پەرۋەردىگار ئۆتۈپ كېتىۋاتاتتى؛ ئۇنىڭ ئالدىدا زور كۈچلۈك بىر شامال

136 «ھورەب تېغى» دەل پاران چۆل-باياۋانىغا جايلاشقان، مۇسا پەيغەمبەر تۇرۇپ ئىسرائىل ئۈچۈن «تەۋرات قانۇنى»نى قوبۇل قىلغان «سىناي تېغى»دۇر.

137 «ئۇ يەردىكى غار» ئىبرانىي تىلدا «ئۇ يەردىكى ئاشۇ غار» دېيىلىدۇ. شۇڭا ئويلايمىزكى، بۇ غار تونۇش بىر جاي بولسا كېرەك. يەھۇدىي ئۆلىمالار بۇ غارنى خۇدا مۇسا پەيغەمبەرنى يوشۇرۇپ قويغان جاي ئىدى دەپ قارايتتى، بىز بۇ پىكىرگە قايىلمىز («مىس.» 33:21-22نى كۆرۈڭ).

138 دېمىسەكمۇ، ئىلياسنىڭ: «ئوتلۇق مۇھەببەت بىلەن ھەسەت قىلدىم» دېگىنى ئۆزىنىڭ ئىسرائىلنىڭ خۇداغا ئەمەس، بەلكى تۈرلۈك يىرگىنچلىك بۇتلارغا ئىبادەت قىلغانلىقىغا قاراپ «ئىبادەت پەقەت خۇداغىلا مەنسۇپ بولۇش كېرەك» دەپ بۇتلارغا ياكى بۇتلارنىڭ كەينىدە تۇرۇۋاتقان جىن-شەيتانلارغا ۋە ئۇلارنىڭ ۋەكىلى بولغان ساختا پەيغەمبەرلەرگە بولغان ھەستىنى كۆرسىتىدۇ.

چىقىپ، تاغلارنى سۆندۈرۈپ، قورام تاشلارنى پارچىلاپ چىقىۋەتتى. لېكىن پەرۋەردىگار شامالدا ئەمەس ئىدى. شامالدىن كېيىن بىر يەر تەۋرەش بولدى. لېكىن پەرۋەردىگار يەر تەۋرەشتە ئەمەس ئىدى. 12 يەر تەۋرەشتىن كېيىن بىر لاۋۇلدىغان ئوت كۆتۈرۈلدى. لېكىن پەرۋەردىگار ئوتتا ئەمەس ئىدى. ئوتتىن كېيىن بوشقىنا، مۇلايىم بىر ئاۋاز ئاڭلاندى[139].

13 ۋە شۇنداق بولدىكى، ئىلياس شۇنى ئاڭلاپ، يۈزىنى يېپىنچىسى بىلەن ئوراپ غارنىڭ ئاغزىغا بېرىپ تۇردى. مانا، بىر ئاۋاز چىقىپ ئۇنىڭغا: — ئى ئىلياس، سەن بۇ يەردە نېمە قىلىۋاتىسەن؟ — دېدى.

14 ئۇ جاۋاب بېرىپ: — ساماۋى قوشۇنلارنىڭ سەردارى بولغان خۇدا پەرۋەردىگار ئۈچۈن زور ئوتلۇق مۇھەببەت بىلەن ھەسەت قىلدىم. چۈنكى ئىسرائىللار سېنىڭ ئەھدەڭنى تاشلاپ قۇربانگاھلىرىڭنى يىقىتىپ، سېنىڭ پەيغەمبەرلىرىڭنى قىلىچ بىلەن ئۆلتۈردى. مەن يالغۇز مەنلا قالدىم ۋە ئۇلار مېنىڭ جېنىمنى ئالغىلى قەستلەۋاتىدۇ، دېدى.

15 پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا مۇنداق دېدى: — بارغىن، كەلگەن يولۇڭ بىلەن قايتىپ، ئاندىن دەمەشقنىڭ چۆلگە بارغىن. ئۇ يەرگە بارغاندا ھازائەلنى سۇرىيە ئۈستىگە پادىشاھ بولۇشقا مەسىھ قىلغىن[140]. 16
ئاندىن نىمشىنىڭ ئوغلى يەھۇنى ئىسرائىلنىڭ ئۈستىگە پادىشاھ بولۇشقا مەسىھ قىلغىن؛ ئۆز ئورنۇڭغا پەيغەمبەر بولۇشقا ئابەل-مەھولاھلىق شافاتنىڭ ئوغلى ئېلىشانىمۇ مەسىھ قىلغىن. 17 ۋە شۇنداق بولىدۇكى، ھازائەلنىڭ قىلىچىدىن قېچىپ قۇتۇلغان ھەربىرىنى يەھۇ ئۆلتۈرىدۇ؛ يەھۇنىڭ قىلىچىدىن قېچىپ قۇتۇلغان ھەربىرىنى ئېلىشا ئۆلتۈرىدۇ. 18
لېكىن ئىسرائىلدا يەتتە مىڭ كىشىنى، يەنى بائالنىڭ ئالدىدا تىزلىرىنى پۈكمىگەن ۋە ئۇنىڭغا ئاغزىنى سۆيگۈزمىگەن ھەربىرىنى ئۆزۈمگە ساقلاپ قالدۇردۇم، — دېدى[141].

---

139 ياكى «يىنىك، بوش بىر تىنىش ئاۋاز ئاڭلاندى».

140 «مەسىھ قىلىش» توغرىسىدا 34:1دىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

141 خۇدانىڭ ئىلياس پەيغەمبەرگە ئېيتقان سۆزلىرىنىڭ ئەھمىيىتى، شۇنداقلا ئىلياسنىڭ ھورەب تېغىغا سەپىرىنىڭ مەقسىتى توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنى كۆرۈڭ.

[19] ئۇ ئۇ يەردىن چىقىپ، شافاتنىڭ ئوغلى ئېلىشانى تاپتى. ئۇ چاغدا
ئۇ يەر ھەيدەۋاتاتتى؛ ئۇنىڭ ئالدىدا ئون ئىككى جۈپ ئۇي بار ئىدى، ئۇ ئون
ئىككىنچىسى بىلەن قوش ھەيدەۋاتاتتى. ئىلىياس كېلىپ ئۇنىڭ ئۈستىگە
ئۆز يېپىنچىسىنى تاشلاپ ئارتىپ قويدى[142]. [20] ئۇ ئۇيلارنى تاشلاپ
ئىلىياسنىڭ كەينىدىن يۈگۈرۈپ كېلىپ: — مېنى بېرىپ ئاتام بىلەن ئانامنى
سۆيگىلى قويغىن، ئاندىن مەن كېلىپ ساڭا ئەگىشەي، — دېدى. ئۇ ئۇنىڭغا:
— قايتقىن؛ مەن ساڭا نېمە قىلدىم؟[143] — دېدى.
[21] ئۇ ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ، ئۆزى ئىشلەتكەن بىر جۈپ ئۇينى سويۇپ،
ئۇلارنىڭ جابدۇقىنى ئوتۇن قىلىپ، گۆشىنى پىشۇرۇپ خەلققە بېرىۋىدى، ئۇلار
يېدى. ئاندىن ئۇ ئورنىدىن قوپۇپ ئىلىياسنىڭ كەينىدىن ئەگىشىپ، ئۇنىڭ
خىزمىتىدە بولدى.

خۇدا ئىسرائىلنى سۇرىيەدىن قۇتقۇزىدۇ

20

[1] سۇرىيەنىڭ پادىشاھى بەن-ھاداد پۈتكۈل قوشۇنىنى جەم
قىلدى؛ ئۇ ئوتتۇز ئىككى پادىشاھنى ئات ۋە جەڭ ھارۋىلىرى
بىلەن ئېلىپ چىقىپ، سامارىيەگە قورشاپ ھۇجۇم قىلدى. [2] ئۇ ئەلچىلەرنى
شەھەرگە كىرگۈزۈپ ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى ئاھابنىڭ قېشىغا ئەۋەتىپ
ئۇنىڭغا: — [3] «بەن-ھاداد مۇنداق دەيدۇ: — سېنىڭ كۈمۈش بىلەن ئالتۇنۇڭ،
سېنىڭ ئەڭ چىرايلىق خوتۇنلىرىڭ بىلەن باللىرىڭمۇ مېنىڭكىدۇر» دەپ
يەتكۈزدى.
[4] ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى ئۇنىڭغا: — ئى غوجام پادىشاھ، سىلى
ئېيتقانلىرىدەك مەن ئۆزۈم ۋە بارلىقىم سىلىنىڭكىدۇر، دەپ جاۋاب بەردى.

---

[142] ئىلىياس مۇشۇ ھەرىكىتى بىلەن «سەن ئېلىشاغا پەيغەمبەرلىك خىزمىتىم تاپشۇرۇلدى» دېگەندەك ئىدى.

[143] ئىلىياسنىڭ «قايتقىن؛ مەن ساڭا نېمە قىلدىم؟» دېگىنى بەلكىم ئېلىشاغا: «پەيغەمبەرلىك يولى تەس، سېنىڭدە خۇدانىڭ چاقىرىقى بولمىسا ماڭا ھەرگىز ئەگەشمە!» دېگەندەك بىر ئاگاھ بولۇشى مۇمكىن. «پادىشاھلار (2)» 2-بابتا ئىلىياس ئېلىشاغا يەنە بۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان سۆزنى قىلىدۇ.

5 ئەلچىلەر يەنە كېلىپ: ــ «بەن-ھاداد سۆز قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: ــ ساڭا دەرۋەقە: ــ سېنىڭ كۈمۈش بىلەن ئالتۇنۇڭنى، سېنىڭ خوتۇنلىرىڭ بىلەن باللىرىڭنى ماڭا تاپشۇرۇپ بېرىسەن، دېگەن خەۋەرنى ئەۋەتتىم. 6لېكىن ئەتە مۇشۇ ۋاقىتلاردا خىزمەتكارلىرىمنى يېنىڭغا ئەۋەتىمەن؛ ئۇلار ئۆردىڭ بىلەن خىزمەتكارلىرىڭنىڭ ئۆيلىرىنى ئاختۇرۇپ، سېنىڭ كۆزلىرىڭدە نېمە ئەزىز بولسا، ئۇلار شۇنى قولىغا ئېلىپ كېلىدۇ» ــ دېدى.

7 ئۇ ۋاقىتتا ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى زېمىندىكى ھەممە ئاقساقاللارنى چاقىرىپ ئۇلارغا: ــ بۇ كىشىنىڭ قانداق ئاۋارىچىلىك چىقارماقچى بولغانلىقىنى بىلىپ قىلىڭلار. ئۇ ماڭا خەۋەر ئەۋەتىپ مەندىن خوتۇنلىرىم بىلەن باللىرىم، كۈمۈش بىلەن ئالتۇنلىرىمنى تەلەپ قىلغىنىدا مەن ئۇنىڭغا ياق دېمىدىم، دېدى.

8 بارلىق ئاقساقاللار بىلەن خەلقنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭغا: ــ قۇلاق سالمىغىن، ئۇنىڭغا ماقۇل دېمىگىن، دېدى.

9 بۇنىڭ بىلەن ئۇ بەن-ھادادنىڭ ئەلچىلىرىگە: ــ غوجام پادىشاھقا، سىلى ئادەم ئەۋەتىپ، ئۆز كەمىنىلىرىدىن دەسلەپتە سورىغاننىڭ ھەممىسىنى ئادا قىلىمەن؛ لېكىن كېيىنكىسىگە ماقۇل دېيەلمەيمەن، دەپ بېرىڭلار، ــ دېدى. ئەلچىلەر يېنىپ بېرىپ شۇ سۆزنى يەتكۈزدى.

10 بەن-ھاداد ئۇنىڭغا يەنە خەۋەر ئەۋەتىپ: ــ «پۈتكۈل سامارىيە شەھىرىدە ماڭا ئەگەشكەنلەرنىڭ قوللىرىغا ئوچۇملىغۇدەك توپا قېلىپ قالسا، ئىلاھلار ماڭىمۇ شۇنداق قىلسۇن ۋە ئۇنىڭدىن ئاشۇرۇپ قىلسۇن!» ــ دېدى.

11 لېكىن ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى جاۋاب بېرىپ: ــ «ساۋۇت-قورallار بىلەن جابدۇنغۇچى ساۋۇت-قوراللاردىن يېشىنگۈچىدەك ماختانمىسۇن!»[144] دەپ ئېيتىڭلار، ــ دېدى.

12 بەن-ھاداد بۇ سۆزنى ئاڭلىغاندا ھەرقايسى پادىشاھلار بىلەن چېدىرلىرىدا شاراب ئىچىشىۋاتاتتى. ئۇ خىزمەتكارلىرىغا: ــ سەپكە تىزىلىڭلار، دېدى. شۇنى دېۋىدى، ئۇلار شەھەرگە ھۇجۇم قىلىشقا تىزىلىشتى.

---

144 «ساۋۇت-قوراللار بىلەن جابدۇنغۇچى ساۋۇت-قوراللاردىن يېشىنگۈچىدىن ماختانمىسۇن!» دېگەن ماقال-تەمسىلنىڭ مەنىسى بەلكىم «جەڭ ئالدىدا تورۇپ ئۆزۈڭنى غەلىبىچى سانىما» ــ «چۈچۈرىنى خام سانىما» دېگەندەك.

پەرۋەردىگار ئىسرائىلنى قۇتقۇزىدۇ

13 ئۇ ۋاقىتتا بىر پەيغەمبەر ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى ئاھابنىڭ قېشىغا
كېلىپ: ــ پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: ــ «بۇ زور بىر توپ ئادەمنى كۆردۈڭمۇ؟
مانا، مەن بۇ كۈنى ئۇلارنى سېنىڭ قولۇڭغا تاپشۇرىمەن؛ شۇنىڭ بىلەن سەن
مېنىڭ پەرۋەردىگار ئىكەنلىكىمنى بىلىسەن»، دېدى.
14 ئاھاب: ــ كىمنىڭ ۋاستىسى بىلەن بولىدۇ؟ دەپ سورىدى. ئۇ: ــ
پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: «ۋالىيلارنىڭ غۇلاملىرى بىلەن بولىدۇ»، دېدى. ئۇ
يەنە: ــ كىم ھۇجۇمنى باشلايدۇ؟ ــ دەپ سورىدى. ئۇ: ــ سەن ئۆزۈڭ، دېدى.
15 ئۇ ۋاقىتتا ۋالىيلارنىڭ غۇلاملىرىنى سانىۋىدى، ئۇلارنىڭ سانى ئىككى
يۈز ئوتتۇز ئىككى نەپەر چىقتى. ئاندىن كېيىن ئۇ ھەممە خەلقنى، يەنى
بارلىق ئىسرائىللارنى سانىۋىدى، ئۇلارنىڭ سانى يەتتە مىڭ نەپەر چىقتى.
16 ئىسرائىللار شەھەردىن چۈش ۋاقتىدا چىقتى. بەن-ھاداد بىلەن شۇ
پادىشاھلار، يەنى ياردەمگە كەلگەن ئوتتۇز ئىككى پادىشاھ بولسا چېدىرلىرىدا
شاراب ئىچىپ مەست بولۇشقانىدى. 17 ۋالىيلارنىڭ غۇلاملىرى يۈرۈشتە
ئاۋۋال ماڭدى. بەن-ھاداد ئادەم ئەۋەتىۋىدى، ئۇلار ئۇنىڭغا خەۋەر بېرىپ: ــ
«سامارىيەدىن ئادەملەر كېلىۋاتىدۇ» ــ دېدى.
18 ئۇ: ــ ئەگەر سۈلھى تۈزۈشكە چىققان بولسا ئۇلارنى تىرىك تۇتۇڭلار،
ئەگەر سوقۇشقىلى چىققان بولسىمۇ ئۇلارنى تىرىك تۇتۇڭلار، دېدى.
19 ئەمدى ۋالىيلارنىڭ بۇ غۇلاملىرى ۋە ئۇلارنىڭ كەينىدىكى قوشۇن شەھەردىن
چىقىپ، 20 ھەربىرى ئۆزىگە ئۇچرىغان ئادەمنى چېپىپ ئۆلتۈردى. سۈرىيلەر قاچتى؛
ئىسرائىل ئۇلارنى قوغلىدى. سۈرىيەنىڭ پادىشاھى بەن-ھاداد بولسا ئاتقا مىنىپ
ئاتلىقلار بىلەن قېچىپ قۇتۇلدى. 21 ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى چىقىپ ھەم ئاتلىقلارنى
ھەم جەڭ ھارۋىلىرىنى بىتچىت قىلىپ سۈرىيلەرنى قاتتىق قىر-چاپ قىلدى.
22 پەيغەمبەر يەنە ئىسرائىلنىڭ پادىشاھىنىڭ قېشىغا كېلىپ ئۇنىڭغا:
ــ ئۆزۈڭنى مۇستەھكەملەپ، ئۆزۈڭنى ئوبدان دەڭسەپ، نېمە قىلىشىڭ
كېرەكلىكىنى ئويلاپ باققىن. چۈنكى كېلەر يىلى ئەتىيازدا سۈرىيەنىڭ
پادىشاھى سەن بىلەن جەڭ قىلغىلى يەنە چىقىدۇ، دېدى.

23 سۇرىيەنىڭ پادىشاھىنىڭ خىزمەتكارلىرى ئۇنىڭغا مۇنداق دېدى: —
«ئۇلارنىڭ ئىلاھى تاغ ئىلاھى بولغاچقا، ئۇلار بىزگە كۈچلۈك كەلدى. لېكىن
بىز تۈزلەڭلىكتە ئۇلار بىلەن سوقۇشساق، جەزمەن ئۇلارغا كۈچلۈك كېلىمىز.
24 ئەمدى شۇنداق قىلغايلىكى، پادىشاھلارنىڭ ھەربىرىنى ئۆز مەنسىپىدىن
چۈشۈرۈپ، ئۇلارنىڭ ئورنىدا ۋالىيلارنى تىكلىگەيلا. 25 ئاندىن سىلى مەھرۇم
بولغان قوشۇنلىرىغا باراۋەر بولغان يەنە بىر قوشۇننى، يەنى ئاتنىڭ ئورنىغا ئات،
ھارۋىنىڭ ئورنىغا ھارۋا تەييار قىلدۇرۇپ ئۆزلىرىگە يىغقايلا؛ بىز تۈزلەڭلىكتە
ئۇلار بىلەن سوقۇشايلى؛ شۇنىڭ بىلەن ئۇلارغا كۈچلۈك كەلمەمدۇق؟». ئۇ
ئۇلارنىڭ سۆزىگە قۇلاق سېلىپ شۇنداق قىلدى.
26 كېيىنكى يىلى ئەتىيازدا بەن-ھاداد سۇرىيەلەرنى ئىبدىتلاپ تولۇق يىغىپ،
ئىسرائىل بىلەن جەڭ قىلغىلى ئافەك شەھىرىگە چىقتى. 27 ئىسرائىللارمۇ
ئۆزلىرىنى ئىبدىتلاپ، ئوزۇق-تۈلۈك تەييارلاپ، ئۇلار بىلەن جەڭ قىلىشقا
چىقتى. ئىسرائىللار ئۇلارنىڭ ئۇدۇلىدا بارگاھ تىكلىۋىدى، سۇرىيەلەرنىڭ ئالدىدا
خۇددى ئىككى توپ كىچىك ئوغلاق پادىسىدەك كۆرۈندى. لېكىن سۇرىيەلەر
پۈتكۈل زېمىننى قاپلىغانىدى.
28 ئەمما خۇدانىڭ ئادىمى ئىسرائىلنىڭ پادىشاھىنىڭ قېشىغا كېلىپ
ئۇنىڭغا: — پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: — «سۇرىيەلەر: پەرۋەردىگار تاغ ئىلاھىدۇر،
جىلغىلارنىڭ ئىلاھى ئەمەس، دەپ ئېيتقىنى ئۈچۈن، مەن بۇ زور بىر توپ
ئادەمنىڭ ھەممىسىنى سېنىڭ قولۇڭغا تاپشۇرىمەن؛ شۇنىڭ بىلەن سىلەر
مېنىڭ پەرۋەردىگار ئىكەنلىكىمنى بىلىپ يېتىسىلەر»، دېدى.
29 ئىككى تەرەپ يەتتە كۈن بىر-بىرىنىڭ ئۇدۇلىدا بارگاھلىرىدا تۇردى.
يەتتىنچى كۈنى سوقۇش باشلاندى. ئىسرائىللار بىر كۈندە سۇرىيەلەردىن
يۈز مىڭ پىيادە ئەسكەرنى ئۆلتۈردى. 30 قالغانلار ئافەك شەھىرىگە قېچىپ
كىرىۋالدى؛ لېكىن سېپىلى ئۆرۈلۈپ ئۇلاردىن يىگىرمە يەتتە مىڭ ئادەمنىڭ
ئۈستىگە چۈشۈپ بېسىپ ئۆلتۈردى. بەن-ھاداد ئۆزى بەدەر قېچىپ شەھەرگە
كىرىپ ئىچكىرىدىكى بىر ئۆيگە مۆكۈۋالدى.
31 خىزمەتكارلىرى ئۇنىڭغا: — مانا بىز ئىسرائىلنىڭ پادىشاھلىرىنى
رەھىملىك پادىشاھلار دەپ ئاڭلىدۇق؛ شۇنىڭ ئۈچۈن بەللىرىمىزگە بۆز باغلاپ

باشلىرىمىزغا كۆلا يۆگەپ ئىسرائىلنىڭ پادىشاھىغا تەسلىمگە چىقايلى. ئۇ سىلىنىڭ جانلىرىنى ئايارمىكىن؟ ــ دېدى. 32 شۇنىڭ بىلەن ئۇلار بەللىرىگە بۆز باغلاپ باشلىرىغا كۆلا يۆگەپ ئىسرائىلنىڭ پادىشاھىنىڭ قېشىغا بېرىپ ئۇنىڭغا: ــ كەمىنىلىرى بەن-ھاداد: «جېنىمنى ئايىغايلا»، دەپ ئىلتىجا قىلدى، دېدى. ئۇ بولسا: ــ ئۇ تېخى ھاياتمۇ؟ ئۇ مېنىڭ بۇرادىرىم، دېدى.

33 بۇ ئادەملەر بۇ سۆزنى ياخشىلىقنىڭ ئالامىتى، دەپ ئويلاپ، دەرھاللا ئۇنىڭ بۇ سۆزنى چىڭ تۇتۇۋېلىپ: ــ بەن-ھاداد سىلىنىڭ بۇرادەرلىرىدۇر! ــ دېدى. ئۇ: ــ ئۇنى ئېلىپ كېلىڭلار، دەپ بۇيرۇدى. شۇنىڭ بىلەن بەن-ھاداد ئۇنىڭ قېشىغا چىقتى؛ شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۇنى قولىدىن تارتىپ جەڭ ھارۋىسىغا چىقاردى.

34 بەن-ھاداد ئۇنىڭغا: ــ مېنىڭ ئاتام سىلىنىڭ ئاتىلىرىدىن ئالغان شەھەرلەرنى سىلىگە قايتۇرۇپ بېرەي. ئاتام سامارىيەدە رەستە-بازارلىرىنى تىكلىگەندەك سىلى ئۆزلىرى ئۈچۈن دەمەشقتە رەستە-بازارلارنى تىكلەيلا، ــ دېدى. ئاھاب: ــ بۇ شەرت بىلەن سېنى قويۇپ بېرەي، دېدى. شۇنىڭ بىلەن ئىككىسى ئەھدە قىلىشتى ۋە ئۇ ئۇنى قويۇپ بەردى.

35 پەيغەمبەرلەرنىڭ شاگىرتلىرىنىڭ بىرى(145) پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇقى بىلەن يەنە بىرىگە: ــ سەندىن ئۆتۈنىمەن، مېنى ئۇرغىن، دېدى. لېكىن ئۇ ئادەم ئۇنى ئۇرغىلى ئۇنىمىدى. 36 شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۇنىڭغا: ــ سەن پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىنى ئاڭلىمىغىنىڭ ئۈچۈن مانا بۇ يەردىن كەتكىنىڭدە بىر شىر سېنى بوغۇپ ئۆلتۈرىدۇ، ــ دېدى. ئۇ ئۇنىڭ يېنىدىن چىققاندا، ئۇنىڭغا بىر شىر ئۇچراپ ئۇنى ئۆلتۈردى.

37 ئاندىن كېيىن ئۇ يەنە بىر ئادەمنى تېپىپ ئۇنىڭغا: ــ سەندىن ئۆتۈنىمەن، مېنى ئۇرغىن، دېدى. ئۇ ئادەم ئۇنى قاتتىق ئۇرۇپ زەخىملەندۈردى. 38 ئاندىن پەيغەمبەر بېرىپ ئۆز قىياپىتىنى ئۆزگەرتىپ، كۆزلىرىنى تېڭىق بىلەن تېڭىپ يول بويىدا پادىشاھنى كۈتۈپ تۇردى.

39 پادىشاھ شۇ يەردىن ئۆتكەندە ئۇ پادىشاھنى چاقىرىپ: ــ كەمىنىلىرى كەسكىن جەڭ مەيدانىغا چىققانىدىم، ۋە مانا، بىر ئادەم ماڭا بۇرۇلۇپ، بىر

145 «پەيغەمبەرلەرنىڭ شاگىرتلىرى» دېگەن سۆز ئىبرانىي تىلىدا «پەيغەمبەرلەرنىڭ ئوغۇللىرى» بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.

كىشىنى تاپشۇرۇپ: «بۇ كىشىگە چىڭ قارىغىن، ھەرقانداق سەۋەبتىن ئۇ يوقاپ كەتسە، سەن ئۆز جېنىڭنى ئۇنىڭ جېنىنىڭ ئورنىغا تۆلەيسەن؛ بولمىسا بىر تالانت كۈمۈش تۆلەيسەن»، دېدى. [40] لېكىن مەن كەمىنىلىرى ئۇ-بۇ ئىش بىلەن بەند بولۇپ كېتىپ، ئۇنى يوقىتىپ قويدۇم، دېدى. ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى ئۇنىڭغا: ــ ئۆزۈڭ بېكىتكىنىڭدەك ساڭا ھۆكۈم قىلىنىدۇ! ــ دېدى.
[41] ئۇ دەرھال كۆزلىرىدىن تېڭىقنى ئېلىۋەتتى؛ ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى ئۇنى تونۇپ ئۇنىڭ پەيغەمبەرلەردىن بىرى ئىكەنلىكىنى كۆردى. [42] پەيغەمبەر ئۇنىڭغا: ــ پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: ــ «مەن ھالاكەتكە بېكىتكەن ئادەمنى قولۇڭدىن قۇتۇلغىلى قويغىنىڭ ئۈچۈن سېنىڭ جېنىڭ ئۇنىڭ جېنىنىڭ ئورنىدا ئېلىنىدۇ؛ سېنىڭ خەلقىڭ ئۇنىڭ خەلقىنىڭ ئورنىدا ئېلىنىدۇ»، دېدى.
[43] شۇنىڭ بىلەن ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى خاپا بولۇپ، غەشلىككە چۆمگەن ھالدا سامارىيەگە قايتىپ ئوردىسىغا كىردى.

ئاھاب قاتىللىق قىلىپ نابوتنى ئۆلتۈردۇ

21

[1] بۇ ئىشلاردىن كېيىن شۇنداق بولدىكى، يىزرەئەللىك نابوتنىڭ يىزرەئەلدە، سامارىيەنىڭ پادىشاھى ئاھابنىڭ ئوردىسىنىڭ يېنىدا بىر ئۈزۈمزارلىقى بار ئىدى. [2] ئاھاب نابوتقا سۆز قىلىپ: ــ ئۆز ئۈزۈمزارلىقىڭنى ماڭا بەرگىن، مېنىڭ ئۆيۈمگە يېقىن بولغاچ، ئۇنى بىر سەي-كۆكتاتلىق باغ قىلاي. ئۇنىڭ ئورنىدا ساڭا ئۇنىڭدىن ئوبدانراق بىر ئۈزۈمزارلىق بېرەي ياكى لايىق كۆرسەڭ باھاسىنى نەق بېرىمەن، دېدى.
[3] ئەمما نابوت ئاھابقا: ــ پەرۋەردىگار مېنى ئاتا-بوۋىلىرىمنىڭ مىراسىنى ساڭا سېتىشنى مەندىن نېرى قىلسۇن، دېدى.
[4] ئاھاب يىزرەئەللىك نابوتنىڭ: «ئاتا-بوۋىلىرىمنىڭ مىراسىنى ساڭا بەرمەيمەن» دەپ ئېيتقان سۆزىدىن خاپا بولۇپ غەشلىككە چۆمگەن ھالدا ئوردىسىغا قايتتى؛ ئۇ كارىۋاتتا يېتىپ يۈزىنى تام تەرەپكە ئۆرۈپ نانمۇ يېمىدى.
[5] خوتۇنى يىزەبەل ئۇنىڭ قېشىغا كېلىپ: روھىي كەيپىياتىڭ نېمىشقا شۇنچە تۆۋەن، نېمىشقا نان يېمەيسەن؟ ــ دېدى.

[6] ئۇ ئۇنىڭغا: ــ مەن يىزرەئەللىك نابوتقا سۆز قىلىپ: «ئۈزۈمزارلىقىڭنى ماڭا پۇلغا بەرسەڭ، ياكى لايىق كۆرسەڭ ئۇنىڭ ئورنىغا باشقا ئۈزۈمزارلىق بېرەي» دېدىم. لېكىن ئۇ: «ساڭا ئۈزۈمزارلىقىمنى بەرمەيمەن» دېدى، ــ دېدى.
[7] خوتۇنى يىزەبەل ئۇنىڭغا: ــ سەن ھازىر ئىسرائىلنىڭ ئۈستىگە سەلتەنەت قىلغۇچى ئەمەسمۇ؟ قوپۇپ نان يەپ، كۆڭلۈڭنى خوش قىلغىن؛ مەن ساڭا يىزرەئەللىك نابوتنىڭ ئۈزۈمزارلىقىنى ئېرىشتۈرىمەن، دېدى.
[8] ئاندىن ئۇ ئاھابنىڭ نامىدا بىر خەت يېزىپ، ئۈستىگە ئۇنىڭ مۆھۈرىنى بېسىپ، خەتنى نابوتنىڭ شەھىرىدە ئۇنىڭ بىلەن تۇرۇۋاتقان ئاقساقاللار ۋە مۆتىۋەرلەرگە ئەۋەتتى. [9] خەتتە ئۇ مۇنداق يازغانىدى: ــ «روزا تۇتۇش كېرەك دەپ بۇيرۇپ، خەلقنىڭ ئارىسىدا نابوتنى تۆردە ئولتۇرغۇزغىن؛ [10] ئىككى ئادەمنى، يەنى بېلىيالنىڭ بالىسىنى[146] ئۇنىڭ ئۇدۇلىدا ئولتۇرغۇزۇپ، ئۇلارنى نابوتنىڭ ئۈستىدىن ئەرز قىلغۇزۇپ: «سەن خۇداغا ۋە پادىشاھقا لەنەت ئوقۇدۇڭ» دەپ گۇۋاھلىق بەرگۈزۈڭلار. ئاندىن ئۇنى ئېلىپ چىقىپ چالما-كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرۈڭلار».
[11] شەھەرنىڭ ئادەملىرى، يەنى ئۇنىڭ شەھىرىدە تۇرۇۋاتقان ئاقساقاللار بىلەن مۆتىۋەرلەر يىزەبەلنىڭ ئۇلارغا ئەۋەتكەن خېتىدە پۈتۈلگەندەك قىلدى؛ [12] ئۇلار روزىنى بۇيرۇپ، خەلقنىڭ ئارىسىدا نابوتنى تۆردە ئولتۇرغۇزدى. [13]ئاندىن ئۇ ئىككى ئادەم، يەنى بېلىيالنىڭ بالىلىرى خەلقنىڭ ئالدىدا نابوت ئۈستىدىن ئەرز قىلىپ: «نابوت خۇداغا ۋە پادىشاھقا دەشنەم قىلدى» دەپ گۇۋاھلىق بەردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار نابوتنى شەھەرنىڭ تاشقىرىغا سۆرەپ ئېلىپ چىقىپ، تاشلار بىلەن چالما-كېسەك قىلىپ ئۆلتۈردى. [14] ئاندىن ئۇلار يىزەبەلگە ئادەم ئەۋەتىپ: «نابوت چالما-كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرۈلدى» دەپ خەۋەر بەردى.
[15] يىزەبەل نابوتنىڭ چالما-كېسەك قىلىنىپ ئۆلتۈرۈلگەنلىكىنى ئاڭلىغاندا ئاھابقا: قوپۇپ، يىزرەئەللىك نابوتنىڭ ساڭا پۇلغا بەرگىلى ئۇنىمىغان ئۈزۈمزارلىقىنى تاپشۇرۇۋېلىپ ئالغىن؛ چۈنكى نابوت ھايات ئەمەس، بەلكى ئۆلدى، دېدى.

[146] ئىبرانىي تىلىدا «بېلىئال» ئىبلىسنىڭ (شەيتاننىڭ) يەنە بىر ئىسمى. دېمەك، بۇ سۆز تولىمۇ ئىپلاس ئادەمنى كۆرسىتىدۇ.

16 شۇنداق بولدىكى، ئاھاب نابوتنىڭ ئۆلگەنلىكىنى ئاڭلاپ، يىزرەئەللىك نابوتنىڭ ئۈزۈمزارلىقىنى ئىگىلەش ئۈچۈن شۇ يەرگە باردى. 17 لېكىن پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى تىشبىلىق ئىلىياساقا كېلىپ مۇنداق دېيىلدى: — 18«قوپۇپ بېرىپ، سامارىيەدە ئولتۇرۇشلۇق ئىسرائىل پادىشاھى ئاھاب بىلەن ئۇچراشقىن؛ مانا ئۇ نابوتنىڭ ئۈزۈمزارلىقىدا تۇرىدۇ؛ چۈنكى ئۇنى ئىگىلىۋېلىش ئۈچۈن ئۇ يەرگە باردى. 19 ئۇنىڭغا: — «ئادەم ئۆلتۈرۈۋىدىڭمۇ، يېرىنى ئىگىلىۋالدىڭمۇ؟» — دېگىن. ئاندىن ئۇنىڭغا يەنە سۆز قىلىپ: — پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: — «نابوتنىڭ قېنىنى ئىتلار يالىغان جايدا سېنىڭ قېنىڭنىمۇ ئىتلار يالايدۇ» — دېگىن».

20 ئاھاب ئىلىياساقا: — ئى دۈشمىنىم، مېنى تاپتىڭمۇ؟ — دېدى. ئۇ جاۋابەن مۇنداق دېدى: — راست، مەن سېنى تاپتىم؛ چۈنكى سەن پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە رەزىللىك قىلىش ئۈچۈن ئۆزۈڭنى سېتىۋەتتىڭ. 21پەرۋەردىگار: «مانا، مەن ئۈستۈڭگە بالا چۈشۈرۈپ نەسلىڭنى يوقىتىپ[147]، سەن ئاھابنىڭ ئىسرائىلدا قالغان جەمەتىدىكى ھەممە ئەركەكنى[148]، ھەتتا ئاجىز ياكى مېيىپ بولسۇن، ھەممىسىنى[149] ئۆزۈپ يوقىتىمەن؛ 22 ۋە سەن مېنىڭ غەزىپىمنى قوزغاپ ئىسرائىلنى گۇناھقا ئازدۇرغىنىڭ ئۈچۈن سېنىڭ جەمەتىڭنى نىباتنىڭ ئوغلى يەروبوئامنىڭ جەمەتى ۋە ئاخىياھنىڭ ئوغلى بائاشانىڭ جەمەتىگە ئوخشاش قىلىمەن» — دەيدۇ.

23 — يىزەبەل توغرىسىدىمۇ پەرۋەردىگار سۆز قىلىپ: «يىزرەئەلنىڭ سېپىلىنىڭ تېشىدا ئىتلار يىزەبەلنى يەيدۇ. 24 ئاھابنىڭ جەمەتىدىكىلەردىن شەھەردە ئۆلگەنلەرنى ئىتلار يەيدۇ؛ سەھرادا ئۆلگەنلەرنى بولسا ئاسماندىكى قۇشلار يەيدۇ» دېدى 25 (بەرھەق، خوتۇنى يىزەبەلنىڭ قۇترىتىشلىرى بىلەن پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە رەزىللىك قىلغىلى ئۆزىنى ساتقان ئاھابدەك ھېچكىم يوق ئىدى. 26 ئۇ پەرۋەردىگار ئىسرائىللارنىڭ ئالدىدىن ھەيدەپ قوغلىۋەتكەن

---

147 ياكى «...كۆيدۈرۈۋېتىپ،».

148 «ھەممە ئەركەك» ئىبرانىي تىلدا: «تامغا قاراپ سىيىدىغان ھەربىرى» دېگەن بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.

149 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ياكى قۇل ياكى ھۆر بولسۇن، ھەممىسىنى...».

ئامورىيلارنىڭ قىلغىنىدەك قىلىپ، يىرگىنچلىك بۇتلارغا تايىنىپ ئەگىشىپ، لەنەتلىك ئىشلارنى قىلاتتى).

27 لېكىن ئاھاب بۇ سۆزلەرنى ئاڭلىغاندا ئۆز كىيىملىرىنى يىرتىپ بەدىنىگە بۆز يۆگەپ، روزا تۇتتى. ئۇ بۆز رەختتە ياتاتتى، جىمجىت ماڭاتتى.

28 ئۇ ۋاقىتتا پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى تىشبىلىق ئىلىياسقا كېلىپ: ــ

29 «ئاھابنىڭ مېنىڭ ئالدىمدا ئۆزىنى قانداق تۆۋەن تۇتتۇۋاتقانلىقىنى كۆردۈڭمۇ؟ ئۇ ئۆزىنى مېنىڭ ئالدىمدا تۆۋەن تۇتتۇۋاتقانلىقى تۈپەيلىدىن، بۇ بالانى ئۇنىڭ كۈنلىرىدە كەلتۈرمەيمەن، بەلكى ئۇنىڭ ئوغلىنىڭ كۈنلىرىدە ئۇنىڭ جەمەتىگە كەلتۈرىمەن» ــ دېيىلدى.

ئاھاب جەڭدە ئۆلىدۇ

22

1 ئۈچ يىلغىچە سۇرىيە بىلەن ئىسرائىلنىڭ ئوتتۇرىسىدا جەڭ بولمىغاچقا، ئۇلار تىنچلىقتا ئۆتتى. 2 ئۈچىنچى يىلدا بولسا يەھۇدانىڭ پادىشاھى يەھوشافات ئىسرائىلنىڭ پادىشاھىنى يوقلاپ باردى.

3 ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى ئۆز خىزمەتكارلىرىغا: ــ گىلېئادتىكى راموت بىزنىڭكى ئىكەنلىكىنى بىلىسىلەرغۇ؟ شۇنداق ئىكەن، نېمىشقا بىز جىم ئولتۇرۇپ، تېخىچە سۇرىيەنىڭ پادىشاھىنىڭ قولىدىن ئۇنى ئالمايمىز؟ ــ دېدى.

4 ئۇ يەھوشافاتقا: ــ جەڭ قىلغىلى مېنىڭ بىلەن گىلېئادتىكى راموتقا بېرىشقا ماقۇل بولامدىلا؟ ــ دەپ سورىدى. يەھوشافات ئىسرائىلنىڭ پادىشاھىغا جاۋاب بېرىپ: ــ بىز سىلىنىڭ-مېنىڭ دەپ ئايرىمايمىز[150]؛ مېنىڭ خەلقىم ئۆزلىرىنىڭ خەلقىدۇر، مېنىڭ ئاتلىرىم سىلىنىڭ ئاتلىرىدۇر، دېدى.

5 لېكىن يەھوشافات ئىسرائىلنىڭ پادىشاھىغا: ــ ئۆتۈنىمەنكى، بۈگۈن ئاۋۋال پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىنى سوراپ كۆرگەيلا، دېدى.

6 شۇنىڭ بىلەن ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى پەيغەمبەرلەرنى، يەنى تۆت يۈزچە ئادەمنى يىغدۇرۇپ ئۇلاردىن: ــ سوقۇشقىلى گىلېئادتىكى راموتقا چىقسام

150 «بىز سىلىنىڭ-مېنىڭ دەپ ئايرىمايمىز» ئىبرانىي تىلدا «مەن ئۆزۈم ساڭا ئوخشاش بولىمەن» دېگەن سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.

بولامدۇ، يوق؟ ــ دەپ سورىۋىدى، ئۇلار: ــ چىققىن، رەب ئۇنى پادىشاھنىڭ قولىغا بېرىدۇ، دېيىشتى.

[7] لېكىن يەھوشافات بولسا: ــ بۇلاردىن باشقا، يول سورىغۇدەك پەرۋەردىگارنىڭ بىرەر پەيغەمبىرى يوقمۇ؟ ــ دەپ سورىدى.[151]

[8] ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى يەھوشافاتقا جاۋاب بېرىپ: ــ پەرۋەردىگاردىن يول سورايدىغان يەنە بىر ئادەم بار؛ لېكىن ئۇ مېنىڭ توغرامدا قۇتلۇقنى ئەمەس، بەلكى بالايىئاپەتنى كۆرسىتىپ بېشارەت بەرگەچكە، مەن ئۇنى ئۆچ كۆرىمەن. ئۇ بولسا ئىملاھنىڭ ئوغلى مىكايادۇر، دېدى. يەھوشافات: ــ ئى ئالىيلىرى، سىلى ئۇنداق دېمىگەيلا، دېدى.

[9] ئاندىن ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى بىر چاكىرىنى چاقىرىپ ئۇنىڭغا: ــ چاققان بېرىپ، ئىملاھنىڭ ئوغلى مىكايانى چاقىرتىپ كەل، دەپ بۇيرۇدى.

[10] ئەمدى ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى بىلەن يەھۇدانىڭ پادىشاھى يەھوشافات شاھانە كىيىملىرىنى كىيىشىپ، سامارىيەنىڭ دەرۋازىسىنىڭ ئالدىدىكى خاماندا ھەربىرى ئۆز تەختىدە ئولتۇرۇشتى. ئۇلارنىڭ ئالدىدا پەيغەمبەرلەرنىڭ ھەممىسى بېشارەت بەرمەكتە ئىدى. [11] كەنئاناھنىڭ ئوغلى زەدەكىيا بولسا ئۆزى تۆمۈردىن مۈڭگۈزلەرنى ياساپ چىقىپ: ــ پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: ــ «مۇشۇ مۈڭگۈزلەر بىلەن سۈرىيلەرنى يوقاتقۇچە ئۈسۈپ ئۇرسىلا»، دېدى. [12]ھەممە پەيغەمبەرلەر شۇنىڭغا ئوخشاش بېشارەت بېرىپ: «گىلېئادتىكى راموتقا چىقىپ سۆزسىز مۇۋەپپەقىيەت قازىنىلا؛ چۈنكى پەرۋەردىگار ئۇنى پادىشاھنىڭ قولىغا تاپشۇرىدىكەن»، دېيىشتى.

[13] مىكايانى قىچقىرغىلى بارغان خەۋەرچى ئۇنىڭغا: ــ مانا، ھەممە پەيغەمبەرلەر بىردەك پادىشاھقا ياخشى خەۋەر بەرمەكتە؛ ئەمدى ئۆتۈنىمەن، سېنىڭ سۆزۈڭمۇ ئۇلارنىڭ سۆزى بىلەن بىردەك بولۇپ، ياخشى بىر خەۋەرنى بەرگىن، دېدى.

[151] يەھوشافات (5-ئايەت): «بۈگۈن ئاۋۋال پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىنى سوراپ كۆرگەيلا» دەيدۇ. لېكىن «پەيغەمبەرلەر» «پەرۋەردىگار» (ئىبرانيي تىلىدا «يەھۋە، يەھوۋاھ») دېگەن نامنى (ئاۋۋال) ئىشلەتمەي، بەلكى «خۇدا» (ئىبرانيي تىلىدا «ئەلوھىم») ياكى «رەب» (ئادوناي) دەپ ئىشلىتىدۇ. شۇڭا يەھوشافات «پەيغەمبەرلەر»نىڭ بېشارەتلىرىدىن قاتتىق گۇمان قىلغان بولسا كېرەك. كېيىنكى ئايەتلەرنىمۇ كۆرۈڭ.

14 ئەمما مىكايا: ــ پەرۋەردىگارنىڭ ھاياتى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، پەرۋەردىگار ماڭا نېمە ئېيتسا، مەن شۇنى ئېيتىمەن، دېدى.
15 ئۇ پادىشاھنىڭ ئالدىغا كەلگەندە پادىشاھ ئۇنىڭدىن: ئى مىكايا، جەڭ قىلغىلى گىلېئادتىكى راموتقا چىقساق بولامدۇ، يوق؟ ــ دەپ سورىۋىدى، ئۇ ئۇنىڭغا جاۋاب بېرىپ: ــ چىقىپ مۇۋەپپەقىيەت قازىنىسەن؛ چۈنكى پەرۋەردىگار شەھەرنى پادىشاھنىڭ قولىغا بېرىدۇ، دېدى[152].
16 لېكىن پادىشاھ ئۇنىڭغا: ــ مەن ساڭا قانچە قېتىم پەرۋەردىگارنىڭ نامىدا راست گەپتىن باشقىسىنى ماڭا ئېيتماسلىقىڭغا قەسەم ئىچكۈزۈشۈم كېرەك؟! ــ دېدى.
17 مىكايا: ــ مەن پۈتكۈل ئىسرائىلنىڭ تاغلاردا پادىچىسىز قويلاردەك تارىلىپ كەتكەنلىكىنى كۆردۈم. پەرۋەردىگار: «بۇلارنىڭ ئىگىسى يوق؛ بۇلارنىڭ ھەربىرى تىنچ-ئامان ئۆز ئۆيىگە قايتسۇن»، دېدى، ــ دېدى.
18 ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى يەھوشافاتقا: ــ مانا، مەن سىلىگە «ئۇ مېنىڭ توغرامدا قۇتلۇقنى ئەمەس، بەلكى ھامان بالايىئاپەتنى كۆرسىتىپ بېشارەت بېرىدۇ»، دېمىگەنمىدىم؟ ــ دېدى.
19 مىكايا يەنە: ــ شۇڭا پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىنى ئاڭلىغىن؛ مەن پەرۋەردىگارنىڭ ئۆز تەختىدە ئولتۇرغانلىقىنى، ئاسماننىڭ پۈتكۈل قوشۇنلىرى ئۇنىڭ يېنىدا، ئوڭ ۋە سول تەرىپىدە تۇرغانلىقىنى كۆردۈم.
20 پەرۋەردىگار: «كىم ئاھابنى گىلېئادتىكى راموتقا چىقىپ، شۇ يەردە ھالاك بولۇشقا ئالدايدۇ؟» ــ دېدى. بىرسى ئۇنداق، بىرسى مۇنداق دېيىشتى؛
21 شۇ ۋاقىتتا بىر روھ چىقىپ پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ: «مەن بېرىپ ئالداي»، دېدى. پەرۋەردىگار ئۇنىڭدىن: «قانداق ئۇسۇل بىلەن ئالدايسەن؟» ــ دەپ سورىۋىدى، 22 ئۇ: ــ «مەن چىقىپ ئۇنىڭ ھەممە پەيغەمبەرلىرىنىڭ ئاغزىدا يالغانچى بىر روھ بولىمەن»، دېدى. پەرۋەردىگار: ــ «ئۇنى ئالداپ ئىلكىڭگە ئالالايسەن؛ بېرىپ شۇنداق قىل» ــ دېدى[153].

152 شۈبھىسىزكى، مىكايا بۇ سۆزنى كىنايىلىك تەلەپپۇز بىلەن ئېيتىدۇ. چۈنكى پادىشاھ دەرھال ئۇنىڭدىن گۇمانلىنىپ قالىدۇ (16-ئايەتنى كۆرۈڭ).
153 بۇ ئايەتلەردىن بۇ روھنىڭ بىر يالغان سۆزلەيدىغان جىن ئىكەنلىكى كۆرۈنىدۇ. خۇدانىڭ ئۆز

23 مانا ئەمدى پەرۋەردىگار سىنىڭ بۇ ھەممە پەيغەمبەرلىرىڭنىڭ ئاغزىغا
يالغانچى بىر روھنى سالدى؛ پەرۋەردىگار سىنىڭ توغراڭدا بالايىئاپەت
كۆرسىتىپ سۆزلىدى» ــ دېدى.
24 شۇنى ئاڭلاپ كەنئاناھنىڭ ئوغلى زەدەكىيا كېلىپ مىكايانىڭ كاچىتىغا
بىرنى سېلىپ: ــ پەرۋەردىگارنىڭ روھى قايسى يول بىلەن مەندىن ئۆتۈپ،
ساڭا سۆز قىلىشقا باردى؟! ــ دېدى.
25 مىكايا جاۋاب بېرىپ: ــ ئۆزۈڭنى يوشۇرۇش ئۈچۈن ئىچكىرىدىكى
ئۆيگە[154] يۈگۈرگەن كۈنىدە شۇنى كۆرىسەن، دېدى.
26 ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى ئەمدى: ــ مىكايانى ئېلىپ قايتۇرۇپ بېرىپ،
شەھەر ھاكىمى ئامون بىلەن پادىشاھنىڭ ئوغلى يوئاشقا تاپشۇرۇپ، 27 ئۇلارغا
تاپىلاپ: «پادىشاھ مۇنداق دەيدۇ: ــ بۇنى زىندانغا سولاپ مەن تىنچ-ئامان
يېنىپ كەلگۈچىلىك قىيناپ نان بىلەن سۇنى ئاز-ئاز بېرىپ تۇرۇڭلار» ــ
دېگىن، دەپ بۇيرۇدى.
28 مىكايا: ــ ئەگەر سەن ھەقىقەتەن تىنچ-ئامان يېنىپ كەلسەڭ،
پەرۋەردىگار مېنىڭ ۋاستەم بىلەن سۆز قىلمىغان بولىدۇ، دېدى. ئاندىن ئۇ
يەنە: ــ ئەي جامائەت، ھەربىرىڭلار ئاڭلاڭلار، دېدى.

29 ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى بىلەن يەھۇدانىڭ پادىشاھى يەھوشافات
گىلېئادتىكى راموتقا چىقتى. 30 ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى يەھوشافاتقا: ــ مەن
باشقا قىياپەتكە كىرىپ جەڭگە چىقاي؛ سىلى بولسىلا ئۆز كىيىملىرىنى
كىيىپ چىققايلا، دېدى. ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى باشقا قىياپەت بىلەن
جەڭگە چىقتى.
31 سۇرىيەنىڭ پادىشاھى جەڭ ھارۋىلىرى ئۈستىدىكى ئوتتۇز ئىككى
سەردارغا: ــ چوڭلىرى ياكى كىچىكلىرى بىلەن ئەمەس، پەقەت ئىسرائىلنىڭ
پادىشاھى بىلەن سوقۇشۇڭلار، دەپ بۇيرۇدى.

روھى ياكى پەرىشتىلىرى ھېچقاچان يالغان سۆز قىلالمايدۇ. دېمەك، خۇدا جىن-شەيتانلارغا ئاھاب پادىشاھنى ئالداشقا يول قويىدۇ.

154 ياكى «ئۆيدىن ئۆيگە».

32 ۋە شۇنداق بولدىكى، جەڭ ھارۋىلىرىنىڭ سەردارلىرى يەھوشافاتنى
كۆرگەندە: ــ ئۇنى چوقۇم ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى دەپ، ئۇنىڭغا ھۇجۇم
قىلغىلى بۇرۇلدى. لېكىن يەھوشافات پەرياد كۆتۈردى. 33 جەڭ ھارۋىلىرىنىڭ
سەردارلىرى ئۇنىڭ ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى ئەمەسلىكىنى كۆرگەندە ئۇنى
قوغلىماي، بۇرۇلۇپ كېتىپ قېلىشتى. 34 ئەمما بىرەيلەن قارىسىغىلا بىر ئوقيا
ئېتىۋىدى، ئوق ئىسرائىلنىڭ پادىشاھىنىڭ ساۋۇتىنىڭ مۇرىسىدىن تۆۋەنكى
ئۇلىقىدىن ئۆتۈپ تەگدى. ئۇ ھارۋىكېشىگە: ھارۋىنى ياندۇرۇپ مېنى سەپتىن
چىقارغىن؛ چۈنكى مەن يارىدار بولدۇم، دېدى. 35 ئۇ كۈنى جەڭ بارغانسېرى
قاتتىق بولدى. پادىشاھ بولسا سۈرىيىلەرنىڭ ئۇدۇلىدا ئۆز جەڭ ھارۋىسىغا
يۆلىنىپ ئۆرە تۇردى. زەخمىدىن قېنى ھارۋىنىڭ تېگىگىچە ئېقىپ، كەچ
كىرگەندە ئۇ ئۆلدى.
36 كۈن پاتاردا قوشۇن ئارىسىدا بىر قاتتىق سادا ئاڭلىنىپ: ــ ھەر ئادەم ئۆز
شەھىرىگە يانسۇن! ھەربىرى ئۆز يۇرتىغا يېنىپ كەتسۇن! ــ دېيىلدى.
37 پادىشاھ ئۆلدى، كىشىلەر ئۇنى سامارىيەگە ئېلىپ كەلدى؛ ئۇلار پادىشاھنى
سامارىيەدە دەپنە قىلدى. 38 بىرسى پادىشاھنىڭ ھارۋىسىنى سامارىيەنىڭ كۆلىدە
يۇغاندا (بۇ كۆل پاھىشە ئاياللار يۇيۇنىدىغان جاي ئىدى)، پەرۋەردىگارنىڭ ئېيتقان
سۆزى ئەمەلگە ئاشۇرۇلۇپ، ئىتلار ئۇنىڭ قېنىنى يالىدى.
39 ئاھابنىڭ باشقا ئىشلىرى، قىلغانلىرىنىڭ ھەممىسى، جۈملىدىن ئۇنىڭ
ياسىغان «پىل چىش سارىيى» ۋە بىنا قىلغان ھەممە شەھەرلەر توغرۇلۇق
«ئىسرائىل پادىشاھلىرىنىڭ تارىخ-تەزكىرىلىرى» دېگەن كىتابتا پۈتۈلگەن
ئەمەسمىدى؟
40 ئاھاب ئاتا-بوۋىلىرى ئارىسىدا ئۇخلىدى. ئاندىن ئۇنىڭ ئوغلى ئاھازىيا
ئورنىدا پادىشاھ بولدى.

يەھوشافات يەھۇدا ئۈستىدە ھۆكۈم سۈرىدۇ

41 ئاسانىڭ ئوغلى يەھوشافات ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى ئاھابنىڭ
سەلتەنىتىنىڭ تۆتىنچى يىلىدا يەھۇداغا پادىشاھ بولدى. 42 يەھوشافات

پادىشاھ بولغاندا ئوتتۇز بەش ياشتا ئىدى، ئۇ يېرۇسالېمدا يىگىرمە بەش يىل سەلتەنەت قىلدى. ئۇنىڭ ئانىسىنىڭ ئىسمى ئازۇباھ بولۇپ، ئۇ شىلھىنىڭ قىزى ئىدى. 43 ئۇ ھەر ئىشتا ئاتىسى ئاسانىڭ بارلىق يوللىرىدا يۈرۈپ، ئۇلاردىن چىقماي پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە دۇرۇس بولغاننى قىلاتتى. پەقەت «يۇقىرى جايلار»لا يوقىتىلمىغانىدى؛ خالايىق يەنىلا «يۇقىرى جايلار»دا قۇربانلىق قىلىپ خۇشبۇي ياقاتتى.

44 ۋە يەھوشافات بىلەن ئىسرائىلنىڭ پادىشاھى ئوتتۇرىسىدا تىنچلىق بولدى.

45 يەھوشافاتنىڭ باشقا ئىشلىرى، ئۇنىڭ كۆرسەتكەن قۇدرىتى، قانداق جەڭ قىلغانلىرى توغرىسىدا «يەھۇدا پادىشاھلىرىنىڭ تارىخ-تەزكىرىلىرى» دېگەن كىتابتا پۈتۈلگەن ئەمەسمىدى؟

46 ئۇ ئاتىسى ئاسانىڭ كۈنلىرىدە زېمىندىن قوغلىۋېتىلمىگەن كەسپىي بەچچىۋازلارنى[155] زېمىندىن ھەيدەپ چىقاردى.

47 ئۇ ۋاقىتتا ئېدومنىڭ پادىشاھى يوق ئىدى، بەلكى بىر ۋالىي ھۆكۈم سۈرەتتى.

48 يەھوشافات ئوفىردىن ئالتۇن ئېلىپ كېلىش ئۈچۈن بىر «تارشىش كېمە»[156] ئەترىتىنى قۇردى. لېكىن كېمىلەر ھېچيەرگە بارالمىدى؛ چۈنكى ئۇلار ئەزىئون-گەبەردە ئۇرۇلۇپ ۋەيران بولغانىدى.

49 ئۇ ۋاقىتتا ئاھابنىڭ ئوغلى ئاھازىيا يەھوشافاتقا: ــ مېنىڭ خىزمەتكارلىرىم سېنىڭ خىزمەتكارلىرىڭ بىلەن كېمىلەردە بارسۇن، دېدى. لېكىن يەھوشافات ئۇنىمىدى.

50 يەھوشافات ئۆز ئاتا-بوۋىلىرى ئارىسىدا ئۇخلىدى ۋە «داۋۇتنىڭ شەھىرى»دە ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ قەبرىسىدە دەپنە قىلىندى. ئاندىن ئوغلى يەھورام ئورنىدا پادىشاھ بولدى.

155 «كەسپىي بەچچىۋازلار» ــ بۇ كىشىلەر بۇتپەرەسلىككە ياكى بۇتخانىلارغا مۇناسىۋەتلىك ئىدى.

156 «تارشىش كېمە» بەلكىم تارشىش دېگەن پورتقا بېرىپ كېلىشتىكى ئۇزۇن سەپەرگە چىداملىق بولغان كېمىنى كۆرسىتەتتى. «تارشىش» دېگەن ئىسىم ئىسپانىيە، شىمالىي ئافرىقا ياكى برىتانىيەنى ياكى ئۈچىنىڭ ھەممىسىنى كۆرسىتىدۇ.

ئاھازىيا ئىسرائىل ئۈستىدە ھۆكۈم سۈرىدۇ

51 ئاھابنىڭ ئوغلى ئاھازىيا يەھۇدانىڭ پادىشاھى يەھوشافاتنىڭ سەلتەنىتىنىڭ ئون يەتتىنچى يىلىدا سامارىيەدە ئىسرائىلنىڭ ئۈستىدە پادىشاھ بولۇپ ئىككى يىل سەلتەنەت قىلدى. 52 ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە رەزىل بولغاننى قىلىپ ئاتىسىنىڭ يولىدا ۋە ئانىسىنىڭ يولىدا يۈرۈپ، شۇنداقلا ئىسرائىلنى گۇناھقا پۇتلاشتۇرغان نىباتنىڭ ئوغلى يەروبوئامنىڭ يولىدا ماڭدى؛ 53 ئۇ ئاتىسى قىلغاننىڭ ھەممىسىنى قىلىپ، بائالنىڭ قۇللۇقىدا بولۇپ، ئۇنىڭغا سەجدە قىلىپ، ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگارنىڭ غەزىپىنى قوزغىدى.